Szolgatárs

Baptista lelkésztájékoztató IV. évfolyam 3. szám • 1995. június

A TARTALOMBÓL

HIRDESD AZ IGÉT!

Samuel J.Moore: A nagy ébredés Írországban 1
Lázi Sándor: Az Úr szolgáinak békessége 3

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI

Közlemény és testvéri szó 4
Felhívás a gyülekezetek pásztoraihoz és tagjaihoz 4
Nemeshegyi Zoltán: Esettanulmány az önkéntességről 5

BIBLIATANULMÁNY

Dimény Ervin: A Genesis 1:2 – Teremtés vagy helyreállítás? /Szakdolgozat/ 7

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Szirtes András: A meggyőzésről 28
H.Vadász János: Az első diakónusok 33
Dr.Kovács György: Miért plántáljunk gyülekezeteket? 34

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Jobbágy I.: A magyarországi baptista gyülekezeti és kóruséneklés múltja és jelene – III. 37

"...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."

Ifj.Alföldy-Boruss Dezső: A New Age mozgalom és a vele kapcsolatos rövid kultúrális-, vallási analízis 40

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Rottmayer János "áttérése" 44
Történelemhamisítás? 46
Kovács Géza: A százéves Békehírnök missziós múltja és küldetése 47

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL

Bauer József /Nekrológ/ 49
Bevezető a Friedensklänge tallózásához 50

INNEN-ONNAN

Az európai zsidóság története 51
A nagyvárosi keresztyén missziók tapasztalatai 51
Nemzetközi keresztyén-zsidó konferencia 51
Elhunyt C.Penrose St. Amant 51
Diák-Biblia 51
Primary Source magyar vonatkozású híre 52
Fáy István: "Korszerű Újszövetség" 52
Az EMO Alapítvány munkájának ismertetése 54
EMO-morzsák 55

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 56

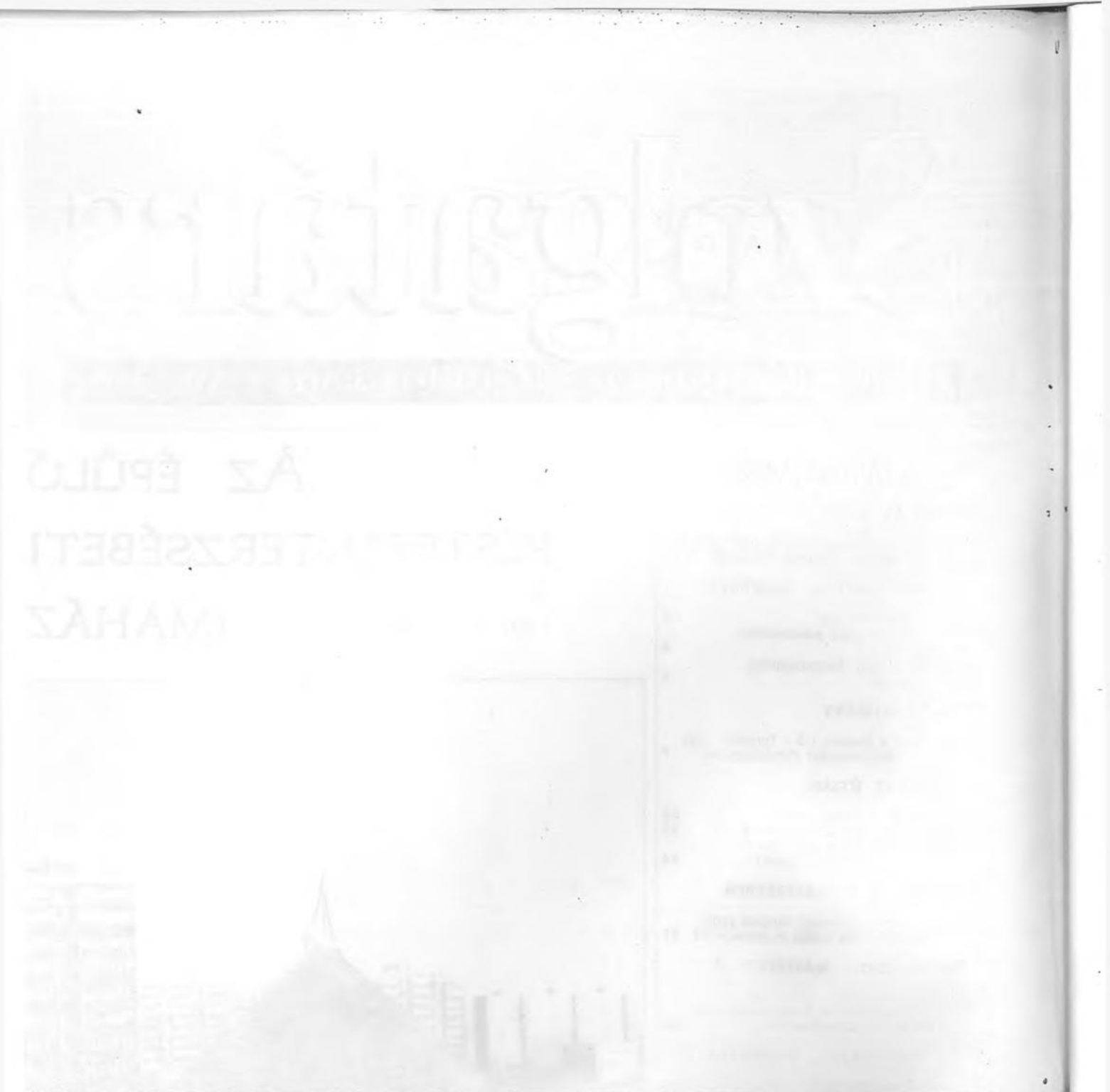
VIDÁM ESETEK 59

A Baptista Kiadó ajánlata /Hátlap/

AZ ÉPÜLŐ PESTSZENTERZSÉBETI IMAHÁZ

CIKK A 5. OLDALON

SZOLGATÁRS

Baptista lelkésztájékoztató

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: Kolozs Nagy János
Lukács Tamás
Felelős kiadó: a Szövetségi Tanács
Szerkesztőség címe: 1062 Budapest, Aradi u. 48.
Tel: 132-23-32, 132-79-85, Fax: 131-01-94
Nyomás: O Pont Felelős vezető: Győri Énok
A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.
Egy szám ára: 250- Ft. Előfizetési díj egy évre: 1.500- Ft,
külföldre: a mindenkori postaköltség felszámításával.
Megjelenik kéthavonként
ISSN 1218-425X

„Így tanultátok ezt
...
szeretett
szolgatársunktól,
aki
a Krisztus hű szolgája
értetek."
/Kol 1:7/

HIRDESD AZ IGÉT!

Samuel J. Moore

A nagy ébredés Írországban, 1859-ben

Mennyire jelentéktelen volt a nagy, amerikai ébredési mozgalom elindulása! J. C. Lanphier – jólelkű, szeretetre méltó, őszinte és imádkozó ember volt, és 1857. július 1-én kapott kinevezést mint New York városának laikus misszionáriusa. Vágyakozott a lelkek megtérése után. Az ősi holland templom tanulószobájában, csaknem naponta teljesen egyedül küzdött imádságban. Ezt kiáltotta: "Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?"

Hamarosan fölvetődött benne a déltől egy óráig tartó imaösszejövetel elképzelése – ezt az órát az üzletemberek rendszerint a pihenésre és felfrissülésre szokták fölhasználni. 1857. szeptember 23-án tizenkét órakor az egyik tanulószoba ajtaját megnyitották az első, déli imaösszejövetelre. Fél tizenkettőkor a magányos imádkozó meghallotta valakinek a lépéseit, aki csatlakozott hozzá; hamarosan azután megint jött valaki, és újabb személyek kapcsolódtak be; úgyannyira, hogy a most már híressé vált Fulton utcai imaösszejövetel, létrejöttének első fél órájában egy személyből és az első óra végeztével hat személyből állt.

A létszám fokozatosan emelkedett. Sokan kezdtek érdeklődni. A heti összejövetelből napi imaösszejövetel lett. Más alkalmakat is létrehoztak. Hamarosan az imádság lelkülete hatotta át az Uniót. Most pedig figyeljétek meg a hasonlóságot, ami az időpontokat és a körülményeket illeti, és ami hozzátartozik az amerikai és az északírországi ébredéshez.

Egyik barátom tájékoztatott arról, hogy 1857. szeptemberében egy kis tanteremben, Antrim megyében, Connor közelében elkezdődött "A hivők közösségi összejövetele". A Csoport először négy fiatalemberből állt: John Wallace, James McQuilkin, Robert Carlisle és J. Meneely személyéből. A két előbb említett részvevő később Ballymenába költözött, ahol már korábban felismerték bűneiket, és megtalálta őket a Megváltó. Közösségük különös célja az volt a Connori gyülekezetben, hogy imádkozzanak Isten áldásáért az evangélium prédikálásában, és hogy Istentől áldást nyerjenek saját fáradozásaikra és mindazokéra, akik részt vesznek az imaösszejöveteleken és a vasárnapi iskolákban az egész környéken. A társulat hamarosan nyilvános közösséggé alakult, és lassanként csatlakoztak egymáshoz a rokonlelkek, az eredeti tagok javaslata alapján.

Néhány hónapon át hitben kellett járniuk. Az elvetett magvak azonban kikeltek, és hajtás lett belőlük. Tovább küzdöttek, és győztek. Bizonyára, amikor Isten ideje megérkezik, amikor választ akar adni az imádságra, akkor arra serkenti az imádkozókat, hogy könyörögjenek és egyre nagyobb odaadással kérjenek, amíg az áldás megérkezik.

Az első megfigyelhető megtérés a következő decemberben történt. Egy fiatalember nagyon megrémült. Bizonyos idő múlva az általa és mások által mondott őszinte imádságokra válaszképpen békét és bizalmat talált. Január elején a vasárnapi iskolában a vasárnapi iskolai tanítók szolgálata nyomán egy fiatalember megismerte Krisztust. Körülbelül ugyanebben az időben különös imát mondtak a közösségi összejövetelen két személy érdekében, akik mintegy három hónappal később örvendezve vallották meg az Úr Jézusba vetett hitüket. Hitük növekedett. Reménységük egyre ragyogóbb lett. Kezdték megismerni, átérezni és megtapasztalni "az ima hatalmát".

Eljött a tavaszi úrvacsorázás. Az egész nagy egyházközségben, amelybe mintegy ezer család tartozott, általánosan ismertté vált, hogy az utóbbi időben emberek fordultak az Úrhoz, némelyikük a jó erkölcsi alapon állók, mások a vad erkölcstelenek közül. Az Atlanti-óceánon túlról is hallottak az isteni kegyelem hasonló diadalairól. Az istentiszteletek különösen ünnepélyesek voltak. Úgy látszott, hogy a Mester jelenléte felismerhetővé és hívása hallhatóvá lett.

Nagy hangsúlyt helyeztek az őszinteségre és elmélkedésre, és ez is erősítette és tovább terjesztette a bűnvallás és ébredés általános munkáját. A régi imaösszejövetelek kezdtek zsúfolttá válni és ezekből sok újat hoztak létre. Most már nem volt nehéz rátalálni azokra, akik elmentek az összejövetelekre! A tél elmúlt; a madarak éneklésének az ideje megérkezett.

Megsokszorozódott az alázatos, hálás, szeretettel teljes és örvendező megtértek száma. Most már Isten gyermekeivel együtt, akik azon a környéken felébredtek az isteni Lélek nagy erejű frissítő hatására, nagyon sokan lettek a gyülekezetben. A hét minden estéjén átlagosan tizenhat imaalkalmat tartottak annak a gyülekezetnek a területén – vagyis százat hetenként. Felébredtek a bűn felismerésére, a bűnösség bevallására és az Úrhoz való megtérésre – mindez működésben volt, és az életadó Lélek vitte véghez Connor területén több mint tizennyolc hónapon át; csöndes, nyugodt, fokozatos és egyes esetekben meghosszabbított folyamatban, és nem a test "lesújtásával" társulva, és semmilyen rendkívüli fizikai vonaglással nem párosulva, csupán olyan mértékig, amennyire várható, mint a nagy nyomorúság és mély szomorúság következménye.

Így tehát érdemes megjegyezni és megemlíteni, hogy a jelenlegi amerikai ébredés 1857-ben kezdődött; így indult Connorban is az ébredés; az egyik szeptember hónapban, és ugyanígy a másik is; a buzgó, bizalommal teljes és szünet nélküli imádkozás volt és továbbra is az a fő jellemzője az egyik esetben és a másikban is; laikusok – egy vagy hat az egyik esetben és négy a másikban, voltak kiemelkedő eszközei a kezdésnek és a munka továbbvitelének az egyik országban és a másikban is. Ó, bárcsak úgy kiterjedne ez az Óvilágban, mint az Újvilágban!

Ez év elején Connor egyik megtértje látogatta meg barátait Ahoghill közelében, és sürgetésére és imádságaira a Szentlélek csaknem az egész családot ráébresztette bűneik mély fölismerésére. Ezek aztán misszionáriusokká váltak a szomszédaik és barátaik között, és körülbelül február közepére Dromaul és Ahoghill egyházközségeiben már százakat hatott át bűneik felismerése, azok veszélye és az azokért járó büntetés tudata. Március hónapban magánházakban, szérűkben, tantermekben, templomokban imaösszejöveteleket tartottak, és beszéltek az újonnan megtértekkel, akik tömegesen vettek részt a házakban és körülöttük. Saját otthonaikban és ezeken az összejöveteleken sokan komolyan bűntudatra ébredtek. Azért mondom, hogy komolyan, mert az esetek nagy többségében, az Ahoghill és Ballymena területeken végbement nyilvános bűnbánat összességében véve eltérő típusú volt, mint amit a közeli connori egyházközség területén tapasztaltak addig az ideig. Erre a vonásra még többször is utalok, amikor beszélek fizikai vonásairól.

Ballymenában a munka áprilisban indult. Az első bűnbánó – azt hiszem igazán mondhatom, hogy megtért – aki a városban lakik, egy tizenhatéves ifjú volt. Megtérése kimondottan mély lelki folyamatként ment végbe. Nem esett földre, mint sokan elterülve és tehetetlenül a földre esnek halálos rémületükben. Mélységesen aggódott, és nagy félelme heteken át gyötörte. Végül megtalálta Jézust mint Megváltóját. Örvendezett békességben, de még mindig remegéssel, mert a társai közt nem talált rokon lélekre csaknem egy egész hónapig. Mások korábban a hatása alá kerültek Ballymenában, az utcákon és a közcélú épületekben a piaci napokon, de ezek vidékről származtak.

A második és harmadik városlakó, és szintén ez a két személy az, akit láttam a bűn miatti bánatban, két asszony volt, akik jól ismerték az evangélium tanítását, és nemes, erkölcsös életet éltek. Hűek maradtak Jézushoz, és meg vagyok győződve róla, hogy továbbra is hűek lesznek. Az egyikük nagyon sóhajtozott és keservesen sírt. A másik elmélyedt gondolataiban vagy inkább szomorúságában. Nagyon őszinte imádságot mondtam értük; de hamarosan abba kellett hagynom, és ott kellett maradnom csendben talán tíz percig, amikor némán csodálkozva figyeltem kedves és nagyon átadott, hatalmas és odaillő imádságukat.

A következő látogatás, ahogy ezt nevezem, egy ariánus családban történt, és hamarosan egy római katolikus családban is. Az utóbb említett családot kivéve, egyik esetben sem jelentkezett a most már általánosságban ismert hisztérikus jelenség. Visszatérésem után, amikor már két napon át nem jelentem meg a találkozón, nagy izgalom töltötte be a várost. Sok család tagjai nem feküdtek le már két-három nap óta. Házak tucatjaiból lehetett hallani éjjel és nappal, amint hangosan kiáltottak kegyelemért a bűntudat hatása alatt levők, máshol kedves látogatók imádkoztak, vagy szent dallamokat énekeltek. Az üzleti élet szinte teljesen megállt.

Egyes utcákon négyen-öten összejöttek, vagy a nyitott ajtók és ablakok előtt imádkoztak és dicsőítették Istent. A város üzleti negyedében sok fiatalember és nem kevés fiatal munkás – cipészek, ácsok, munkások, akik mindennapi kenyere a napi munkától függött – csaknem állandóan, éjjel és nappal azzal foglalta el magát, hogy lelki oktatást és fizikai és lelki vigasztalást nyújtson a szegény, nyomorult szenvedőknek. Ezeket azért jegyzem föl, hogy megtiszteljem a gyülekezetnek e fiatal tagjait. Közülük sokan vasárnapi iskolai tanítók. Áldom Istent azért, hogy a vallás gúnyolása helyett a gyengébb nemből való tanító társaikkal együtt a legkészségesebb és legeredményesebb eszközök az evangélium terjesztésében. De nem tudom, hogy ebben a krízisben mit lehetne tenni az érdekükben; mert az emberek a városban és vidéken azt követelik a lelkipásztortól és a gyülekezeti véntől, hogy egyszerre egy tucatnyi helyen szolgáljon.

A városban és vidéken tartott imaösszejövetelek nagyon megszaporodtak. A magánházakban éjjel és nappal imádkoznak. Először a fő presbiteriánus templomban jöttek össze minden este, később már felváltva tartották az összejöveteleket a gyülekezetekben. Minden összejövetelen prédikáció hangzik el, és imát mondanak a megtértek, miközben a lelkipásztor vezeti az alkalmat. A városi egyházi iskolában hetente összejövetelt tartanak, amikor előadást hallgatnak meg és együtt imádkoznak. A metodista kápolnában gyakran összejövetelek vannak a hét folyamán. Ezeket az összejöveteleket már egy hónapja folytatják, és az érdeklődés nem halványult el és a résztvevők száma nem csökken.

Az elmúlt néhány vasárnapon az esti összejövetelre az egyik dombon került sor, és főként laikusok, nem régen megtért emberek beszéltek, a lelkipásztor elnöklete mellett. A szövetségi imaösszejövetel után következő négy-öt hét óta imaalkalmakat tartanak a városházán kedden és pénteken délben, amelyen a presbiteriánus, episzkopális és metodista gyülekezetek lelkipásztorai és tagjai vesznek részt.

Angliából, Skóciából és Írország sok részéből jönnek emberek ide, és Ballymena utcáin és sikátorain láthatók az utóbbi hónapokban – lelkipásztorok, misszionáriusok, vasárnapi iskolai tanítók és érdeklődő üzletemberek, mert saját szemükkel és fülükkel akarnak meggyőződni azokról a furcsa dolgokról, amelyeket hallottak távoli otthonaikban: egy félig holt lelket megelevenített Isten Lelke! Egy szegény elveszett bűnös szívébe hatolt Isten igéjének a nyila, bár vastag felhőként halmozták el bűncselekményei és gonoszságainak terhét már túl nehezen hordozta, de szíve sajgott, és a halál rémülete szakadt rá, félt, remegett és borzalom kerítette hatalmába. Most sír, kiáltozik és kegyelemért esedezik, ami érthetetlen a szemlélők előtt. Ő egy modern Ezékiás, aki "csipog, mint a fecske vagy a rigó".

Húsz érdeklődő közül talán ha egy van, aki szárazon, hidegen, szkeptikusan és megzavartan tért haza. Sokan viszont úgy mentek el, mint akiket megérintett a mennyei tűz, hogy majd lángra lobbanjon a saját városukban. Ezek idegenek voltak, azt hiszem, mégis udvariasan bántak velük a szegények, bár az ilyen érdeklődés nagyon megakadályozta otthoni nyugalmukat és foglalkozásukat, ami most annyira nélkülözhetetlen. Egyesek egy hétig velünk voltak, és bizonyára hosszú, jó alvásra lesz szükségük, ha hazaérnek, mert itt nem sok órát töltöttek az ágyban.

E nagy változás Szerzőjét, a nagy első okot ismerjük; de a földi eszközök, a személyek és helyek sokszor rejtve maradnak. Beszéltem már a connori közösségi Összejövetelről; de az nyilvánvalóan a Lélek feltámasztó hatalmának mostani következménye volt. Egyesek szívében az életadó Lélek már a különös imaalkalmakat egy évvel vagy két évvel megelőzően elkezdte munkálni.

Ez a connori megvilágosodás gyakorlatilag észrevétlen és ismeretlen maradt. Úgy látszik, hogy annyira fokozatos, mint a harmat a levágott pázsiton, hogy a jelenlevők nem éreznek kényszert arra, hogy másokat is behozzanak...

A nyáj egyik tagja egy kissé messzebbre ment az egyházi határoknál, és "megérintette az oltárról vett élő szenet"; szavai, könnyei és imái lobogó lángot fogtak mások szívében és arra késztette őket, hogy menjenek és kérjék a bűnösöket, hogy meneküljenek el a bekövetkező harag elől. Ezenkívül, az amerikai ébredésről szóló hírek is elérték ezt az országot. Gyülekezeti vezetőségünk lelkipásztorokat küldött oda, hogy vizsgálják meg a kérdést és

beszéljenek róla. Ezt általában a presbitérium tette, és feltételezem, zsinatunk gyülekezeteiben mindenütt így történt.

Az amerikai újságokat, különösen a The New York Observer-t általában olvasták némelyek; és így a téma friss és élénk maradt előttünk. Az amerikai és connori mozgalom korai történetétől kezdve tudom, hogy némely buzgó lélek napi – mondhatnám az óránkénti – imádsága ez volt: "Jöjj, Úr Jézus, Jöjj!" – "Isten Lelke, Ó Szentlélek, jöjj!" És sok órán, napon át, mielőtt ezt az édes, megújító ébredést tapasztalták volna a könyörgők, már hónapokkal korábban olyan általános volt a megmozdulás, hogy a világ és az egyház is fölfigyelt rá.

Ballymenában az első és harmadik presbiteriánus gyülekezetben a Connori Közösségi Összejövetel két eredeti tagja előadásokat tartott és imádkozott Isten előtt néhány héttel azelőtt, hogy az ébredés elérte volna a várost.

Mint ahogy már megjegyeztük, egy ifjú – vívódásainak hetei után – Ballymenában már elfogadta Krisztust. Az említett istentiszteleteken a munkások figyelme különösen az igére irányult; és amikor Isten Lelke elkezdett széles körben és megtapasztalhatóan kiáradni, hogy bevallják bűnüket, a szokásos gyülekezeti rendeléseken kívül semmilyen más eszközt nem alkalmaztak. Egyesekre ez a hatalom úgy hatott, mint a napszúrás.

Talán hiba volna, ha nem tenném hozzá, hogy a vasárnapi iskolai rendszer a legeredményesebben munkálkodott itt, valamint a környező városokban és területeken néhány éven át. Tanítóink általában pontosak, kitartóak, imádkozók, és nem kevesen nagyon alkalmasak erre a szolgálatra. Évekkel ezelőtt már sok vasárnapi iskolai tanító és tanuló halálos ágyánál örvendeztem bűnvallásuknak. Jóllehet én is prédikátor vagyok, csak akkor szólok helyesen e vidéken szolgáló lelkipásztor testvéreimről, ha elmondom, hogy véleményem szerint az evangéliumot már évek óta hűségesen, rettenthetetlenül és szeretettel prédikálják éppen úgy, mint bármelyik országban az apostolok kora óta.

Ez azonban nem volt más, mint kötelességük teljesítése. És mivel meggyőződtem arról, hogy ezt a kötelességet hűségesen végezték más városokban és területeken is, ahol az ébredés nem olyan hirtelen történt, mint itt, vagy ahol még nincs is rendkívüli ébredés, arra a következtetésre kellett jutnom, hogy bár nélkülözhetetlen az evangélium hűséges prédikálása, hogy tovább növekedjék a keresztyén és felkészüljenek az emberek arra, hogy a Megváltóhoz siessenek, amikor a Lélek kijelenti nekik Krisztust, de nem erő és nem a prédikálás hatalma, hanem az Úr hatalmas, szuverén és szabad Lelke hozza az igazi ébredést, és kezdi el és viszi véghez itt és máshol is.

A Szentlélek Istené tehát minden dicsőség, és ha valaki magát "ébredési munkásnak" nevezné, mindenki sajnálkozna rajta és senki sem dicsérné meg. "Jöjj, Úr Jézus, jöjj! Isten Lelke, ó, Szentlélek, Jöjj!"

Lázi Sándor

Az Úr szolgáinak békessége

Amikor Pál apostol az efézusi hívőket levele 4. részében az új életben való járásra inti, többek között ezeket mondja: "a nap le ne menjen a ti haragotokon" (Ef 4:26). Valószínű, hogy az efézusi atyafiaknál megvolt az ok arra, hogy a Szentlélek így fogalmazzon...

Sajnálattal kell megemlítenem, hogy vannak ma is olyan lakótársak sorainkban is, akiket csak egy közfal választ el egymástól, de ha valamiféle ügyes-bajos dolgukban szót kell váltaniuk, levelet írnak egymásnak. Persze, nem a közfal a nagy elválasztó, hanem a harag. De jó is lenne kiírni minden ajtófélfára, még a békétlenkedő világ fiainak ajtajára is, hogy "a nap le ne menjen a ti haragotokon", emberek! De ha ezt így nem is végezhetjük el, egyet mégis tehetünk, hogy szívünkbe vessük az alábbi szavakat!

A harag ellenünk vagy szeretteink ellen tanúsított tiszteletlen, engedetlen, méltatlan magatartás; sérelmet, kárt okozó cselekvés által a lélekben támadó felháborodás. A legalacsonyabb foka a nemtetszés, a kedvtelenség: legmagasabb foka a düh és a gyűlölet. Ez a nemkívánatos, fékevesztett indulat, még a hívőket is hatalmába keríti: "Körülnézett (Mózes), és amikor látta, hogy senki sincs ott, agyonütötte az egyiptomit, és elrejtette a homokban." (2Móz 2:12). Ez az indulatkitörésben született cselekmény nem hozott Mózes életében semmi jót... Nem változtatta meg, nem tette jobbá a népet. Mózes haragjának füstje bekormozta a lelkét, megterhelte szívét. A haraggal elsősorban – mi is – magunkat terheljük meg...

A haragban – amint azt Kainnál is látjuk – a bosszú, a megtorlás elve érvényesül, és nem csupán addig tart, míg a sérelmet jóváteszik, vagy megtorolják, hanem többnyire ott él tovább a lélekben és az emlékekben, mint gyűlölet. Ez a gyűlölet fajult Kainnál gyilkossággá... Minél tovább dédelgetjük a haragot bensőnkben, annál ártalmasabbá lesz. A nap le ne menjen a ti haragotokon! A harag megrontja a testvéri kapcsolatot, előzi a békességet. Nagy igazság tükröződik az igéből: "A haragos férfi szerez háborúságot, a hosszútűrő pedig lecsendesíti a háborgást" (Péld 15:18).

A harag elviselhetetlenné teszi a család életét is. Ezért is mondja az ige: "Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban" (Péld 21:9). A szabadon engedett vad indulat, idegesség és düh olyan idegen láng, amely felégeti a családban az erényeket. Ezért már Mózesnek megparancsolja Isten: "Haragot ne tarts a te néped fiai ellen!" (3Móz 19:18)

A harag nem munkálja a jót, nem munkálja Isten igazságát. Jónás ellenséges indulatában Ninive pusztulását várta. Isten szeretete azonban kegyelmet gyakorolt velük – miután bűnbánatra jutottak – és megmentette őket, mert a mi Istenünk szándéka a megmentés és nem a pusztítás...

Pál a Tituszhoz írt levél 1:7 versében ezt mondja: "Mert szükséges, hogy a püspök feddhetetlen legyen, mint Isten sáfára: nem akaratos, nem haragos". A haragos és indulatos ember nem alkalmas a felelős tisztségek betöltésére. Ezért mondja az Írás: "Minden mérgesség és fölgerjedés, harag és lárma és káromkodás kivettessék közületek minden gonoszsággal együtt" (Ef 4:31).

Isten gyermekei törekedjenek a békességre. "Ha lehetséges, amennyire rajtatok áll, minden emberrel békességben éljetek" (Róm 12:18). "Kövessétek mindenki irányában a békességet és a szentséget, amely nélkül senki sem látja meg az Urat" (Zsid 12:14). A kegyelemből elválasztottaknak módot ad Isten – a Jézus Krisztus elégtételében és az őbenne vetett hitben – a haragtól való megszabadulásra. "Minekutána azért most megigazultunk az ő vére által, sokkal inkább megtartatunk a harag ellen őáltala" (Róm 5:9).

"Mert nem haragra rendelt minket az Isten, hanem arra, hogy üdvösséget szerezzünk a mi Urunk Jézus Krisztus által" (1Thess 5:9).

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI

Közlemény és testvéri szó

Az 1994. június 11-i Szövetségi Közgyűlés Nyilatkozata szeretettel arra kérte azokat, akik jelentősen eltérnek a magyarországi baptisták hitelvi állásfoglalásától, "hogy közösségünk lelki egységéért és a Szentírás tanulmányozása alapján, fogadják el azokat Szentlélektől való útmutatásként. Ha azonban ezt nem tudják megtenni, szeretettel kérjük, válasszanak maguknak olyan közösséget, amelyikben saját elképzelésük szerint gyakorolhatják hitéletüket!" A Közgyűlés egyúttal megbízta a missziókerületi tanácsokat, hogy keressenek "...békességes, de határozott elrendezést azokkal a lelkipásztorokkal, valamint gyülekezetekkel és azok tagjaival, akik a hitelvi állásfoglalástól lényegesen eltérnek a tanítás és a hitbeli gyakorlat terén".

A pestlőrinci gyülekezet lelkipásztora, Perjesi István, és vezetősége, valamint a szolnoki gyülekezet velük tartó tagjai, miközben következetesen elutasították a hitelvi állásfoglalást, nem választottak nézeteiknek és gyakorlatuknak megfelelő más közösséget. Ehelyett – bár állítják, hogy baptisták – ők maguk váltak más közösséggé.

Ez fejeződött ki – többek között abban is, hogy a pestlőrinci gyülekezet lelkipásztora és vezetősége hivatalos levélben és személyes megkérdezésre is úgy nyilatkozott, hogy a Baptista Egyház gyülekezetei által 1994. június 11-én elfogadott hitelvi állásfoglalással szemben továbbra is kitart korábban megfogalmazott rajongó nézetei és gyakorlata mellett. Ennek alapján a Szövetségi Tanács 1995. március 28-i ülésén határozatban megállapította:

Mivel Perjesi István lelkipásztor, a pestlőrinci gyülekezet és a szolnoki gyülekezet hozzájuk igazodó része – legnagyobb fájdalmunkra – nem tud együtt haladni a baptista közösséggel, ezért az e körbe tartozók elveszítették baptista gyülekezeti tagságukat. Egyidejűleg Perjesi István lelkipásztori tiszte is megszűnt a Magyarországi Baptista Egyházban, valamennyi gyülekezetre érvényesen.

A pestlőrinci gyülekezeti tagok hitbeli állását az imaházban való találkozással szerettük volna tisztázni, ezt azonban a lelkipásztor és a vezetőség ismételt kérésünkre sem tette lehetővé. Ezért ezúton kell megszólítanunk a pestlőrinci gyülekezeti tagokat és a szolnoki gyülekezetből azokat, akik eddig még nem nyilatkoztak:

Kedves Testvéreink az Úr Jézus Krisztusban!

Aki közületek továbbra is az 1846-ban elindult magyarországi baptista közösséghez akar tartozni, azt arra kérjük, írja meg a Szövetségi Tanácsnak (Budapest, VI., Aradi u. 48. – 1062) címzett levélben, hogy vállalja a Baptista Hitvallást és a Szövetségi Közgyűlés által 1994. június 11-én elfogadott hitelvi állásfoglalást. Akik ezt már megtették, vagy a közeljövőben megteszik, azok alkotják közösségünk részeként a pestlőrinci vagy a szolnoki baptista gyülekezetet.

A SZÖVETSÉGI TANÁCS

Felhívás a gyülekezetek pásztoraihoz és tagjaihoz

Tahi Tábor kapuja nyitva áll mindazok előtt, akik üdülni és lelkileg növekedni kívánnak.

Táborunk fenntartása, üzemeltetése és fejlesztése óriási anyagi terhet ró ránk. Bár külföldről is kapunk segítséget – főleg az építkezéshez – mégis szükséges mindazon testvérek, gyülekezetek összefogása, akik felelősséget éreznek a misszió iránt. Többen kérdezték, hogyan segíthetnének. Az alábbiakban ehhez néhány ötletet adunk.

1. Legfontosabb, hogy egyénileg és közösségben is imádkozzanak a Táborért.

2. Egy-két hétre szervezett (4-8 fős) munkacsoportok által. Teljes ellátást, szállást biztosítunk. Június 1-jétől szívesen látunk ilyen csoportokat. Levélben jelentkezzetek és visszajelzünk.

3. Szükségünk van június 15-től augusztus 30-ig olyan, legalább 16. életévüket betöltött leányokra, akik legalább két hetet, de akár az egész nyarukat is felajánlják konyhai és takarítói munkákra. Nekik is biztosítunk szállást és ellátást. Sürgősen kérjük jelentkezésüket a fölajánlott időszak megjelölésével!

4. Az MBE számlaszámával megjelölt csekkjén minden befizetett forintot örömmel fogadunk.

5. Természetbeni felajánlásokat is tehettek. Azokért – ha kell – házhoz megyünk. Gondolunk itt különféle élelmiszerekre – burgonya, hagyma, zöldségfélék, gyümölcs, száraztészta, dió, mák, tojás, friss és füstölt hús, stb. A felajánlásokról levélben értesítsetek.

Kedves Szolgatársam! Szeretettel kérlek, hogy működj együtt velünk, és lehetőségedhez mérten támogasd e nemes munkát! Kérlek, tudasd gyülekezeted tagjaival a fentieket, hogy akit a Lélek indít segítségre, az megtehesse.

Drenyovszki Pál gondnok
Tahi, Szentendrei út 85. – 2022
Tel.: (26) 385-007 vagy
(26) 385-563

Gyülekezeteink és általában a hívő közösségek mindennapi életüket a társadalom tagjainak nyilvánossága előtt élik. Beszélnek rólunk, véleményt formálnak tetteinkről. Ezért számunkra nem jelentéktelen egyetlen híradás sem, amely valamely baptista gyülekezetet érint. Az alább közölt írás, mint előadás hangzott el a Pestszenterzsébeti Önkormányzat Magisztrátusi ülésén.

Nemeshegyi Zoltán:

ESETTANULMÁNY AZ ÖNKÉNTESSÉGRŐL

Templomépítés kapcsán

Tisztelt Magisztrátus!

Kiváltságos lehetőség számomra, hogy ez előtt a tisztes fórum előtt szólhatok, méghozzá olyan témáról, mely nagyon közel van szívemhez. A megadott cím sejteti, hogy nem általános, mindig és mindenhol érvényes igazságokat szeretnék kimondani, hanem egy konkrét esetet elemezve tennék megállapításokat, amelyek a konkrét esetben a pesterzsébeti baptista gyülekezet templomépítésénél tények voltak, s talán hasonló feltételek teljesedése esetén máshol is megvalósulhatnak.

Azt már bevezetőben szeretném hangsúlyozni, hogy mindez egy olyan hívő közösségben történt, ahol önkéntes az egyháztagság, önkéntes az adakozás és rendszeres az önkéntes áldozatvállalás. Három szempontból közelítem meg témánkat:

– Mi volt az önkéntes munka célja? – Egy új templom.

– Mi volt az önkéntes munka motivációja? – A hit.

– Mi volt az önkéntes munka módszere? – Imádkozzál és dolgozzál!

Most minderről egy kissé részletesebben:

1. Célunk egy új, a közösség igényeinek jobban megfelelő templom és szolgálati lakás felépítése.

Nem a gyülekezet vezetősége határozta el az építést, hanem csak kimondta a közösségben régen meglévő vágyat. Mindenki látta a szükséget, a vezetőség megfogalmazta és élére állt a törekvésnek.

Először csak a régit akartuk felújítani, bővíteni, átalakítani. Azonban időközben kiderült, hogy a jelentős felújítás, átalakítás, hozzáépítés majdnem olyan nagy munka, mint egy új építése. Átgondoltuk, hogy az építkezés ideje alatt így nem lenne megoldott az istentiszteleti és közösségi alkalmak helye és a szolgálati lakás, másrészt az eredmény mégiscsak kényszermegoldás lenne, ahol a meglévő rossz adottságokhoz (szűk utca, nagy forgalom, tűzfallal határolt telek) kellene alkalmazkodni. Ezután a gyülekezet hozott egységes döntést az építésre. Olyan emberek mondtak igent, akik nagyon jól tudják, hogy a kimondott szó kötelez: munkára, helytállásra, áldozatra.

2. Hittünk abban, hogy nem valami fölösleges dolog, amit meg akarunk valósítani.

Nem mások döntésének leszünk szolgai végrehajtói. Az emberek érezték saját érdekeltségüket, hiszen számukra a templom nemcsak Isten háza, hanem a közösség háza is, ahová nemcsak eljárnak néha, hanem ahová úgy mehetnek mint sajátjukba. (Vasárnap kétszer, hétközben pedig majd minden este van valamilyen közösségi alkalom.) Hittünk abban is, hogy az építkezést összefogással meg is tudjuk valósítani. Jó példa volt előttünk a régi imaház felépítésének története. A századfordulón, az akkor 50-60 tagú kis gyülekezet építette fel imaházát nehéz gazdasági körülmények között, nem kis áldozatot hozva. Némelyek saját házukat zálogosították el annakidején, hogy fölépítsék az imaházat.

De jó példa volt más gyülekezetek építkezése is, ahová korábban segíteni mentek el a pesterzsébeti gyülekezeti tagok. Hogy csak a közelebbieket említsem: Pestimre, Pestlőrinc, Kispest, Dunaharaszti, Budafok.

3. Módszer: "Imádkozzál és dolgozzál!"

a/ A hívő ember az imádságban Istennel beszélget. Elmondja Istennek elképzeléseit, vágyait, kérve Isten segítségét, de arra is kész, hogy figyelembe vegye Isten akaratát ("Legyen meg a Te akaratod!") és maga is megtegye, amit megtehet. Ezért az imádkozó emberek nem tétlenül várják az eseményeket, hanem maguk is aktívan részt vesznek annak megvalósításában.

Sokat imádkoztunk már a tervezés ideje alatt is, hogy tervezőnk megértse és meg tudja rajzolni, hogy milyen templomra van szükségünk. Természetesen el is mondtuk neki elképzeléseinket. Így amikor elkészült a csodálatos tervrajz, Istennek adtunk hálát, miközben tervezőnknek is megköszöntük munkáját. A tervrajzot az imaház kistermében állítottuk ki, hogy állandóan előttünk legyen a megvalósítandó cél. Mihelyt tehettük, egy kis makettot is készítettünk, hogy a rajzolvasáshoz nem értő egyszerű hívek is lássák a célt.

A munka megkezdésétől pedig Istennek köszöntünk meg minden kis eredményt, amelyhez Ő adott erőt, egészséget, bölcsességet és munkakedvet. Nem maradtunk adósak a köszönettel azok felé sem, akik bármi csekély mértékben segítségül voltak.

b/ A hívő ember számára az ima és a munka egyet jelent.

Amiért imádkozunk, annak megvalósításáért teljes erőnkből munkálkodunk. Nem karbatett kézzel vártuk, hogy valaki megcsinálja helyettünk, hanem érezve karunkban az erőt, jöttünk és tettük, amit tenni kellett: ÖNKÉNT! Senki nem kényszerített, kivéve saját magunkat, hiszen a világos cél, hitünk motiválása, imádságaink belső kényszerítő erővel küldtek a munkába. Jöttünk. Nem számított az, hogy némelyek keze az irodai munkához szokott, hogy polgári foglalkozásukban talán vezetőállást töltöttek be, itt együtt fogtuk az ásót, a lapátot, a követ vagy a téglát és teljesítettük az építésvezető kéréseit. Jöttek fiatalok és jóerőben lévő nyugdíjasok. Az utóbbiak talán a legnagyobb arányban!

c/ Éreztük az együtt végzett munka örömét.

Emberek kerültek közelebb egymáshoz. Akik korábban csak köszönő viszonyban voltak, most munka közben elbeszélgettek, megismerték, megkedvelték egymást. Együtt ültek asztalhoz, amikor eljött az ebéd ideje, mert a lányok és asszonyok a konyha körül sürögtek, hogy tápláló ételt tegyenek az asztalra. Máskor ők is beálltak a sorba téglát adogatni, festeni vagy ami éppen következett. Gyermekek is jöttek. Nem kényszerítettük őket sem, de megengedtük nekik és örültek, hogy együtt dolgozhatnak a felnőttekkel. Az önkéntességet növelte, hogy a vezetők nem azt mondták, hogy "Előre!", hanem azt, hogy "Utánam!".

Még sok munka van hátra egyre nehezedő gazdasági helyzetben, ráadásul a belső munkák kevésbé látványosak, és nagyon sok szaktudást igényelnek, amit nem tudunk magunk elvégezni, ám derülátásunk még sem

fogyott el. Mindenesetre elérkezett az ideje, hogy a régi imaházát eladjuk, hogy az érte befolyó pénzből befejezhessük az építést. (Ha valaki tud ebben segíteni nekünk, nagyon szívesen vesszük.)

Kitekintés:

Kerületünkben nemcsak egy olyan közösség van, mint a baptista gyülekezet. Vannak más egyházak, vallási csoportok, de vannak nem vallásos szerveződések is egy-egy nemes cél érdekében.

Úgy gondolom, hogy nem új célokat kell keresni, hanem megismerni a társadalom különböző részeinek valóságos érdekeit és ezt támogatva lehetne felszabadítani a még szunnyadó energiákat, ambíciókat, olyan célra, amelynek fontosságáról mindenki meggyőződött. Példaként említeném a Nagycsaládosok Szervezetét. Nagyon szép önkéntes összefogást látok közöttük.

Abban is biztos vagyok, hogy a lakóhely szépítésére is sokan vállalkoznának, ha lenne aki összefogná, szervezné őket, s ha valaki biztosítaná, hogy az elvégzett munka nem hiábavaló. Ezt a hitet kell megadni az embereknek. Én mint lelkipásztor ezt a hitet a Biblia által tudom adni azoknak, akik hisznek Istenben. De ha valaki más módon tudná megadni ezt, tegye meg és az eredmény majd igazol.

Mi mindenesetre nemcsak Winston Churchill mondásának igazságát tapasztaltuk meg, hogy "Miközben építjük épületeinket, azok is építenek minket", hanem a Biblia igazságát is: "Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül." (Példabeszédek könyve 11:25.)

(Elhangzott a Pesterzsébeti Magisztrátus április 10-ei ülésén.)

Juhász Tibor testvér
a Magyarországi Baptista Egyház lelkipásztori karában

A Szövetségi Tanács megbízása alapján egy alkalmi bizottság beszélgetést folytatott Juhász Tibor lelkipásztor testvérrel, aki a Miske-Érsekcsanádi Körzet vezetését vállalta.

Juhász testvér a jugoszláviai Vajdaságból költözött át Magyarországra. E bizottsági beszélgetés célja az ismerkedés volt, ami lehetőséget teremt Juhász testvérnek a hazai lelkipásztori karhoz történő csatlakozásra.

Révész László testvér, az alkalmi bizottság vezetője nagy szeretettel és gondossággal vezette a beszélgetést, segítve egymás megértését, a szolgatársi kapcsolat elmélyülését.

Juhász testvér korábban adott életrajzával már előzetes információt adott magáról. E beszélgetés során élete, szolgálata főbb részleteit is megismerhettük. Juhász testvér elmondta, hogy először 1973-ban evangélizált Magyarországon. Ezt követően többször járt szolgálni a Déli Misszióker ületbe, majd testvéri hívásnak engedve mintegy 5 év óta rendszeresen végez szolgálatokat a miskei és az érsekcsanádi gyülekezetben.

Juhász testvér röviden felvázolta a Miske-Érsekcsanádi Körzetben kialakított szolgálati rendjét és röviden bemutatta családját is.

Történetírásunk korszakbeosztásáról és íróiról

A Magyarországi Baptista Egyház Történelmi Bizottsága 1995. március 11-én Rákoscsabán tartott értekezletén hozott döntése alapján a magyarországi baptista misszió 150 éves történetét bemutató monográfia korszakbeosztása és írói a következők:

Bevezető: Anabaptizmus és az újkori baptizmus elindulása.
/Alapokmány: 1974. 7-20. oldal/
I. A baptista misszió megjelenése: 1846-1873.
Szerző: Győri Kornél
Társszerző: dr. Mészáros Kálmán
II. A baptista misszió kibontakozása: 1873-1894.
Szerző: Kovács Géza
Társszerző: dr. Mészáros Kálmán
III. A magyar misszió önállósulása: 1894-1920.
Szerző: dr. Gerzsenyi László
Lektor: dr. Mészáros Kálmán
IV. A fellendülés és az újjászervezés: 1920-1939.
Szerző: dr. Mészáros Kálmán
Lektor: dr. Gerzsenyi László
V. A háború és az újjáépítés ideje: 1939-1949.
Szerző: dr. Mészáros Kálmán
Lektor: dr. Gerzsenyi László
VI. Az önkényuralom árnyékában: 1949-1989.
Szerzők: Győri Kornél, Kiss Emil, Kovács Géza
Lektorálják egymás munkáját.
VII. A határon túli magyar baptisták missziótörténete.
1. Nyugatiak és tengerentúliak a századfordulótól:
/USA, Ausztrália, Brazília, Horvátország és Németország/
Szerző: ifj. Mészáros Kálmán.
2. Erdély: 1920-tól.
Szerző: Kiss László és Bartha István
3. Szlovákia
Szerző: Kondacs Pál
4. Vajdaság
Szerző: Nyúl Zoltán
5. Kárpátalja
Szerző: Stumpf Jenő

Az Utószó megírójának felkérése majd menet közben történik.

A jegyzőkönyv alapján összeállította:
dr. Mészáros Kálmán
a Tört. Biz. elnöke

HELYREIGAZÍTÁS

A SZOLGATÁRS 1995. áprilisi számának 6. oldalán a Szövetségi Tanács jegyzőkönyvében Udvarnoki Erzsébet testvérrel kapcsolatosan olyan – nem a nagy nyilvánosság elé tartozó – közlés jelent meg, amely alkalmas arra, hogy testvérünket hátrányos színben tüntesse fel. Ezért tőle ezúton is elnézést kérünk.

BIBLIATANULMÁNY

Dimény Ervin

Genesis 1:2 - Teremtés vagy helyreállítás

A szerző e tanulmányt, mint teológiai szakdolgozatot védte meg a Baptista Teológiai Akadémián, 1995. március 7-én, kitűnő eredménnyel.

BEVEZETÉS

A témaválasztás megindoklása

Talán sokkal nehezebb lenne a szakdolgozat témájának megválasztása, ha tudná a diák, mennyi akadállyal kell megküzdenie, mire szakdolgozatát elkészíti. Számomra nagy segítséget jelentett munkámban az az indíték, ami alapján úgy döntöttem, hogy szakdolgozatomat a teremtés témakörében fogom megírni. A teremtés és a teremtéssel kapcsolatosan felmerülő kérdések különösen is érdekelnek. Érdeklődésem e téma iránt, már általános iskolában felébredt. Emlékszem azokra a biológia-, természetismereti-, majd később, filozófiaórákra az első konfliktusokra, amit más hívő osztálytársammal együtt éltem át, amikor a világ és az ember eredetét tanultuk. Nem tudtunk semmiképpen megbarátkozni a hallottakkal. "Mi nem ezt olvastuk a Bibliában", "ez nem lehet igaz!". Kialakult bennem egyféle görcsös ellenállás az evolucionizmussal szemben, de ugyanakkor a teremtéssel kapcsolatosan, a világmindenség eredetét tekintve ezek az órák érdeklődésemet felkeltették. Behatóbban a teológiai évek alatt volt lehetőségem foglalkozni ezekkel a kérdésekkel.

A teremtéstörténet különböző értelmezéséről úgy ószövetségi, mint rendszeresteológiai órákon szó esett. A különböző magyarázatok közül egy, a restituciós elmélet volt, ami megvitatásra került. Dolgozatom témájának megválasztásában döntő szerepet játszott az, hogy a bibliai nyelvekkel szívesen foglalkozom, valamint az, hogy a restituciós elmélet - ami egyébként is érdekelt - elsősorban nyelvtani problémákat vet fel.

Miután a tanári kar elfogadta ezt a témát, örömmel láttam neki a kutatásnak.

A téma körülhatárolása

Dolgozatom témája a hézagelmélet (restituciós vagy helyreállítási elmélet). Rövid történelmi áttekintés után, a hézagelmélet tanítását ismertetem, valamint azokat a legfontosabb érveket, amikre ez az elmélet felépül. Az érvek közül elsősorban a nyelvtani jellegűekkel foglalkozom. Ezek közül a nagyobb hangsúlyt a hézagelmélet kulcsversének, Gen 1:2 -nek a strukturális felépítésére, valamint a היה igének e versben betöltött szerepére teszem.

A nyelvtani elemzés során sok olyan kérdés felmerül, amivel dolgozatom keretén belül csak érintőlegesen foglalkozhatom, vagy egyáltalán nem tárgyalhatok (pl. aspektus probléma, a mondatszerkezeti kérdések, konszekvenciák mondaton belül, stb.).

Szándékom az, hogy a hézagelmélet érveinek létjogosultságát a vonatkozó bibliai helyek nyelvtani elemzése során összegyült következtetések alapján megkérdőjelezzem.

A forrásmunkákról

Dolgozatom megírásában komoly feladatot jelentett a megfelelő szakirodalom előteremtése. E témakörben magyar nyelven nagyon kevés munkát találtam. Ezek is csak érintőlegesen kezelik a restituciós elméletet.
Elsősorban angol és német nyelvű szakirodalmat forgattam. Gazdagabbnak az angol nyelvű szakirodalom bizonyult. Ennek oka az, hogy leginkább talán angol nyelvterületen lett népszerű ez az elmélet, de megtalálható a német teológiai irodalomban is.

Amikor már mélyebben benne voltam a téma kutatásában, és már kialakult elképzelésem volt a dolgozat felépítéséről, akkor jutottam Weston W. Fields *Unformed and Unfilled* - The Gap Theory - című könyvéhez, amelyben a hézagelmélettel foglalkozik. Ennek hatására új irányban kellett továbbkutatnom, és így került dolgozatomban a fő hangsúly a היה szerepére, a Gen 1:2-ben.

Új motivációt jelentett a dolgozatom megírásában egy másik, magyarul is megjelent könyv: Magyarázó jegyzetek a Bibliához - Az új Scofield-Biblia 1967. évi kiadása alapján (Evangéliumi Kiadó, Budapest 1993). Ez a munka a hézagelméletet vallja.

A bibliai teremtéstörténet

Mint azt a régi mitoszok bizonyítják, a lét eredete, az ember helye a világban, Isten és ember viszonya, kezdettől foglalkoztatták az embert. Nem csoda hát, hogy a bibliai teremtéstörténet állandó viták kereszttüzében áll. Mit tudunk meg belőle a világ, az ember, a bűn, az üdvösség eredetéről?
A Biblia beszámolói mennyire állják meg helyüket a mai tudományos kutatás eredményeinek fényében?

Ilyen és ehhez hasonló kérdésekkel gyakran találkozunk, s a választ is szeretnénk tudni ezekre. A helyes válasz megtalálásában fontos szerepe van annak, hogy milyen megközelítésből próbáljuk értelmezni a Bibliát.

A teremtéstörténetnek a kezdetekre vonatkozó tanítását szinte lehetetlen helyesen megérteni, ha nem vesszük figyelembe a teremtéstörténet helyét a Biblián belül, nevezetesen azt, hogy a Biblia tulajdonképpen nem a Genesis 1-gyel kezdődik, hanem az Exodus 1-gyel[1]. Az Exodus-szal kezdődött Izráel történetének az a szakasza, amely a későbbiekben meghatározta vallási, politikai, szociális arculatát. Mindez egy régi igéret megvalósulása (Gen 12:1-3), azt pedig, akitől ez az igéret származik, úgy ismerték, mint az *Atyák Istenét*. Közelebbről akkor ismerték meg ezt az Istent, amikor megszabadultak az egyiptomi fogságból. Az Ábrahámnak adott ígérethez híven Isten velük volt - vallást, törvényt kaptak - országot adott nekik, nagy néppé tette őket. A szabadulás élményének mély nyoma Izráel későbbi teológiájában mindenütt megtalálható.

A teremtéstörténet a hit megvilágításából érthető meg igazán. Hitvallás ez, a szabadító Isten dicsérete. Nem tudományos beszámoló a teremtésről, hanem Jahwe dícsérete. A világ teremtője nem lehet más, mint Jahwe, aki megszabadította népét, aki törvényt adott népének, nemzetté emelte a rabszolgaságból. Ilyen értelemben szólnak a későbbiekben bibliai idézetek a teremtésről: buzdítás Jahwe dicséretére, Jahwe az egyedüli Isten, (Zsolt 96:5, " *Övé a tenger, a szárazföldet is kezei formálták*", 115:15, "*Áldjon meg titeket az Úr, aki az eget és a földet alkotta*". 121:2, "*Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta*", 124:8, " *A mi segítségünk az Úr nevében van, aki az eget és a földet alkotta*", 134:3, 148: 1-6, És 45:18. stb.)

Szoros összefüggés van a törvény és a teremtéstörténeti beszámoló között. Ez derül ki a következő idézetből is Ex 20:11

"Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr az eget, a földet, a tengert és
mindent ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent"

Erre a versre hivatkoznak a hézagelmélet hívei, mondván, hogy ez a vers a föld helyreállítására utal - Isten *megalkotta* (עָשָׂה) a földet nem teremtette (בָּרָא) - (erre az "עָשָׂה és בָּרָא jelentéstartalmi különbsége" fejezetben bővebben kitérek). Vannak, akik mindenképpen a hatnapos teremtést akarják e vers alapján bizonyítani, ez a vers azonban nem a Gen 1. időrendjére akar magyarázatot adni, hanem Izráel szombatját szabályozza. A Gen 1. napokra való felosztása is ebbe az irányba mutat. "Végső célja a hetedik nap."[2]

A HÉZAGELMÉLET

Ismertetés

A hézagelmélet (restituciós elmélet) szerint a Gen 1:1. és 2. verse között nagy időeltolódás van: "Ebben a részben (Gen.1.) Istennek három teremtési tette van le irva: ***a***/ a: az ég és a föld teremtése ,1.vers, ***b***/ az állatok - élőlények - teremtése, 21.vers, ***c***/ :az ember teremtése, 26-27. Az első teremtési aktus az időtlen múltra utal, ami teret ad a geológiai koroknak"[3]

A Gen 1:1 állapotleírás, ez a preádámi korszak. Isten megteremtette a világot, ahol minden nagyon jó volt, azonban az angyalok bűnbeesése után a gonoszság elterjedése miatt, sajnálatos módon egy nagy katasztrófa által (özönvíz, erre utal a Gen 1:2-ben említett vizek) el kellett pusztítania. Ennek a kataszrófának a következményei vannak leírva a Gen 1:2-ben: '*A föld puszta és kietlen lett*'. Ezt követte a Genesis első és második fejezetében leírt hatnapos teremtés, amely már tulajdonképpen újrateremtés, egy elpusztított világnak az újjáteremtése, helyreállítása.

Hadd idézzem Barnhouse-t, aki saját maga is a hézagelmélet híve:

> "Talán egyik legáltalánosabban elfogadott bibliai tanitás a Gen 1:1-2-vel kapcsolatos, miszerint az említett két vers, időben szorosan egymáshoz kapcsolandók. Ez a tévedés sok olvasót arra a hitre vezet, hogy Isten az eget és a földet eredetileg kaotikus formában teremtette meg. Gondolatban az első vers utolsó szaváról automatikusan a második vers első szavára ugranak: "... *megteremtette az eget és a földet. A föld még kietlen és puszta volt ...*" és azt gondolják, hogy ez valóban lehetséges.
>
> Azonban a két vers közt kétséget kizáróan nagy időköz van. Erre bőséges bizonyiték van a Szentirásban.

---

1 *Westermann*, Claus: The Genesis Accounts of Creation 2.old. Philadelphia Fortress Press 1964.

2 *Muntag*, Andor: Ószövetségi Teológiai Előadások, Budapest 1985. 55.old.

3 The Scofield Reference Bible, 1909. kiadás, 3.old. - a Gen 1:2. magyarázata: A teremtés kezdetével kapcsolatosan idézett rész a későbbi kiadásban igy hangzik: " A teremtés meghatározatlan múlt időben kezdődött." A geológiai korokról azonban nincs említés.

"... Valami történt az éggel és a földdel, amit Isten megteremtett. Évek milliói telhettek el az első teremtés alatt is, valamint a két vers közti nagy intervallumban is. Nem tudjuk. De volt egy intervallum és biztosak lehetünk abban, hogy ez nagy volt."[4]

A hézagelmélet története

Ebben a részben a hézagelmélet történetének vázlatos ismertetésére törekszem. Elsősorban olyan teológusok vagy geológusok neveit említem meg, akik neves vallói voltak a hézagelméletnek.

Jóllehet nem zsidó körökben, hanem a sztoikusok között, elterjedt nézet volt a teremtéssel kapcsolatosan az, hogy a jelenlegi világ több ezt megelőző kísérleti teremtés után teremtetett, amelyek csupán azért lettek megteremtve, hogy aztán megsemmisüljenek.[5]

A mai értelemben vett hézagelmélet nem nyúlik vissza ilyen messze, azonban az elpusztított világ párhuzama figyelemre méltó. A hézagelmélet (Gap Theory) a XVII. századtól kezdett kibontakozni. Elsők közt Episcopius, holland teológus vallotta a hézagelméletet, később aztán egyre többen. Ilyenek pl. J.G.Rosenmüller(1815), Thomas Chalmers teológus William Buckland geológus. Az elméletet leginkább G.H.Pember (1876), valamint C.I.Scofield (1909) népszerűsítették.[6] Arthur C.Custance[7], Donald G.Barnhouse[8] is jeles védelmezői a hézagelméletnek.

Elég régi kérdés, de még mindig nincs lezárva: *"A hézagelmélet még gyakran megtalálható hivők között is, akik vagy megszokásból, vagy pedig a geológusok hatására ugyan elfogadják azt, hogy földünk 4,5 milliárd éves, az evolúciót azonban elutasítják."*[9]

Említésre méltó Dr.Ungel.M.F. elmélete, aki elvetette a hagyományos hézagelméletet. Az angyalok bukását a Gen 1:1 elé teszi, ide helyezve a geológiai korokat is. Szerinte a "Kezdetben" a helyreállításra utal, amelyet a geológiai korok megelőztek.[10]

Miért született meg a hézagelmélet?

A teremtéstörténetnek a történelem folyamán nagyon sok értelmezése látott napvilágot. A hézagelmélet az utolsó évszázadban terjedt el. Létrejöttének nem exegetikai alapjai voltak, hanem az volt a célja, hogy a geológiai kutatás eredményeit összhangba hozza a Biblia tanításával.[11]

Miután a természettudomány függetlenedett az egyház ellenőrző hatalmától, több olyan elmélet látott napvilágot, ami nem egyezett az egyház által képviselt tanítással. Az idők során sok olyan geológiai, archeológiai eredmény született, amelyek hozzájárultak a Biblia jobb megértéséhez. A kutatások azonban vezettek olyan eredményekre is, amelyek nehezen voltak összeegyeztethetők a Biblia tanításával. Ilyen volt például a geológiai korok problémája.

A geológiai korok nem fértek bele a bibliai kronológiába, valahol helyet kellett találni ezeknek a koroknak, s a hézagelmélet hívei szerint az erre legmegfelelőbb hely a Gen 1. és 2. verse között található.

A hézagelmélet érvei

Több érv van, amit az elmélet igazolására felhoznak, ezek közül a leggyakrabban említettek a következők:

- A הָיָה - ige (2.vers) fordítása és a ו - szerepe
  - a הָיָה jelentése ***lett***, nem volt, tehát: *a föld puszta és kietlen lett*
- A תֹהוּ וָבֹהוּ - a föld állapotát írja le Isten ítéletét követően
  - ez az állapot nem állhatott elő másként, csakis ítélet következtében
- A בָּרָא és az עָשָׂה - igék jelentéstartalmi különbsége,
  - A הַשָּׂטָן - a gonosz, a rossz kifejezésére használatos

Az említett négy érv a Gen 1:1-3. verseivel kapcsolatos. Van azonban olyan érv is, amelyik a Gen 1:28. versére épül:

- A מָלֵא - (28.v.) a föld második benépesítését írja le.

A GEN 1:1-3 NYELVTANI SZERKEZETE

Mivel a hézagelmélet legtöbb érve a Gen 1:2-re épül, fontos, hogy ennek a versnek az első és harmadik verssel való kapcsolatát megvizsgáljuk.

---

4 *Barnhouse*, Donald G. The Invisible War, 9-10 old. Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan

5 Encyclopaedia Judaica, Volume 5. Keter Publishing House, Jerusalem Ltd, Israel, 1064.old.

6 *Elwell*, A. Walter, Evangelical Dictionary of Theology, 439.old. Baker Book House, Grand Rapids, Michigan 1984.

7 *Custance*, Arthur.C. Without form and void.

8 *Barnhouse*, Donald G. The Invisible War, Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan

9 *Morris*, D.J., Does Scripture Allow a Gap? - an article - Edited by Institute for creation research El Cajon 1990.

10 *Unger*, M.F. Unger's Bible handbook, Chicago, Moody Press

11 Megjegyezném itt, hogy a Biblia véleménye ebben az esetben fundamentalista értelmezés alapján értendő

A Gen 1:1-3 teológiai mondanivalója szorosan függ az első három vers egymáshoz való viszonyától. E három vers egymáshoz való nyelvtani viszonyának többféle értelmezése létezik, ennek megfelelően többféle teológiai mondanivalót is vélnek tulajdonítani e három versnek. Ezek közül egy a hézagelmélet.

Mielőtt a hézagelmélet érveit behatóbban vizsgálnám, röviden - elsősorban C.Westermann[12] nyomán - felvázolom a Gen. 1:1-3 különböző értelmezési lehetőségeit, valamint a hexaemeronnal való kapcsolatát.

1. Az 1.,2. és 3. versek egymást követő, önálló főmondatok; a בראשית = st.abs.

- ez a hagyományos értelmezés szerinti struktura; "[1] *Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet.* [2]*A föld pedig kietlen és puszta volt, ...,*[3] *Akkor ezt mondta Isten: ...*"

2. A בראשית = st.az 1. és 2. vers egy mondatot alkot. A 2. vers ו - ja ו apodosis, a ברא a punktációtól függően le-het infinitivus, vagy pedig a בראשית - hez tartozó értelmező genitivus; *Isten teremtésének kezdetén, ...*

3. A 2. vers egy zárójel, a főmondat a harmadik verstől kezdődik "*Kezdetben, mikor Isten a mennyet és a földet teremtette - a föld kietlen és puszta volt - akkor mondta Isten: ...*"

4. A főmondat a 2b.- ben kezdődik, (a בראשית = st. abs. Ridderbos szerint, st.cons. Humbert szerint)

A magyarázatok közül egyik sem oldja fel véglegesen az első három vers értelmezése körüli vitát. Miről van itt szó: creatio ex nihilo, vagy volt valamilyen ősanyag, amiből Isten teremtette a koszmoszt? Hogyan kell értelmezni a tohu wabohu-t? Lehet-e Isten teremtésének az eredménye a káosz?
Mindezek a kérdések már régóta foglalkoztatják a teológusokat, s számtalan ezzel kapcsolatos könyvet írtak már. Ebben a dolgozatban én a hézagelmélet által javasolt megoldással, valamint érveivel szándékszom foglalkozni.

A hézagelmélet a második verssel kapcsolatosan jelentkező feszültséget úgy próbálja feloldani, hogy az első és a második verset időben egymástól messze szétválasztja,- hogy miért, arról később még említést teszek - a tohu wabohu- ról pedig azt mondja, hogy ez semmiképpen sem lehet Isten teremtő munkájának eredménye, hanem csak egy ítélet következménye.

A HÉZAGELMÉLET ÉRVEINEK KIFEJTÉSE ÉS CÁFOLATA

A hézagelméletet születése óta sok kritika érte. Ezekkel szemben igyekezett szilárd, vagy éppen megtámadhatatlannak hitt érveket találni. A kritika ennek ellenére jogos, mert a hézagelmélet lelkiismereti problémákat, tudományos konfliktusokat akart meg-, illetve feloldani. Végülis sokkal több problémát vetett fel, mint amennyit meg tudott oldani. Ilyenek pl.. halál a bűneset előtt, a sátán bukásáról szóló tanítás, természettudományos problémák, bibliai-, nyelvészeti kérdések.

Ebben a dolgozatban a hézagelméletnek elsősorban olyan jellegű érveivel szeretnék foglalkozni, amelyek nyelvészeti problémákat vetnek fel.

A היה és ו a Gen 1:2-ben

A hézagelmélet legtöbb érve a Gen 1:2 -re épül, illetve ezzel kapcsolatos. Amint azt már az előző részben említettem, a Gen 1:1-3 nyelvtani szerkezetének, illetve a versek egymáshoz való viszonyának nagy jelentősége van.
Az első három vers nyelvtani struktúrája a hézagelmélet szerint a következő:

1.v. - önálló leíró főmondat - az eredeti tökéletes teremtésről szóló beszámoló a Creatio ex nihilo értelmében: *Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet.*

2.v. - önálló leíró főmondat, amit elválasztó ו vezet be, a היה ige pluperfect jelentéstartalommal fordítandó - az ítélet következményeit írja le: *A föld azonban kietlen és puszta lett, ...*

3.v. - önálló leíró főmondat - a hatnapos teremtéstörténet első eseménye: *Akkor ezt mondta Isten: ...*

Vagyis a hézagelmélet, "*A föld még kietlen és puszta volt, ...* " helyett, "*A föld kietlen és puszta lett, ...*" fordítást javasolja.

Bernhause a következőképpen fejti ki véleményét a Gen 1:2. fordítását illetően:

> "Minden jogunk megvan arra, hogy a Gen 1:2-ben a היה igét **lett**-el fordítsuk, mert erre elégséges bizonyítékot szolgáltat - a Gen 1:2-vel azonos szerkezetű Gen 19:26 fordítása: *"Mögötte menő felesége azonban hátratekintett, és sóbálvánnyá lett."*[13*]

Bernhause véleménye annyi hozzáfűznivalót megkíván, hogy a héberben nem található meg az ő magyarázata szerinti nyelvtani struktúra, hanem ez áll:

וַתְּהִי נְצִיב מֶלַח: - impf.consecutivumos verbalis mondat, míg a Gen 1:2-ben:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה - perfectumos állítmányú nominális mondat.

---

[12] *Westermann*, Claus Genesis 1-11: A Commentary, 78.old. First publ. 1974 by Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn

[13] *Bernhause*, Donald.G. The Invisible War, 16.old.

*Az új Scofield - Biblia 1967. évi kiadása alapján készült magyarázó jegyzetekben - 1993- ban az Evangéliumi Kiadó gondozásában megjelent magyarul is - ugyan a régihez viszonyítva történtek változások (a hézagelméletet illetően), de alapvetően ezt a teremtési elvet vallja. A 129.oldalon És 45:18- magyarázatánál felsorolt érvek között a היה igével kapcsolatos érv is felmerül: "Azt a szót, amit a Biblia "*volt*" szóval fejez ki, "*lett*" szóval is lehet fordítani, tehát "*a föld pedig kietlen és puszta lett.*

A Gen 1:2 hézagelmélet szerinti fordítása többek között a ו - val, valamint a היה igével kapcsolatos problémákat vet fel. A továbbiakban a felmerült nyelvtani problémák kapcsán a ו valamint a היה ige - a Gen 1:2-re vonatkozóan - jellemző tulajdonságait, valamint jelentését vizsgálom meg.

A ו-ról általában

A ו igen fontos szerepet tölt be a szókapcsolatokban, mondatszerkezetekben. A kötőszavak szerepe az, hogy mondatrészeket kapcsoljon össze, ugyanakkor kifejezze azok egymáshoz való viszonyát.[14] Bár a héber nyelv is, hasonlóan más nyelvekhez, több kötőszót használ, mégis a leggyakoribb a ו.

A ו funkcióját tekintve lehet: *a/* ו copulativum,
b/ ו consecutivum (conversivum, *wyqtl* forma)

a/ A ו copulativum

A ו copulativum punktációját, valamint kapcsolódási szabályait a héber nyelvtankönyvek részletesen tárgyalják. Az alábbiakban Gesenius-Kautzsch-Bergsträsser, Hebräische Grammatik című munkáját követem.[15]

A ו copulativum helyzetéből adódóan, a kontextustól függően több jelentést hordozhat. A leggyakrabban előforduló jelentése az *és* - (1Kir 1:32), előfordulhat elválasztó ו -ént, ellentétet kifejezve, de, pedig értelemmel, (Gen 2:27). lehet *vagy* - értelemű (Ex 20:10), bevezethet magyarázatot (Gen 4:4). hordozhat eszköz-, illetve társhatározói értelmet, ilyenkor *-val, -vel* raggal fordítandó, (1Sám.6.11), lehet összekötő ו hendiadiszban (Gen 1:2, Ám 3:10., Jer 6:7.), gyakran előforduló jelentése az *is* (Num 34:6).[16]

A Gen 1:2. versét is ו vezeti be: וְהָאָרֶץ הָיְתָה

Gesenius szerint, olyan állapothatározói mellékmondatok esetében, ahol az alanyt a létige követi, a kapcsolószó mindig a ו.[17]

b/ A ו consecutivum

Ez a tipusú ו szorosan kapcsolódik a héber ige idejéhez (cons. temporum), s ebből következően kapta a nevét is. Korábban változtató (conversiv) waw volt a neve. A waw conversiv tulajdonsága az, hogy az utána következő ige jelentését igeidejéhez viszonyítva mindig megfordítja (a perfectumi igét imperfectumi értelművé, az imperfectumi igét perfectumi értelművé). A változtató waw (conversiv név) a X. századtól egészen a XIX. századig általánosan elfogadott volt. Először közvetett waw-nak nevezték, később waw hippuk (conversivum) lett a neve. A conversiv névvel szemben egyre többen javasolták a consecutiv waw elnevezést, ami aztán általánossá vált. Újabban kezd elterjedni a *wjqtl* forma megnevezés.

A waw conversivummal szemben a waw consecutivum nagyon fontos tulajdonsága, az eseménysor (szekvencia) jelzése. A waw consecutivum használatát, használatának fejlődését - kitekintéssel a waw eredetére, használatára ugariti, kumráni szövegekben is - Mark S.Smith, a *The origins and development of the waw - consecutive* című munkájában dolgozta fel.[18]

Nem szándékszom a waw consecutivum átfogó ismertetésére, hisz az egy egész dolgozat témája lenne, csupán a Gen 1:2-vel kapcsolatosan említeném meg a waw consecutivumnak egy nagyon fontos tulajdonságát, nevezetesen azt, hogy a waw consecutivum csak igéhez kapcsolódik.

A ו szerepe a Gen 1:2-ben

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ
וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם׃

"*Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet. A föld még kietlen és puszta volt, a mélység fölött sötétség volt, de Isten lelke lebegett a vizek felett.*"[19]

A hézagelmélet által javasolt fordítás szerint - *a föld kietlen és puszta lett* - a második vers ו -ja waw consecutivum, az igeidőt ugyanis a waw consecutivum változtatja meg. Ez ellentmond több olyan szabálynak is, amelyek a waw használatára vonatkoznak. Nevezetesen, mivel a Gen 1:2 ו - ja nem igéhez kapcsolódik, eleve nem lehet consecutivum. A waw consecutivum mindig az igével van összekapcsolva (az igealak lehet perfektum vagy

---

[14] *Gesenius-Kautzsch* Hebräische Grammatik 28. Auflage 1985. Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York, 315.old.

[15] *Gesenius-Kautzsch* Hebräische Grammatik 5. kiadás 1985. Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York, 316-317.old.

[16] *Williams*,Ronald J. Hebrew Syntax An outline University of Toronto Press 1967. 72-73. old.

[17] *Gesenius-Kautzsch* Hebräische Grammatik 5. kiadás 1985. Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York, 477.old, 142.c

[18] *Smith*, Mark S. The Origins And Development of The Waw - Consecutiv The President and Fellows of Harvard University, 1991.

[19] A magyar nyelvű fordítások az újfordítású Biblia alapján - Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya Budapest, 1979.

imperfektum). Ha a ו és az ige bármilyen okból szétválik (pl. tagadás esetében) a mondatban korábban elindított consecutivumi cselekménysorozat megszakad.

Ugyanez a helyzet állapotleírás esetében is. Ilyenkor az alany kerül a mondat élére és az állítmány nem folytatja a korábbi consecutivumi sort. A Gen 1: 1-3 -ban nem is található consecutivumi cselekménysor, ezért a 2. vers ו -ja eleve nem lehet waw consecutivum.

A היה *jelentése*

A היה - ige lexikális jelentése

1. történni, megtörténni,
2. lenni (jelölheti az alanynak az állítmánnyal való összeköttetését, valamint leírhat állapotot[20]), jelen lenni, létezni
3. állítmánnyal - v.mivé lenni, válni (kifejezhet tartós állapotot)
4. előállni, létrejönni [21]

A hézagelmélet érvelése

A föld "*lett*" és nem "*volt*" puszta és kietlen a teremtés után, mondják a hézagelmélet vallói, s ezek közül is talán A. Custance az, aki a hézagelmélet létjogosultságát leginkább a היה igére alapozza. Sajnos Custance *Without form and void* című, hézagelméletet tárgyaló könyvéhez nem tudtam hozzájutni, ezért nincs módomban elsődleges forrásanyagból idézni. Ebben a részben többször is hivatkozom rá, elsősorban Westen W. Fields *Unformed and Unfilled* munkája alapján. Westen W.F. ebben a könyvében cáfolja a hézagelméletet, és több nyelvészre és teológusra hivatkozva építi fel álláspontját.

Custance a היה ige használatával kapcsolatosan megjegyzi:

> "A fordításban általánosan elfogadott a héber היה ige és az angol <u>to be</u> (lenni) jelentésbeli azonossága. Héber nyelvészek által azonban már évek óta elismert tény az, hogy ez a jelentésbeli azonosság nem mindig érvényes. Az angolban a *being* (létezés), egyféle statikus fogalmat jelent (a dolgok egyszerűen vannak), kifejezhet egy dinamikus eseményt, de többé-kevésbé statikus létezésre utal". "... Létező dolgok kifejezésére az angolban a létige csupán egy része szükséges - nyelvészeti szempontból. A létige ilyen jellegű használatára, feltételes értelemben vett létezés kifejezésére, a héber nem tenné ki a היה igét". [22]

Ez tehát azt jelenti, hogy mikor a היה ige használatos, akkor az valami különleges dologra hívja fel a figyelmet. Custance szerint a היה soha nincs copulativ jelleggel használva. A Gen 1:2-ben ez azt jelentené, hogy a hangsúly nem a תֹּהוּ וָבֹהוּ -n van, hanem a היה-n, ugyanis itt az van kihangsúlyozva, hogy *lett* a föld valamivé, nem pedig az amivé lett, vagy ami volt.[23]

Ezzel szemben Gesenius szerint a היה szerepelhet kopulativ jelleggel:

" az alany és az állítmány közti kapcsolódás - a nominális mondatban - gyakran történhet:

a/ egy névmás által (3.sz. sing.,vagy plur.)

b/ - különösen az időszféra pontos meghatározása érdekében - a היה ige segítségével.

Pl. - Gen 1:2, "*A föld még kietlen és puszta volt ...* ", ahol a הָיְתָה szerepe csupán az állapotleírás közlése.

- Gen 3:1, "*A kígyó pedig ravaszabb volt ...*". Számos példa van arra, hogy a היה az alany és a participiális állítmány között szerepel copulativként (Bír 1:7, Jób 1:14.)"[24]

Az eddig felhozott ellenérvek alapján, a Gen 1:2. היה jelentését illetően inkább az a vélemény látszik elfogadhatóbbnak, miszerint a היה a Gen 1:2 - ben nem állapotváltozásra, hanem állapotleírásra szolgál, azaz a föld kietlen és puszta **volt**. Ennek bizonyítására további olyan igehelyeket vizsgálok meg, ahol a היה ige előfordul.

A היה TOVÁBBI ELŐFORDULÁSAI

A Gen 1:2 - helyes fordításának valamint mondanivalójának keresését három irányban folytatom:

A/ A Gen 1:2 - vel strukturálisan azonos igehelyek elemzése. Ezekből az igeversekből az fog kiderülni, hogy a Gen.1:2-ben a היה ige állapotleírásra, vagy pedig állapotváltozásra szolgál-e.

---

[20] *Pollák*, Kaim <u>Héber - Magyar Teljes Szótár</u> Budapest, 1881.

[21] *Gesenius, Wilhelm* <u>Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament</u> ,17. Auflage Springer - Verlag Berlin/Göttingen/Heidelberg 1962.

[22] *Custance*, A. "Without Form and Void" 43.old, nyomán Fields W.W. <u>Unformed and unfilled</u>, 90.old Nutley, New Jersey

[23] lásd a תֹּהוּ וָבֹהוּ jelentése 34.old.

[24] *Gesenius-Kautzsch* <u>Hebräische Grammatik</u> , 5. kiadás 1985. Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York, 475. old, 141.i

B/ Más *rések*-et (*gap*-okat) tartalmazó igehelyek elemzése, amelyek alapján az elemzett versek, valamint a Gen 1:2. strukturális azonossága, vagy különbsége segít a הִיה ige Gen 1:2. versén belüli értelmének eldöntésében.

C/ Olyan igehelyek strukturális elemzése, amelyek múltbeli állapotváltozást írnak le. Vizsgálat tárgya lesz ezekben a versekben a הִיה ige előfordulási módjai, valamint a הִיה ige cselekményen belüli hangsúlya.

A/ A Gen 1:2 - vel strukturálisan azonos igehelyek elemzése

A vitatott versrészlet (Gen 1:2.) a BH - ban így hangzik: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ

Nyelvtani szerkezete a következő:

וְהָאָרֶץ - waw cop.+Subs.c.art.

הָיְתָה - V.,q.,p.,sg.,3.f.

Hagyományos fordításban: "*A föld még kietlen és puszta volt ...*", a hézagelmélet szerinti fordításban: "*A föld kietlen és puszta lett ...*"

Ez utóbbi fordítás, véleményünk szerint más nyelvtani strukturát követel. Ennek bizonyítására nézzünk meg olyan igehelyeket, ahol a Gen 1:2-vel azonos nyelvtani struktura található.

Elsőként vizsgáljuk meg a következő igeszakaszt (Jón 3:1-3):

1. [1]וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר׃ [2]קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה
וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר אֵלֶיךָ׃
[3]וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים
מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

"[1] *Az Úr igéje másodszor is szólt Jónáshoz:* [2] *Indulj, menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd ott azt az üzenetet, amelyet én mondok neked!* [3c 5] *Jónás elindult, és elment Ninivébe, az Úr szava szerint. Ninive pedig nagy városa volt Istennek: három nap kellett a bejárásához.*"

A harmadik vers *b* mondatának kezdete nyelvtani struktúra szempontjából azonos a Gen 1:2-vel.

- וְנִינְוֵה - waw cop. + Subs.
- הָיְתָה - V.,q.,p.,sg.,3.,f.

וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה - Ninive pedig nagy város volt (הָיְתָה)

Ezt a kijelentést egy eseménysor előzi meg.

- 1.v. - azzal indul a történet, hogy Isten megszólítja Jónást - (יוֹנָה וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־), impf.cons.apoc.(וַיְהִי) -. Ez az esemény az elbeszélés cselekményéhez képest múltbeli esemény - (α.)
- 2.v. - célirány meghatározása, a consecutivum sor megszakad (imp.). Az a hely, ahová Isten küldi Jónást, már létezik -a főcselekményhez viszonyítva a múltban - (קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה) - (β)
- 3.v.*a.* - Impf.cons.-mal folytatódik tovább (וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה) - közeledés a cselekmény szinhelyéhez - (γ)
- **3.v.*b.* - a cselekmény szinhelye (וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה / perf. cop.) - ahová az elindult cselekménysorozat megérkezik** - az elbeszélőhöz viszonyítva még mindig múltbeli eseményről van szó - **(δ)**

Az 1-3 v. eseménysorozata táblázatban ábrázolva tehát:

M Ú L T				JELEN
α	β	γ	δ	**Elbeszélő**
A cselekmény elindul. (Impf.cons.)	A cselekmény leáll (imp.) A célirány meghatározása: **δ már létezik!** δ - ről megtudjuk, hogy nagy város	A cselekmény folytatódik, a meghatározott irány felé fordul. (Impf. cons.)	A cselekmény szinhelyének bemutatása, állapotleírás: הָיְתָה **Nem a cselekmény beálltakor, vagy alatt lett a szinhely valamivé!**	Az elbeszélőhöz viszonyítva a cselekménysor valamennyi mozzanata múltbeli esemény.

- A harmadik vers *b* mondata helyzetképet ad a városról, a próféta odaérkezésének idején, mintegy magyarázatként hozzátéve, nagy városról van szó. **Ninive nagy város volt**, már Jónás odaérkezte előtt. Erre utal a 2. vers küldő szózata: "*... menj Ninivébe, a nagy városba, ...*".

A Gen 1:2 -vel azonosan, az elemzett versben is megtalálható a הִיה ige. Funkcióját tekintve állapotleírás. Újabb megerősítése ez annak, hogy a Gen 1:2-ben is állapotleírásra szolgál a הִיה ige.

2. A היה ige állapotleíró funkciójának bizonyítására szolgál a Gen 27:29. is:

[29]וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת־תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה׃

"Lea gyenge szemű volt, Ráhel pedig szép termetű és szép arcú volt."

Jákób és Lábán találkozásáról van szó ebben a részben. Jákób Lábánnál marad, ott szolgál, majd Lábán ezt mondja Jákóbnak:

15.v. "... *Ha rokonom vagy is, nem kell ingyen szolgálnod nekem. Mondd meg nekem, mi legyen a béred?*"

A 16. verstől aztán megszakad a cselekménysorozat, az elbeszélés helyzetképet ad Lábán családjáról: "*Volt pedig Lábánnak két leánya: a nagyobbiknak neve Lea, a kisebbiknek a neve Ráhel.*"

Leáról és Ráhelről szóló információk szükségesek a cselekmény további megértéséhez, de ezek valósága az előző versek eseményeitől független.

17.v. szerkezete - α וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת - jelzős szerkezet, melléknévi állítmánnyal

- β וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת־תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה - a kiemelt rész nyelvtani strukturája azonos a Gen 1:2. -vel: w.cop+Subs., V.q.,p.,sg.3.f.

α	β
Leáról megtudjuk, hogy gyenge szemű, de nem Jákób megérkezése után vált azzá. - nominális mondat, melléknévi állítmánnyal;	A w.cop+Subs., V.q.,p.,sg.3.F. szerkezet (nominális mondat, verbális állítmánnyal) nem azt jelenti, hogy Ráhel széppé válása időben függ Lea szembetegségétől. Ráhel, Leától függetlenül szép termetű ***volt.***

- α és β névszói mellékmondatok[25], a הָיְתָה szerepe pedig (copulativ jelleggel) állapotleírás. Számos olyan igehely van, ahol a היה a magyarban **lett** -el van fordítva, de amint a következő példákból is kiderül, hogy többnyire tartós, vagy kevésbé tartós állapot leírására szolgál. (Pl. - egy elbeszélésben, a היה leírhatja egy múltbeli esemény cselekményének jelenét)

3. A következő elemzett igevers, az Ex 36: 6-7.

[6]וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל־יַעֲשׂוּ־עוֹד
מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא׃
[7]וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל־הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר

"[6]*Ekkor megparancsolta Mózes, hogy vigyék hírül a táborban, hogy se férfi, se asszony ne készítsen semmit felajánlásul a szentély számára. És a nép abbahagyta az ajándékhordást.* [7] *Mert elég volt az anyag az egész munka elvégzéséhez, sőt még maradt is.*"

Ugyanaz a nyelvtani struktúra vezeti be a 7. verset is, mint a Gen 1:2 -t, (w.cop+Subs.c.art., V.q.,p.,sg.3.f).

Melyik a helyes fordítás: - *elég volt az anyag,* vagy pedig

- *elég lett az anyag?*

A valóság szempontjából tulajdonképpen mindkét fordítás helyes, mert az anyag elég volt a munkához és elég lett annak befejezésére. Érdemes azonban a két mondat cselekménysorozatát megvizsgálni, amiből kiderül, hogy itt a szöveg mire gondol.

Az előzmények röviden összefoglalva: - Becalél és Oholiáb, akiket Isten hívott el, meg minden más hozzáértő mesterember Mózesnél megjelenik, és megbízatást kap különféle dolgok elkészítésére. Ekkorra már megvolt a nagy gyűjtés a teplom eszközeinek elkészítésére, de még minden reggel hoztak önkéntes adományokat.

Ekkor a mesteremberek azt mondták Mózesnek, hogy több az összegyűlt anyag, mint amennyire szükség van (5.v.).

- 6.v. - Mózes parancsa a néphez. - (וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר) - (α)
  - a nép abbahagyta az ajándékhordást - (וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא) - (β)
- 7.v. - a már összegyűlt anyagmennyiségről való tudósítás: - a munkához szükséges anyag megvolt (וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם) - (γ)
  - még maradt is - (וְהוֹתֵר) - (δ)

A hetedik versben leírt állapot, a cselekménysorozatban a következő táblázat alapján tehát:

---

25 *Williams*, Ronald J Hebrew Syntax - An Outline - 94.old, 562§

- " a névszói mellékmondatokat jelölheti: *a)* főnévi állítmány, *b)* melléknévi állítmány"

M Ú L T	JELEN

α	β	γ	δ	Elbeszélő
impf.cons. Mózes parancsa E parancs a γ miatt hangzott el, ugyanis már ***volt*** elég	impf.cons. a parancs teljesítése cselekmény elindul, (impf.cons.)	w.cop.+Subs.c.art+ V.,q.,p.,sg.3.f. A cselekmény megszakad: állapotleírás, הָיְתָה ami később újból elindítja az eseménysorozatot.	w.cop.+ V.,hi.inf.abs. - a parancs teljesítéséhez viszonyítva jövő idejű eseményről való beszámoló - elég lett az anyag - וְהוֹתֵר	- Az elbeszélőhöz viszonyítva az egész cselekménysorozat valamennyi mozzanata múltbeli esemény.

Ezek szerint tehát az Ex 36:7*a* helyes fordítása: "Mert elég ***volt*** az anyag ...". A הָיְתָה szerepe ebben a mondatban is állapotleírás.

4 következő versben is - Józs 11: 23. - kiváló példaként szolgál a ***lett*** - el fordított היה ige, az állapotleírásra - **volt** értelemmel - a cselekmények sorozatában.

[23]וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ
יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה

"Így szerezte meg Józsué az egész országot, egészen úgy, ahogyan az Úr megígérte Mózesnek. Józsué pedig átadta Izráelnek, hogy birtokolják, mindegyik törzs a maga részét. És béke lett az országban a háború után."

Ezt az eseményt, - az ország szétosztását törzsenként - hosszú háborúskodás előzte meg (Józs 11:18.*"Hosszú ideig viselt háborút Józsué ezekkel a királyokkal."*). Aztán az országban ***béke lett*** -23.*c*:וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה - (Károli ford.: *"A föld pedig megnyugovék a harctól"*).

Mikor állt be ez az állapot, az ország szétosztása után, vagy pedig azt megelőzően?

21.v. *"Abban az időben elment Józsué* (וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ q.impf.cons.) *és kipusztította* (וַיַּכְרֵת hi.impf.cons) *az anákokat a hegyvidékről ..."*

- cselekményleírás

22.v. *"Nem maradtak* (לֹא־נוֹתַר ni.perf.) *anákok Izráel fiainak földjén, csak Gázában, Gátban és Asdódban maradtak* (נִשְׁאָרוּ ni.perf) *meg."*

- állapotleírás - (miután Józsué az egész országot elfoglalta (16.v., 23v.*a*.) - azaz ahogy a 22.v-ben kiderül, mégsem az egészet - (22.v.).

23.v. α/ וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

"és fogta Józsué az egész földet, ahogyan az Úr megígérte Mózesnek"

- a 22.v-ben egy elbeszélés - állapotleírással - lezárult, ebben a versben pedig (23.) egy új eseménysor kezdődik; azonos elbeszélésforma a 16.verset követő elbeszéléssel: 16.*a*. *"így foglalta el Józsué ezt az egész országot ... "*, s aztán a következő versek (16.*b*-20.) beszámolnak a honfoglalás eseményéről.

β וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם

"Józsué pedig átadta Izráelnek, ..."

- az első mondat folytatása (a Mózesnek adott igéret beteljesedése)

γ וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה

"A föld pedig nyugodt volt a háborútól"

- a 16.verset követő elbeszélés a 20.v.-ben így zárul: *"Mert az Úr megkeményítette a szívüket, ..."*

[20]כִּי מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה

Az Úrtól **volt**, hogy kemény maradt a szívük, de nyílvánvaló az, hogy nem a honfoglalás után, hanem az azt megelőző harcok során.

A γ sem azután lépett életbe, miután Józsué az országot szétosztotta. Miután vége lett a háborúskodásnak, *"az országban béke lett"*, és mivel béke ***volt***, a terület szétosztása lehetségessé vált.

A 18:1-ben folytatódik a 11:23-ban megszakadt cselekménysorozat, amelyből világosan látszik, hogy a háborús állapotok megszüntével vált lehetségessé az ország szétosztása:

*"Izráel fiainak egész közössége összegyűlt Silóban. Ott helyezték el a kijelentés sátrát, **miután meghódolt előttük az egész ország.**"*

5. A következő példából is (Zsolt 118:22-23) világosan látszik az, hogy a lett - **volt** értelemmel bír, illetve, hogy a perfectum nem állapotváltozásra utal, hanem állapotleírásra. Többek között erre az igehelyre is hivatkoznak a

hézagelmélet hívei, mondván, hogy itt is perfectumi alak van, ennek megfelelően a היה ige helyes fordítása **lett**, amely az állapotváltozásra mutat.

22אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃
23מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃

"22*Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő.*
23*Az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemeink előtt*"

Nem áll szándékomban e versek teológiai mondanivalójának a vitatása, csupán azt szeretném megvizsgálni, hogy ezeknek a verseknek az alapján el lehet-e fogadni a היה ige hézagelmélet szerint használatát (erre később kitérek).

Az angol fordítások a *has become* (to be, present perf. KJV, NIV) igeidőt használják. Ezt látszik igazolni az is, hogy a LXX is ilyen értelemmel fordítja ezt a verset:

LXX

22λίτον, ὸν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομυοῦντεσ,
οὗτοσ ἐγενήθη (aor.) εἰσ κεφαλην γωνίασ·
23παρα κυρίου ἐγένετο (aor.) αὐυτη
και ἔσττιν θαυμασθή εν ὀφθαλμοῖσ ἡμῶν.

- A fordításokból arra lehet következtetni, hogy itt állapotváltozásról van szó, azonban ha a héber szöveg strukturáját vesszük figyelembe - ezen belül a létige funkcióját - valami más derül ki: 22.v.

α Subs+V.q.p.pl.3.+V.q.partic.c.masc.pl.art. - participiális mellékmondat

β V.f.sg.3.q.p.+ prep.Subs.masc.sg+Subs.f.sg - főmondat

- amennyiben a β mondatrészt imperfectum consec. vezetné be, akkor ez a tagmondat, egy a múltban beállt változásra utalna vissza.[26] (pl. Zsolt.136.11. וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃)

Itt állapotleírásról van szó, ugyanis a *kő*, amelyet megvetettek, nem azután lett sarokkővé, miután megvetették, hanem eleve az volt. Amit az építők megvetettek,már sarokkő volt.

23.v. מֵאֵת הָיְתָה זֹּאת - az Úrtól *volt* ez;
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ - ez csodálatos a mi szemeink előtt;

- a 22.v-ben az אָבַן jelentése meghatározza a 23.v. jelentését is. Ennek teológiai jelentése vitatott, és mivel ez nem tartozik szorosan dolgozatom témájához, ezért erre nem szándékozom kitérni.

A fenti példák arra engednek következtetni, hogy a perfektum copulativum nem fordítható pluperfect (múltban beállt változás) értelemmel. Mindegyik esetben a היה ige szerepe az állapotleírás. Az eddig elemzett igeversek alapján a Gen 1:2-ben a היה igét *volt* -al kell fordítani, amely egyszerűen állapotleírásra utal.

B/ Más *rések* - et (*gap*-okat) tartalmazó igehelyek elemzése

A hézagelmélet szerint a Gen 1:1. és 2. verse között valamennyi idő eltelt. Ezt akarják kifejezni fordításukkal is: *a föld puszta és kietlen lett.*

Nézzünk meg olyan igehelyeket, ahol biztosan tudjuk, hogy egy esemény meghírdetése, eldöntése (pl.bűn és annak következménye), valamint annak beteljesedése között valamennyi idő eltelt, ezért a היה ige értelemszerű fordítása: ***lett***, majd hasonlítsuk össze ezek nyelvtani struktúráját a Gen 1:1-2 struktúrájával.

1. Elsőként az 1Reg 12:28-31.

28וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם מֵעֲלוֹת
יְרוּשָׁלַם הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
29וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֶחָד נָתַן בְּדָן׃
30וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן׃
31וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי׃

"28*Ezért elhatározta a király, hogy készíttet két aranyborjút. Majd ezt mondta: Eleget jártatok már Jeruzsálembe! Itt vannak isteneid, ó Izráel, akik kihoztak téged Egyiptomból!*29 *Az egyiket elhelyezte Bételbe, a másikat pedig Dánba vitette.* 30 *De ez a dolog vétekre vezetett, mert a nép eljárt* (az egyikhez Bételbe), *a másikhoz pedig Dánba.*31 *Azután templomokat is készíttetett az áldozóhalmokon, és papokat rendelt a nép köréből, akik nem a Lévi fiai közül valók voltak.*"

Ennek a résznek szinte minden versét impf. cons. vezeti be, illetve kapcsolja egymáshoz, így a 28-29. vers is kapcsolódik az előző versekhez. A 30. vers is impf.cons.-mal indul, itt viszont a két vers eseménye időben nem kapcsolódik egymáshoz. A ויהי jellegzetes funkciója is meghatározó tényező:

---

26 *Bergsträsser*, Gotthelf Hebräische Grammatik Teil 1. Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York 1985. 35. old. 8.f. "Bedeutung des Imperfectum consecutivum und Imperfectum copulativum.

- A ויהי egy történet eseményláncolatában nem leíró jellegű, hanem rövidebb, vagy hosszabb múltbeli eseménysort vezet be. Pl. Gen 7:17, ahol a ויהי az özönvíz történetét vezeti be, Gen 12:10, Ábrahám egyiptomi vándorlását stb.[27]
- A 25-33. versek leírják az aranyborjúk történetét. A 30. versben a ויהי által bevezetett mondattal megszakad az elbeszélés, (egy új múltbeli eseményre tér ki) majd a 31. verstől folytatódik tovább a történet.
- 30.v.: וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת - *ez a dolog vétekké lett* (impf.cons.apoc.); a vers második feléből azt is megtudjuk, hogy miért: וַיֵּלְכוּ הָעָם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן
- *a nép eljárt az egyikhez Dánba* (*egyik elé Bételbe: a* LXX *alapján*). Amíg a nép ezekhez az oltárokhoz elment, hogy áldozzon, és ez vétekké lett, nem azonnal, hanem az áldozatok után.

A 30.versben tehát van egy *hézag,* amint azt a következő táblázat is szemlélteti:

28-29.v.	30.v.	31.v.	Elbeszélő
A 28-29. versek, a 25. versben elkezdett beszámoló része (impf.-os elbeszéléssorozat).	Az elbeszélés megszakad. Egy új múltbeli esemény beszámolót indít a 30.v.-ben az impf.cons. וַיְהִי A וַיְהִי + ל szerkezet a cselekmény eredményét (*vétek*) írja le. A cselekmény kezdete,valamint az eredmény megszületése között bizonyos idő eltelt. (felépültek az oltárok, kialakult a szakrális rend, a nép eljárt ezekre a helyekre stb.). Vétekké ***lett.***	A 29.versben megszakadt imperfektumos elbeszélés-sorozat folytatása. A 31. versben folytatott elbeszélés, a 30. vershez viszonyítva múltbeli esemény.	Az elbeszélőhöz viszonyítva a 25-33. versek eseményei múltbeliek.

A hézagelmélet szerint: *a föld kietlen és puszta lett.* A fordításból arra lehet következtetni, hogy a ***lett***-et valami megelőzte, mint ahogy azt az előző példából is látni lehetett.
A különbség a két igehely nyelvtani strukturája között van:

- Gen 1:2: w.cop.Subs.c.art. + V.q.p.sg.f., míg az 1Reg 12:30: impf.cons + Subs.c.art.

2. A hézagelmélet által feltételezett Gen 1: 1-2 közötti hézagot jelző nyelvtani strukturák találhatók a következő a Gen 41:53-55. versekben is.

53וַתִּכְלֶינָה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 54וַתְּחִלֶּינָה שֶׁבַע
שְׁנֵי הָרָעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל־הָאֲרָצוֹת
וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם׃
55.a וַתִּרְעַב כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־פַּרְעֹה לָלָחֶם

"53*Azután eltelt a bőség hét esztendeje Egyiptomban,* 54 *és megkezdődött az éhinség hét esztendeje, ahogyan megmondta József. Éhinség lett minden országban, de egész Egyiptomban volt kenyér.* 55.a *Azután éhezni kezdtek Egyiptomban is mindenütt, és a nép kenyérért kiáltott a fáraóhóz.*"

Ugyanaz a séma található ebben a történetben is. Az egész fejezeten keresztül egy cselekménysorozat vonul végig, ami az 53. versnél megszakad, majd az 55.versnél folytatódik tovább.
- 53.v. impf.cons.+(...)+perf.+(...), 55.*a*.v. impf.cons+(...)+impf.cons.+(...). A kettő között ott van az 54. vers, amelyben egy kettős visszautalás található.
- 54. ***a***. és megkezdődött (imp.cons.) az éhinség hét esztendeje, ahogyan megmondta (perf.) József
b. ויהי (impf.cons) És éhinség ***lett*** minden országban.

Nyílvánvaló, hogy ez nem előzmény nélküli esemény. Megszakad az elbeszélés láncolata, mert valamire - ami már jó előre meg lett mondva - fel akarja hívni a figyelmet, hogy u.i. valamennyi idő eltelte után beteljesedett.

Az 53.versben megszakadt történethez viszonyítva az 54.*b*. egy múltbeli változást ír le.
c. De egész Egyiptomban היה **volt** (perf.) kenyér. Ez viszont egy konstans állapotleírás.
Az egész földön éhinség ***lett*** ויהי. Egyiptomban azonban **volt** היה kenyér.

Nagyszerű példa ez az igevers a היה ige különböző jelentésére.

perf. (היה) - **volt** - állapotleírás
impf. (ויהי) - **lett** - állapotváltozás - ebben az esetben egy *résre* utal.

3. Következő példa az Ex 8:13.

13וַיַּעֲשׂוּ־כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְּמַטֵּהוּ וַיַּךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ וַתְּהִי
הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

27 *Longarce*, Robert E. Josef: A Story of Divine Providence A text Theoretical and Textlinguistic Analysis of Genesis 37. and 39-40. Eisenbrauns Winona Lake 1989, 66-67.old.

"13*Így is cselekedtek. Áron kinyújtotta a kezét, és botjával ráütött a föld porára. Ekkor szúnyog lepett el embert és állatot. A föld minden pora szúnyoggá vált egész Egyiptomban.*"

Cselekmények sorrendje:

- α: Áron kinyújtotta a kezét (וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ) - impf.cons + (...)
- β: ráütött a föld porára (וַיַּךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ) - impf.cons + (...)
- γ: szúnyog *lett* (וַתְּהִי הַכִּנָּם) - impf.cons + (...)

- a por, amire ráütött, szúnyoggá változott. Ex 8:12:"*Majd ezt mondta az Úr Mózesnek: ..., üssön rá a föld porára, hogy az szúnyoggá váljék* (והיה + ל) *Egyiptom egész földjén.*"

- δ: a föld minden pora szúnyog **volt** (כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים) - perf. + (...)

- az α, β és γ impf.sorozatban a γ szerepe más, mint az előző kettőé. Az állapotváltozást írja le. β és γ nem egyidejű cselekmények, időben egymástól szétválnak, azaz β és γ közt van egy *rés*. Látszólagos probléma a δ היה igéjével van. Mintha ellentmondana az eddig vizsgált példák eredményeinek. A fordításokból arra lehet következtetni (*lett, became*, LXX: ἐγένοντο), hogy a היה itt állapotváltozást jelez, de valójában ez állapotleírás. Miután Áron a porra csapott és az bizonyos idő után szúnyoggá ***lett***, azután egész Egyiptomban minden por szúnyog ***volt***.

A történtek összegzéseként jelenik meg másodjára is ugyanaz a megállapítás. Azonos elbeszélésstruktura több helyen is található. Például az Ex 9:

- 10 "*... Ekkor hólyagos fekélyek lettek* (וַיְהִי שְׁחִין) *az embereken és állatokon.*
- 11*... mert fekélyek voltak* (כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם וּבְכָל־מִצְרָיִם) *a mágusokon és minden egyiptomin.* 24*... Olyan hatalmas volt, amilyen nem volt* (אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה) *még Egyiptomban.*"

Mindegyik esetben a היה ige szerepe - perfectumban - állapotleírás. Az állapotváltozás már megtörtént, de ezekben a versrészekben, valamilyen céllal meg van ismételve az állapotleírás.

C/ Olyan igehelyek strukturális elemzése, amelyek múltbeli állapotváltozást írnak le

Ebben a részben olyan igeversek nyelvtani strukturáját vizsgálom meg, amelyek állapotbeli változást írnak le, és a Gen 1:2 - hézagelmélet által javasolt fordítással (*A föld puszta és kietlen **lett***) azonosan fordítandók.

Ezek az állapotváltozásokat leíró versek, strukturális szempontból és a mondanivaló alapján három csoportra oszthatóak:

- 1. Olyan állapotváltozások, ahol a szóbanforgó tárgy vagy személy valamivé válik, átalakul.
- 2. Olyan állapotváltozások, ahol a szóbanforgó tárgy vagy személy valamilyenné válik, valamihez hasonló lesz.
- 3. Olyan esetek, ahol a hangsúly nem az átalakult vagy valamihez hasonlóvá vált tárgyon, hanem az állapotváltozás eseményén van.

1. Olyan állapotváltozások, ahol a szóbanforgó tárgy vagy személy valamivé válik, átalakul.

A következő néhány példa állapotváltozásainak magyar nyelvű fordítását összehasonlítom angol nyelvű fordításokkal is. Azért látom szükségesnek különböző fordítások összehasonlítását, mert a héberben az igeidők használata - ebben az esetben egy múltbeli esemény elbeszélésénél - nem mindig megegyező pl. az angol past. perf. használatával, ugyanakkor a magyar és az angol nyelv múlt idő használati különbségei is figyelemre méltóak (pl. a *lett* nem mindig past perf. angolban. A hézagelmélet szerint a Gen 1:2-ben a *lett* angol fordítása: had become - past perf.), mert sokszor találunk olyan igei hivatkozásokat a hézagelmélet hívei között, amelyek nem az eredeti héber szövegre épülnek, hanem annak valamilyen nyelvű fordítására.

Az állapotváltozást leíró elemzett igeversek közül, az első kettő: Ex 4:3 és 4.

I. 3וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ (אֶת־הַמַּטֶּה) אַרְצָה וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו׃

"3*Dobd a földre!* (a botot) - *mondta az Úr. Amikor a földre dobta, kígyóvá vált, és Mózes elfutott előle.*"

- az állapotváltozást, - a valamivé válást (וַיְהִי לְנָחָשׁ *kígyóvá **lett***) - kifejező nyelvtani szerkezet: - היה impf.cons + ל Subs. - Károli ford.(a): *lőn*, KJV, NIV (b): *became* (simple past)

II. 4וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וָאֳחֹז בְּזָנָבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ׃

"4*Azután ezt mondta az Úr Mózesnek: Nyújtsd ki a kezedet, és ragadd meg a farkánál. Mózes kinyújtotta a kezét, és megmarkolta, az pedig bottá vált a markában*"

- וַיְהִי לְמַטֶּה - *bottá **lett***
- היה impf.cons + ל Subs.
- α: **lőn,** KJV: *became* (simple past), NIV: *turned back into* (simple past)

További példaként szolgál az Ex 7:10. és 20.verse.

III. 10וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן אֶת־מַטֵּהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין׃

"[10]*Bement azért Mózes és Áron a fáraóhoz, és úgy cselekedtek, ahogyan az Úr parancsolta. Áron odadobta a botját a fáraó és szolgái elé, és az kígyóvá változott."*

- וַיְהִי לְתַנִּין - *kígyóvá lett* -
- היה impf.cons + ל Subs.
- α: **lőn**, β: *became* (simple past)

IV. [20]וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם
אֲשֶׁר בִּיְאֹר לְעֵינֵי פַרְעֹה וּלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיֵּהָפְכוּ כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בִּיְאֹר לְדָם׃

"[20]*Mózes és Áron úgy cselekedett, ahogyan az Úr parancsolta. Fölemelte a botját fáraó és szolgái szeme láttára, ráütött a Nílus vizére, és a Nílus vize mind vérré változott."*

- וַיֵּהָפְכוּ כָּל־הַמַּיִם אֲשֶׁר־בִּיְאֹר לְדָם׃ - *és a Nílus vize mind vérré változott* - הפכ impf.cons. + (...) + ל Subs.
- α: *változék*, KJV: *were turned to* (simple past), NIV: *was changed into* (simple past.)

Valaminek az átalakulását leíró versek közül utolsóként a Gen 2:7 versét elemzem.

V. [7]וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת
חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃

"[7]*És azután megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte orrába. Így lett az ember élőlénnyé."*

- וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ - *így lett az ember élőlénnyé* - היה impf.cons. + Subs.c.art. + ל Subs. + Adj.
- α: *lőn*, β: *became* (simple past)

Azok az állapotváltozások, amelyek valaminek az átalakulását írják le, az: impf.cons. + ל nyelvtani struktúrával vannak kifejezve. Az angol fordítások pedig azt bizonyítják, hogy az idézett igehelyek egyike sem használható fel érvként a Gen 1:2 היה igéjének past perf. fordítása érdekében.

2. Olyan állapotváltozások, ahol a szóbanforgó tárgy vagy személy valamilyenné válik, valamihez hasonló lesz

Ezt az állapotváltozást három igeversből szeretném kimutatni. Az első két igevers az Ex 4: 6. és 7.

I. [6]וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הָבֵא־נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ
וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג׃

"[6]*Majd ezt mondta neki az Úr: Dugd be a kezedet a kebledbe! Bedugta a kezét a keblébe, és amikor kihúzta, hófehér volt a keze a poklosságtól"*

- וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג׃ - *íme a keze poklos* (volt) ***mint a hó*** - הנה + Subs + Partic. + כ Subs.
- α: *íme az ő keze poklos vala, olyan mint a hó*
- β: *...was...as, ...was...like...*

Gyakran van állítmányi szerepe a participiumnak, egy monadaton belül, ahol a participiális mondat párhuzamosan a főcselekménnyel, jövő-, jelen-, vagy múltidejű eseményre, háttérre, vagy állapotra hívhatja fel a figyelmet. A הנה gyakran áll mondatvégen, egy megtörtént esemény megismételt leírásakor, a participium főneve előtt - olykor ragozott formában (הִנְּךָ הִנֵּנִי) - ahol a háttérinformációk kihangsúlyozottabban a főnévre irányulnak.[28]

II. [7]וַיֹּאמֶר הָשֵׁב יָדְךָ אֶל־חֵיקֶךָ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־חֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ מֵחֵיקוֹ
וְהִנֵּה־שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ׃

"[7]*Ezután pedig azt mondta: Dugd vissza a kezedet a kebledbe! Bedugta a kezét a keblébe, és amikor kihúzta kebléből, ismét olyan volt, mint testének többi része."*

- וְהִנֵּה־שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ׃ - *ismét olyan volt,* ***mint a teste*** - הנה + V.q.perf. + k Subs.
- α: *ismét olyanná lőn, mint a teste*
- KJV: *was turned again as ...*, NIV: *was restored, like ...* (past pass.)

A harmadik példa a Num 12:10.

III. [10]וְהֶעָנָן סָר מֵעַל הָאֹהֶל וְהִנֵּה מִרְיָם מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג וַיִּפֶן אַהֲרֹן
אֶל־מִרְיָם וְהִנֵּה מְצֹרָעַת׃

"[10]*Amikor a felhő eltávozott a sátorról, Mirjám egyszerre poklos lett, olyan mint a hó. Áron Mirjám felé fordult, és látta, hogy poklos."*

- וְהִנֵּה מִרְיָם מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג - *poklos lett, olyan,* ***mint a hó*** - הנה + Subs.Propr. + partic. + כ Subs.

A hasonlóságot kifejező nyelvtani struktúra: הנה + (...) + k + (...)

3. Olyan esetek, ahol hangsúly nem az átalakult, vagy valamihez hasonlóvá vált tárgyon, hanem az állapotváltozás eseményén van.

Számtalan ilyen állapotváltozást leíró vers található a Bibliában, amelyek közül most két igevers nyelvtani struktúráját vizsgálom meg: 1: Ex 9:10; 2: Ex 10:22.

---

[28] *Gesenius*, Wilhem Hebräische Gramunatik völlig umgearbeitet von E.Kautzsch Georg Olms Verlag Hildesheim - Zürich - New York 1985, 374-376. old.

1. וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה
וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃ [10]

"[10]*Vették azért a kemencekormot, odaálltak a fáraó elé, és Mózes az ég felé szórta azt. Ekkor hólyagos fekélyek támadtak az embereken és állatokon.*"

- וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת *-Ekkor hólyagos fekélyek lettek* - היה impf.cons + Subs.+ Subs.
- α: *lőn*, β: *became, broke out*;
- jelezve van az, hogy látható állapotváltozás történt, de nem a kemencekorom változott át hólyagos fekéllyé!

2. וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמָיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ [22]

"[22]*Mózes kinyújtotta kezét az ég felé, és sűrű sötétség támadt egész Egyiptomban három napig.*"

- וַיְהִי חֹשֶׁךְ־אֲפֵלָה *- és sűrű sötétség lett* - היה impf.cons. + Subs. + Subs.
- α: *lőn*, β: *was*
- ebben az esetben is egyértelműen közölve van az állapotváltozás, azonban az is egyértelmű, hogy nem Mózes keze változott sötétséggé.

Az A, B és C eredményeinek összehasonlítása

Az alábbiakban az előző részekben elemzett igeversek nyelvtani struktúráját, valamint a היה ige fordítását hasonlítom össze a Gen 1:2 -vel.

	1.	2.	3.	4.	5.	*Jelentés*
A	waw.cop+ Subs.+V.perf. (הָיְתָה)	waw.cop+ Subs.+V.perf (הָיְתָה)	waw.cop.+ Subs.c.art+ V.perf. (הָיְתָה)	waw.cop.+ art.+Subs.+ V.perf. (שָׁקְטָה)	V.perf.+ל+ Subs. (הָיְתָה)	*állapotleírás - volt -*
B	impf.cons+ Subs. (וַיְהִי)	impf.cons.+ Subs. (וַיְהִי)	impf.cons,+ Subs. (וַתְּהִי)			*állapotváltozás - lett -*
C 1.	impf.cons.+ל ,Subs (וַיְהִי)	impf.cons.+ל Subs (וַיְהִי)	impf.cons.+ ל,Subs (וַיְהִי)	Impf.cons.+ ל,Subs. (וַיַּהֲפְכוּ)	impf.cons.+ל ,Subs (וַיְהִי)	*valamivé* 1. *vált,* *lett*
2.	הִנֵּה+Subs+ partic.+כ+ Subs.	הִנֵּה+V.perf.+ כ+Subs.	הִנֵּה+Subs+ partic.+כ+ Subs.			2. *valamilyenné* *lett*
3.	impf.cons+ Subs. (וַיְהִי)	impf.cons+ Subs. (וַיְהִי)				*leírva a* 3. *változás; hangsúly a cselekményen.* - lett -

A Gen 1:2 - waw.cop.+ art + V. perf. (הָיְתָה) + Subs. A fenti példák alapján ebben a versben a הָיְתָה ige nem állapotváltozást, hanem állapotot ír le, tehát a hézagelmélet által javasolt fordítás nem állja meg a helyét.

Gen 1:2.	V.perf.cop.c.art. + Subs. הָיְתָה	Állapotleírás: *- volt -*

A תהו וָבהו és a הַשֶּׁךְ jelentése

A teremtés körüli vitát teljesen nem tudja lezárni a Gen 1:1-3-mal kapcsolatos különböző nyelvtani megoldások egyike sem. Sok kérdés ott feszül, amelyek-re valójában nagyon nehéz helyes választ adni, ha egyáltalán ez lehet-

séges. Nemcsak nyelvtani, hanem teológiai problémák is felmerülnek, mint például a a Gen 1:2-ben található תֹּהוּ וָבֹהוּ, valamint a חֹשֶׁךְ jelentése.

תֹּהוּ וָבֹהוּ

A hézagelmélet szerint

A probléma tulajdonképpen az első három vers nyelvtani struktúrájából, egymáshoz való viszonyából, de főleg ezek félreértéséből vezethető le. A hézagelmélet szerint - azonosan a hagyományos értelmezéssel - az 1., 2. és 3. mondat külön-külön önálló mondatok. Az események szekvenciális sorozatát figyelembe véve azonban, - a hézagelmélet szerint - a 2. vers hagyományos értelmezése nem felel meg a valóságnak.

Donald G. Barnhouse - teológiai érvekkel próbálja véleményét alátámasztani: "Isten nem olyannak teremtette a földet, mint amilyennek az a második versben van leírva."

Ezt megelőzően az összehasonlító biblia-tanulmányozási módszert dicséri, aminek segítségével olyan összefüggésekre lehet rájönni, mint például a következő:

"Az És 45:18-ban azt olvassuk, hogy Isten nem olyannak teremtette a földet, mint ahogy azt a Gen 1:2-ben olvassuk:"*Ezt mondja az Úr, aki az eget teremtette, Ő, az Isten, aki a földet formálta, alkotta és megszilárdította, nem* תֹּהוּ *- nak teremtette, hanem lakóhelynek formálta: ...* " Itt ugyanaz a héber szó található, mint a Gen 1:2-ben. Isten nem olyannak teremtette a földet, mint ahogy azt a Gen 1:2-ben találjuk - ami egyébként általánosan elfogadott megnevezés szerint *káosz* ." Ez a határozott állítás elégséges annak bizonyítására, hogy az 1. és a 2. verset időköz választja szét.

Ha egy tökéletes Isten egy tökéletlen, kaotikus, kietlen, sivár, leromlott földet teremtett volna, ez egy fontos hitelvi alapelv áthágása lenne, amiről a Szentlélek így tesz bizonyságot: "*Vajon a forrás ugyanabból a nyílásból árasztja-e az édes és a keserű vizet?*"(Jak 3:11.), "*A jó ember jó kincséből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincséből hoz elő gonoszt.*" Mennyivel inkább tökéletes Isten teremtése, Istené, aki tökéletes? "[29]

Hasonlóan vélekedik Dr.Friedrick Bettex is:

"A első és második vers között egy nagy űr van. Ezt így értelmezi minden értelmes keresztyén. Isten, akiben nincs sötétség, aki az elérhetetlen világosságban lakozik, nem teremthetett eredetileg káoszt, amely sötétséggel van beborítva. Nagy a valószínűsége annak az elképzelésnek, miszerint az első föld magasabbrendű lelkekkel volt benépesítve, melyek hitszegése utáni büntetés következménye lett a תֹּהוּ וָבֹהוּ.

Az elbukott hatalommal való harc eredményessége van leírva a hatnapos teremtéstörténetben, ami tulajdonképpen a föld helyreállítása."[30]

Mindkét idézetből az derül ki, hogy számukra a תֹּהוּ וָבֹהוּ, mint a teremtés eredménye elfogadhatatlan. Ezért - a hézagelmélet szerint - ez nem állhatott elő másként, mint Isten ítélete következtében. Egyesek a תֹּהוּ וָבֹהוּ -t a Gen.1.1. elé teszik (a בְּרֵאשִׁית már a helyreállításra utal), így próbálják megoldani részben a *hézag* problémát.[31]

Mit is jelent hát a תֹּהוּ וָבֹהוּ és időben hogy illeszkedik be a Gen.1.1-3 eseményeibe.

Lexikális jelentés

תֹּהוּ 1. - valami puszta (Gen1:2, És 45:18, Jer 4:23, Jób 26:7)
- pusztaság, sivatag (Deut 32:10, Ps107:40, Jób 6:18, 12:24, És 24:10, 34:11)
2. - üres, hiábavaló (a תֹּהוּ szinoním párjaként), (És 59:4,)
- tartalmatlanság, semmi (az אַיִן-nal együtt), (És 40:17, 40:23, 29:21)

בֹּהוּ - üresség, pusztaság - mindig a Uhot mellett (Gn 1:2, Jer 4:23, És 34:11)[32]

Előfordulások - jelentéstartalom, a hézagelmélet szerint

---

29 *Barnhause*, Donald G. The Invisible War Zondervan Publishing House Grand Rapids, Michigan, 16.old.

30 *Bettex*, Friderich The Six Days of Creation In the light of Modern Science The German Literary Board Burlington, IOWA 1916. 18-20. old.

31 Azok az elméletek, amelyek a תֹּהוּ וָבֹהוּ -t a Gen 1.1.elé helyezik részben hasonlítanak a hézagelmélethez (Pl. a תֹּהוּ וָבֹהוּ mindenképpen helyreállításra szorult), de több lényeges ponton eltérés van. Ezek az elméletek röviden felvázolva:

A.- 1.v.- főmondat - egy relativ kezdetet ír le, 2.v.- három állapothatározói főmondat - egyidejűek az 1.v-el, 3.v. - főmondat - az 1.v.eseményeinek fordítása, az első teremtési nap kezdete. Fordítás:"*Kezdetben Isten megformálta az egeket és a földet, mert a föld puszta és kietlen volt, ..., és Isten mondta ...*"

B.- 1.v. - időhatározói mellékmondat - a teremtéstörténet bevezetése (בראשית - st.constr.) - 2.v. - egy zárójel - az 1.v-hez viszonyítva három időhatározói mellékmondat, amelyek leírják a föld állapotát a helyreállítás idején, 3.v.- főmondat - a teremtéstörténet első mozzanata. Fordítás " *amikor Isten elkezdte,..., a föld kietlen és puszta volt ...*,(a teremtéssel egyidejüleg), *akkor Isten azt mondta,...*"

C.- 1.v. - főmondat - a Gen. 1:3-31. bevezetője - meghatározatlan kezdet - (בראשית -st.constr.), 2.v.- három időhatározói mellékmondat, amelyek a 3. versnek vannak alárendelve, az 1.v.-ben említett teremtés előtti állapotot írják le, 3.v.- főmondat - a teremtés kezdete. Fordítás: "*Kezdetben teremtette a koszmoszt. Mivelhogy a föld kietlen és puszta volt, ... , Isten mondta.*"

32 *Gesenius*, Wilhelm Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament Springer - Verlag Berlin. Göttingen. Heidelberg. 1962.

Nem áll szándékomban a két szó összes előfordulási helyének elemzése, elsősorban azért, mert ezt már sokan elkészítették[33]. Inkább a hézagelmélet által leggyakrabban érvként felhozott igeversek jelentéstartalmát szeretném megvizsgálni, ezek közül is leginkább az új Scofield Biblia 1967.évi kiadása alpján készült magyarázó jegyzetekben megtalálható hivatkozásokat.

Az új Scofield - Biblia jegyzeteiben a következő definiciót találjuk:

> "A föld pedig kietlen és puszta (héber tohu és bohu) volt. Erre a kifejezésre két általánosan elfogadott magyarázat van. Az első, amelyet "*eredeti káosz*" magyarázatnak mondhatnánk, ezeket a szavakat úgy értelmezi, hogy a világegyetem a teremtés első szakaszában alaktalan tömeg volt. A második magyarázat, amit "*isteni ítélet*" magyarázatnak lehet nevezni, ezekben a szavakban csupán a földet látja, mégpedig olyan állapotban, amely csak később, a teremtés után következett be, s amely nem volt a föld eredeti állapota"[34]

Az új jegyzetek nem tesznek említést az 1. és 2. vers közti hézagról a Gen 1:2 magyarázatánál, - ez részben a geológusoknak is köszönhető, mert az első kiadás óta inkább a konkordanciális elmélet a népszerűbb - de a hézagelmélet alátámasztásához szükséges - feltételezett - magyarázatot továbbra is képviseli.

Mint például a következő idézet is:

> "És 45:18 - Nem hiába (kietlennek) teremtette azt. Ez is olyan igehely, amely arra enged következtetni, hogy isteni ítélet következtében lett a föld kietlen és puszta az 1Móz 1:2 szerint. Ez a magyarázat feltételezi, hogy Isten a földet tökéletesnek teremtette. Egy bizonytalan idő elteltével aztán, valószínű a Sátán bukásának következtében, ti., hogy fellázadt a magasságos ellen, Isten ítélettel sújtotta a földet és így lett "kietlen és puszta". Egy újabb meg nem határozott idő telt el, és aztán azt olvassuk, hogy "Isten Szelleme lebegett a vizek felett" (1Móz 1:2), miközben újjáteremtette a földet. Ennek a világnézetnek néhány érve: (1) Csak a földről és nem a világmindenségről mondja az Ige, hogy "kietlen és puszta" volt. (2) A föld képe a katasztrófa jeleit hordja.(3) Azt a szót, amit a Biblia "volt" szóval fejez ki "lett" szóval is lehet fordítani,..., (4) A "kietlen és puszta" kifejezést ezenkívül még két helyen és akkor használja a Biblia, amikor olyan állapotot ír le, amely Isten ítélete következtében jött létre, és mindkét helyen együtt szerepel ez a két szó (És 34:11, Jer 4:23). (5) Ez a történelem előtti időkben végbement isteni ítélet némi fényt vet a Sátán bukására, ...; (6) E magyarázat alapján feltételezhető, hogy egy meg nem határozott idő telt el az eredeti teremtés és az isteni ítélet között. Ádám volt az első ember, akit Isten az 1Móz 1:1-2-ben leírt események után teremtett."[35]

Erre az ésaiási igehelyre hivatkoznak a leggyakrabban a a hézagelmélet hívei, az elmélet bizonyítása érdekében. Mindkét helyen megtalálható a תֹּהוּ És 45:18 - לֹא־תֹהוּ בְּרָאָהּ Gen 1:2. - תֹּהוּ וָבֹהוּ - ebből arra következtetnek, hogy Ésaiás itt magyarázatot ad - ha nem is a Gen 1:2-re gondolt - a Gen 1:2-ben említett állapotra.

És 45. részében a próféta Istenről, az egyedüli Istenről ír. Őt magasztalja, dícséri. Mindenki felett ő az Úr. Ő az aki szabadulást tud szerezni népének. Ilyen kontextusban értendő a 18. vers. A versen belül is tapasztalható egy fokozás:

- *Az ég teremtője* (בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם), *Ő az Isten*
- *Aki a földet formálta, alkotta, megszilárdította* (יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֶׂהָ כוֹנְנָהּ)
- *nem kietlennek teremtette* (לֹא־תֹהוּ בְּרָאָהּ)
- *lakóhelynek formálta* (לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ)
- *Én vagyok az Úr, nincs más!* (אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד)

Itt Isten hatalma van kihangsúlyozva, hirdetve olyan embereknek, akik reménytelenül gondolnak szétrombolt hazájukra. Istennek van hatalma. Nem lehet viszont ebből a versből arra következtetni, hogy Gen 1:2 - ben a תֹּהוּ וָבֹהוּ helyreállításra utal. Kérdés az, hogy mit értettek ők a תֹּהוּ וָבֹהוּ alatt. Semmiképpen sem jelentett ősanyagot, amiből Isten megteremtette a világot. Ez későbbi gnosztikus felfogás, amit a rabbik mélységesen elleneztek.[36] Valami gonosz dolgot jelképezett, ami aztán kiváltotta a creatio ex nihilo dogmáját.

További két helyen találunk hivatkozást a תֹּהוּ וָבֹהוּ jelentésével kapcsolatban a Scofield jegyzetekben:

> "És 14:12: - A 12-14. versek kétségtelenül a Sátánra vonatkoznak, aki mint a jelenlegi világrendszer fejedelme (...) valóságos, ... Lucifer (hajnalcsillag) nem lehet más, mint a Sátán. Ez a fontos igerész visszapil-

---

33 Pl: *Westermann*, Claus Genesisi 1-11: A Commentary, First publ. 1974 by Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn *Gunkel*, Hermann. Schöpfung und Chaos in Urzeit und Endzeit: Eine Religionsgeschichte Untersuchung über Gen1 un Ap. Joh 12. Göttingen: Vandehoeck und Reuprecht, 1985.*Fields*, Weston W. Unformed and unfilled: The Gap Theory. New Jersey: Presbyterian and Reformed Publishing CO., 1978, stb.

34 *Scofield*, C.I. Magyarázó Jegyzetek a Bibliához Az új Scofield - Biblia 1967. évi kiadása alapján - Evangéliumi Kiadó, Budapest 1993. 19.old.

35 *Scofield*, C.I. Magyarázó Jegyzetek a Bibliához Az új Scofield - Biblia 1967. évi kiadása alapján - Evangéliumi Kiadó, Budapest 1993. 13.old.

36 Encyclopaedia Judaica - Keter Publishing House Jerusalem Ltd, Israel, Vol.5. 1063.old.
"Egy filozófus azt mondta Gamálielnek, hogy Isten talált jó anyagot, amit a világ, az ember teremtésekor felhasznált,'*tohu, bohu, sötétség, víz, szél, mélység*', amire Gamáliel így válaszolt:'*Jaj annak az embernek!*"

lant arra, hogyan jutott be a bűn a világmindenségbe. Amikor Lucifer ezt mondta:"Az égbe megyek fel", akkor kezdődött a bűn.

"Ez 28:12: - ..., Ez a rész a Sátánt bukása előtti állapotában írja le; bukásáról az És 14 beszél, ..."

Sokat vitatott téma a bűn eredete és erre nézve már sok magyarázat látott napvilágot. Mindenesetre a hézagelmélet szerinti magyarázat nagyon sikeres olyan szempontból, hogy az ember felelősségét a bűnnel való viszonyában enyhíteni próbálja. Az első bűnért, valamint a bűn jelenlétéért a világban nem az ember a felelős, ezért Isten a תהו ובהו állapotú világmindenséget *helyreállította,* és ebbe helyezte el az embert.

Weston W.Fields *Unformed and Unfilled* című könyvében tárgyalja ezeket a problémákat. Elsősorban A.Custance véleményét cáfolja. Custance szerint a בהו jelentése inkább: valami, ami szét lett rombolva, mintsem valami, ami meg lett építve[37]

W.W.Fields a Tohu wabohu fejezetben a két szó jelentése vitatásakor többször is hivatkozik olyan teológusokra, akik ugyan a szavak jelentésével azonosan vélekednek, de lényeges ponton eltér véleményük. Pl. - a תהו használati sajátosságait, valamint jelentését tárgyaló fejezetben O.T. Allist idézi: "Az eredeti(ősanyag) anyag kietlensége és pusztasága, amiből Isten a földet alkotta, egyszerűen a kezdet volt, nem a teremtés célja. A káosznak kellett kozmosszá lennie, alkalmas tartózkodási helye az ember számára"[38], majd pedig így folytatja: "Mikor Isten kész lett a teremtéssel a föld nem volt tohu. A tohu a szoros értelmében csak rövid ideig létezett, a teremtés első napján. A hat nap alatt egyre kevesebb lett a tohu, mindaddig, amíg meg nem jelent a világosság és az égboltozat előállt, ..., végül Isten Ádámot is megteremtette a hatodik napon."

Miközben a tohu jelentését keresi, egyre zavarosabb lesz. Meddig volt hát ilyen állapotban a föld? Evolució ellenes, de végülis a tohu - szerinte - odafejlődött, hogy a föld Ádám számára lakhatóvá vált.

Fields azzal, hogy ezt a véleményt elfogadja, saját magával került ellentmondásba. Azt akarja mindenképpen bizonyítani, hogy a תהו ובהו nem ítélet következménye, de tisztázatlan marad az ősanyaggal kapcsolatos nézeteltérésük.

O.T.Allis véleménye alapján arra lehet következtetni, hogy volt ősanyag, amiből Isten megteremtette a világmindenséget. W.W.Fields néhány fejezettel később ezt írja:

"Véleményünk szerint, a Gen 1:1-2 egyedüli helyes magyarázata: - amely úgy a nyelvtani követelményeknek, mint a kontextusi összefüggéseknek eleget tesz. 1.vers, a *creatio ex nihilo* - ra utal, a 2.vers pedig a föld állapotát írja le a teremés elsőnapján"*[39]

A תהו ובהו jelentése a Gen 1:2-ben

Gyakran használt fogalom a *káosz,* a תהו ובהו magyarázatában, és sokszor úgy használják, hogy tisztázatlan marad annak jelentése. Erre jó példát szolgáltat a következő idézet is:

"A legtermészetesebb nézet az, ami szerint a Gen 1:2, a föld korai állapotát írja le - még a hatnapos teremtést megelőzően, ami csodálatos formába rendezte el - amikor még rendezetlen anyagból - *káoszból* - állt"[40]

A Gen 1:2-ben szó sincs káoszról. A káosz az ókori görög mitológiában a világ létrejöttét megelőző ősállapotot, ősanyagot jelentette.Ennek semmi köze a Gen 1:2. mondanivalójához. A görögben sem használatos a káosz szó, a תהו ובהו fordítására.

LXX - ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος - láthatatlan és rendezetlen (meg nem épített). Az első három vers nyelvtani kapcsolatától függően léteznek különféle lehetséges magyarázatok.

C.Westermann szerint a תהו használatában semmi jel nincs arra nézve, hogy megszemélyesítésről,[41] vagy pedig mitológiai célzásokról lenne szó. Jelentése egyszerűen: pusztaság, pusztulás, lakatlan föld, semmi. Amikor pedig a két szó (תהו ובהו) együtt fordul elő, az általános jelentéstartalomhoz viszonyítva jelentésbeli különbség nincs.

Speiser, a két szó kapcsolatának hendiadisz jellegét hangsúlyozza, miszerint a jelentése pusztaság, kietlenség, mint a teremtés ellentéte, a nem létezés leírása.[42]

---

37 *Fields*, Weston W. Unformed and Unfilled - The Gap Theory Presbyterian and Reformed Publishing CO. Phillipsburg, New Jersey 1978. 114.old. (Idézet Custance, Without Form and Void című munkájából).

38 *Fields*, Weston W. Unformed and Unfilled - The Gap Theory Presbyterian and Reformed Publishing CO. Phillipsburg, New Jersey 1978 123.old. (Idézet O.T Allis, *God Spake By Moses* című munkájából).

* A 127. old 43.lábjegyzetében Unger véleményét kommentálja, s itt mondja el saját véleményét is, miszerint a tohu vabohu a teremtés eredménye.

39 *Fields*, Weston W. Unformed and Unfilled - The Gap Theory Presbyterian and Reformed Publishing CO. Phillipsburg, New Jersey 1978, 222.old.

40 *Allis*, Oswald T. God Spake By Moses Presbyterian And Reformed Publishing CO. Nutley, New Jersey 1977, 9.old.

41 Az őstörténet olyan eseményekről tudósít (a világ, az ember teremtése), amelyek az emberi tapasztalást megelőzik. A kezdetekről szóló bibliai anyag eredetéről és hagyományozásáról többféle magyarázat létezik. Egyesek szerint az őstörténet, valamint az ókori keleti kozmogóniák (*ezek szintén a kezdetekkel foglalkoznak*), kezdetekről szóló beszámolói közt szoros összefüggés van. A kozmogóniák egyes mitológikus képei, elemei megtalálhatók a bibliai őstörténetben is. Egyik ilyen mitológiai elem pl. a תהו -val kapcsolatos: Tiamat - (a sumér *Enuma elis* - ből: Apsu, a földalatti édesvizek istene, Tiamat pedig a sósvizű óceánoké - Az ember Kingu - Tiamat szövetségese - véréből lett teremtve).

42 *Westermann*, Claus Gen 1-11: A Commentary Neuchkirchener Verlg, Neukirchen . Vluyn, 1974. 103.old.

A hézagelmélet következtetése a Gen 1:2-ben, valamint más igeversekben, a תהו és a בהו jelentéséről nem fogadható el. Nem ítélet következtében beállt átkozott állapotot jelentenek ezek e szavak. Sokkal inkább azt a kontrasztot fejezik ki, ami a föld állapotára nézve Isten teremtése előtt és után volt. Önmagától nem lett volna képes a föld arra, hogy olyan állapotra jusson el, mint amilyenné a teremtés után lett. Isten nem תֹּהוּ וָבֹהוּ -nak teremtette a földet. Ő volt az, aki képes volt a földet ebből az állapotából kimozdítani.

חֹשֶׁךְ

Lexikális jelentés

- חֹשֶׁךְ - sötétség (Gen 1:2, Ex 10:21, Pél 20:20)
  - a földalatti térség (Jób 28:3)
  - átvitt értelem: nyomorúság (És 9:1, Préd 5:16), pusztulás(1Sám 2:9, Náh 1:8), az Úr napja (Ám 5:18, 20,), halál utáni állapot (Zsolt 88:13), sötétség országa (Jób 10:21), tudatlanság (Jób 37:19)[43]

A hézagelmélet szerinti jelentés

A hézagelmélet értelmezése szerint a חֹשֶׁךְ a Gen 1:2-ben, és ezzel együtt az egész Bibliában a rosszat, gonoszat jelképezi. A rossz, a gonosz nem egyezik Isten lényével, tehát Isten nem teremthetett rosszat, gonoszt. Íme ez is arra utal, hogy a Gen 1:2 nem lehet a teremtés eredménye, csakis isteni ítélet következménye, amit aztán helyre kellett állítani.

Gyakran hivatkoznak a következő néhány igeversre, mondván, hogy ezek az elmélet mellett szólnak:

- 1Jn 1:5."*Isten világosság és nincs benne semmi sötétség*", - tehát, nem teremthetett sötétséget, 2Kor 4:6."*Isten ugyanis, aki ezt mondta:'Sötétségből világosság ragyogjon fel', ő gyújtott világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán*", 5:17."*Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.*" - a régi az gonosz, ami újjáteremtésre, helyreállításra szorult.
- 2Pét 3:6."*Ez által az isteni szó által az akkori világ özönvízzel elárasztva elpusztult*" - itt a Gen 1:2-ben említett vizekre van utalás.

Ezek a hivatkozási helyek egyáltalán nem utalnak a Gen 1:2 eseményeire. János az idézett helyen két embertipusról ír, egyik világosságban jár (bűnbocsánatot nyert), a másik pedig sötétségben (nem ismeri a bűnbocsánatot), de ennek semmi köze a Gen 1:2 sötétségéhez. A 2Kor 4:6-ban Pál sem azt akarja mondani, hogy a Gen 1:2 sötétsége gonosz volt, mindaddig, míg világosság nem lett, hanem - egyébként cserépedényekről beszél a következő versekben - egy olyan eseményre hívja fel a figyelmet, aminek megvalósulása emberileg lehetetlen, hogy t.i., egy bűnös újjászülethet, mert ezt a munkát Isten végzi el, Isten, akinek volt hatalma világosságot teremteni. A 2Pét 3:6-ban nem a hézagelmélet szerinti őskatasztrófáról van szó, hanem a Nóé korabeli özönvízről.

A חֹשֶׁךְ jelentése a Gen 1:2-ben

Nem fogadható el az az érvelés az idézett igeversek alapján, miszerint Isten nem teremthette a sötétséget, mert a Biblia nem zárja ki annak lehetőségét, hogy Isten a חֹשֶׁךְ, sőt a baj, rossz szerzője:

És 45:7."*Én alkottam a világosságot, én teremtettem a sötétséget,* (חֹשֶׁךְ) *én szerzek békességet, ...*"

Ámos 3:6. "... *Ha valami baj* (רָעָה) *éri a várost, nem az Úr hozza-e azt?*"

Amennyiben a Biblia vállalja azt a kockázatot (a mi félreértésünk szempontjából), hogy ezt Istennek tulajdonítsa, valószínű, hogy a szó értelmezése, valamint annak asszociálása körül van a probléma.

A Gen 1:2 *sötétség*ének jelentésére többféle magyarázat is létezik.

Egyesek szerint a Gen 1:2-ben a sötétség pozitivan értelmezendő. Pl. Nicolas Wyatt, a következőképpen vélekedik:

"Általánosan elfogadott értelmezés szerint a sötétség megelőzi a világosságot, a káosz a koszmoszt. Ez féligazság. A Gen 1:2-ben leírt sötétség a láthatatlanság helye - így talán a spirituális lényegé, az istenségé. A sötétség, az ősvizek Isten földönkívüli tartózkodásának helyét jelentik. Ezt bizonyítják az olyan igehelyek, mint pl. Deut 4:11, 5:23. A sötétség megfelelő közeg Isten hangjának hordozására. A láthatatlanságot fejezi ki.

Ugyanerről a sötétségről van szó a Gen 1:2-ben is. A חֹשֶׁךְ hordozta Isten teremtő szavát, innen hangzott el '*Legyen világosság*'. Ezek szerint a világosság megelőzte a sötétséget. A תֹּהוּ וָבֹהוּ és a חֹשֶׁךְ az a médium, amelyben Isten jelen volt."[44] W.W.Fields szerint a sötétség egyszerűen a világosság hiánya. "*Hogy lehet világosság, ha még nincs megteremtve? ... a sötétség nem a gonoszt jelenti.*"[45]

Számomra legelfogadhatóbb magyarázatot Westermann adja. Röviden összefoglalva véleménye a következő:

---

[43] *Gesenius*, Wilhelm Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament Springer - Verlag Berlin, Göttingen, Heidelberg, 1962.

[44] Vetus Testamentum, Vol. XLIII NO 4, 333.old. October 1993 "The Darkness of Genesis 1.2", by Nicolas Wyatt, Edinburg

[45] *Fields*, Weston W. Unformed and Unfilled - The Gap Theory Presbyterian and Reformed Publishing CO. Phillipsburg, New Jersey 1978, 133.old.

Ez a mondat (Gen 1:2) nem valamilyen tárgyi leírást ad, hanem a teremtéssel ellentétes szituáció aspektusát írja le. A sötétséget nem neutrális jelenségként kell értelmezni, hanem inkább, mint valamilyen baljós dolgot. A teremtéssel szembenáll, ugyanakkor a Teremtő a világosság teremtője.[46]

Az עָשָׂה és a בָּרָא jelentéstartalmi különbsége

Lexikális jelentés

- בָּרָא - teremteni, előhozni
- עָשָׂה - csinálni, munka által előállítani
  - alakítani, teremteni, véghez vinni, stb.[47]

A hézagelmélet érvelése

A hézagelmélet szerint az עָשָׂה és a בָּרָא ige a, teremtéstörténeti beszámolókban, két különböző eseményre utal. A בָּרָא mindig az első teremtést jelenti, a creatio ex nihilot, míg az עָשָׂה a helyreállításra utal. Legfontosabb érvként az Ex 20:11. szolgál, ahol az עָשָׂה ige használatos a föld teremtésének leírásában.

11 כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ

" Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr az eget, a földet, a tengert, és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta és megszentelte az Úr a nyugalom napját."

Az עָשָׂה az újrateremtést fejezi ki.

A Gen 1:1-ben Isten megteremtette (בָּרָא) az eget és a földet. Ez az első teremtés. Ezt követi a hatnapos teremtéstörténet, ami a föld helyreállítása (Ex 20:11.).

Ellenérvelés

Ennek az állításnak semmi valós alapja nincs. Mindkét ige használatos Isten teremtési aktusának leírásában. A két ige használatára nézve azonban nem állapítható meg olyan szabály, amely alapján el lehet dönteni azt, hogy az egyik kivételesen csak teremtésre (ex nihilo) utal, míg a másik csak helyreállításra. A következő példából is (Gen 1:20) világosan látszik, hogy ez az állítás nem valós:

20 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ
עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃

"Azután ezt mondta Isten: Pezsdüljenek a vizek élőlények nyüzsgésétől, és repdessenek madarak a föld felett."

- közegfelhatalmazás: *pezsdüljenek a vizek* (יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם), *madarak repdessenek* (חַיָּה וְעוֹף). Az élet továbbításának a képessége azóta is megvan ezeknek a közegeknek.

A teremtéstörténet így folytatódik:

21 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ
הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃

"És megteremtette Isten a nagy víziállatokat, a vizekben nyüzsgő különböző fajtájú úszó élőlényeket, és a különböző fajtájú madarakat. És látta Isten, hogy ez jó."

- Isten megteremtette, ... (וַיִּבְרָא). A hézagelmélet szerint a ברא az első teremtésre utal.

A Gen1:20 - hoz hasonlóan a 24. versben is közegfelhatalmazásról van szó:

24 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ
לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן׃

"Azután ezt mondta Isten: Hozzon létre a föld különböző fajtájú élőlényeket: különböző fajta barmokat, csúszómászókat és egyéb földi állatokat. És úgy történt." - hozzon létre a föld; (תּוֹצֵא הָאָרֶץ)

A 25. vers a 21.vershez hasonlóan, Isten teremtő tettét írja le. A 21. vershez viszonyítva azonban, a 25. versben leírt teremtési aktus eltérő:

25 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃

"Megalkotta Isten a különböző fajtájú földi álltokat, a különböző fajta barmokat, meg a föld mindenféle fajta csúszómászóját. És látta Isten, hogy ez jó."

- ***megalkotta*** - עשה -; A hézagelmélet szerint az עשה a második teremtésre utal. A 25. versben említett élőlények tehát újrateremtődtek, helyreállítódtak. Ez lehetetlen. Ebből a példa is arra enged következtetni, hogy a ברא és az עשה hézagelmélet szerinti jelentése nem elfogadható. A ברא nem a creatio ex nihilot jelenti, és az עשה sem a helyreállí-

---

46 *Westermann*, Claus Genesis 1-11: A Commentary Neukirchener Verlag, 1974, 104.old.

47 *Gesenius*, Wilhem Hebräisches und Aramäisches Handwörtenbuch über das Alte Testament Springer - Verlag Berlin, Göttingen, Heidelberg, 1962.

tást. A előző példában a két teremtést kifejező ige arra utal, hogy a felhatalmazott közeg nem önmagától lett képes az életadásra, hanem Isten teremtett, Istentől lett felhatalmazva.

A מלא jelentése - 28.vers

A hézagelmélet érvei a Gen 1:1-3 versein túl is kiterjednek. Gyakran említett érvként szolgál a hézagelmélet bizonyítására a Gen 1:28. Ez az angol fordítás alapján született.

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ[28]
וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ׃

"Isten megáldotta őket és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok és sokasodjatok, töltsétek be és hóditsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen"

- angol fordítás:

"And God blessed them, and God said unto them, Be fruitful and multiply, **and replenish the earth**, and subdue it: and have dominion over the fish of the sea and over the fowl of the air, and over every living thing that moveth upon the earth"[48]

A hangsúly a **replenish** (מלא) igén van. Ebben a versben benne van egy korábbi népességre való utalás, hiszen újratöltésről beszél.

A hézagelmélet szerinti fordítás: *A föld puszta és kietlen lett.* Szükséges volt a föld helyreállítása, ami magába foglalja a föld újbóli benépesítését is. Erre ad bizonyítékot a Gen 1:28.

Elfogadható-e ez az érvelés vagy sem? Erre próbál választ adni a következő rész.

A מלא - jelentése: - telve lenni, betelni, kiáradni
- kiterjeszkedni, tért betölteni, megtölteni, stb.[49]

Ebben a héber igében nincs utalás az újranépesítésre. Az angol fordításban [50] a Gen 1:28 az egyedüli hely, ahol a replenish előfordul.

- a replenish - jelentése: - újramegtölt, feltölt, kiegészít, teletölt[51]
- a XVI. Században a to fill értelemmel volt használatos.[52]
- a plenish igei használata kihalófélben volt[53]

Érdemes figyelembe venni a King James V. eredetét:

- angol fordítások közül a: GENEVA, MATTHEWS és a TYNDAL fordításokra támaszkodott
- valamint a VULGATA latin nyelvű Bibliára.

A Vulgata a **repleo** igét használja - repleo: - újra megtölt, kiegészít, pótol
- megtölt, teletölt, bőven ellát[54]

Egyértelmű az, hogy a latin fordítás nem a hézagelméletet akarta támogatni, hanem a föld teljes betöltésére gondolt. Az angol fordítás sem enged meg ilyen jellegű éretelmezést. ***Egyébként milyen teológiai igazság az, ami egy másik nyelven nem igazolható?***

ÖSSZEFOGLALÁS

Teremtés vagy helyreállítás?

A hézagelmélet érveinek cáfolata alapján egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a Gen 1:2. nem helyreállításról beszél. A hézagelmélet megszületésének elsődleges oka, a Biblia tanításának és a geológia világszemléletének egyeztetése volt. Valahol helyet kellett találni a geológiai korszakoknak, és az erre legmegfelelőbb helyet a Gen 1:1. és 2. verse között vélték felfedezni.

Gyakran megtalálható hívők között az a teológiai szemlélet, miszerint valakinek csak akkor lehet tiszta a bibliai látása, ha az mindenképpen ellentétes a tudományos kutatás eredményével. Ez az egyik véglet. A hézagelmélet, valamint más elméletek (pl. a konkordanciális elmélet[55]), mindenképpen egyeztetni próbálja a Biblia tanítását, az éppen aktuális tudományos kutatások eredményével. Ez a másik véglet. Ennek eredménye az, hogy a Biblia tanítását - ez esetben a teremtésről - bizonyos idő elteltével (a tudományos kutatás fejlődésével), mindig változtatni kell.

48 The Scofield Reference Bible KJV

49 *Gesenius*, Wilhelm Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament Springer - Verlag Berlin, Göttingen, Heidelberg, 1962..

50 King James Version

51 *Országh* László Angol - Magyar Nagyszótár

52 A "replenish"-t félreérti a mai ember, amennyiben nem ismeri a szó régebbi értelmét, amikor a "to fill" értelemmel volt használatos. Peak's Commentary On The Bible (first published 1919, Thomas Nelson And Son ltd) 138.old.

53 Oxford English Dictionary 2.kiadás, XIII.kötet 664-665.

54 *Györkösy* Alajos Latin - Magyar Szótár Akadémiai Kiadó Budapest, 1975.

55 *Mike* Károly: A Világ, amelyben élünk Budapest, 1992.

Mindkét irányzat arra törekszik, hogy a Biblia hitelességét bizonyítsa. Egyik úgy, hogy nem veszi figyelembe egyáltalán a tudományos kutatást, és nagyon gyakran a bizonyítási módszerei legalább annyira labilisak, mint a másik irányzaté, amelyik tanítása állandó változásoknak van kitéve.

A Bibliának nincs szüksége egyik módeszerre sem ahhoz, hogy hitelessége megmaradjon. Nem azért hiteles, mert valamilyen módszer azzá tette, hanem azért, mert a Biblia Isten szava.

A tudományos kutatás és a hit valódi tanítása nem lehet ellentétben, mert amennyiben ez így van, akkor legalább az egyik rosszul értelmezte azokat az adatokat amelyekre támaszkodik, vagy túllépett tulajdon illetékességének határain.[56]

RÖVIDÍTÉSEK JELENTÉSE

Adj. = adjective
c.art. = cum articulo
cons. = consecutivum
cop. = copulativum
f. = femininum
hi. = hifil
imp. = imperativus
impf. = imperfectum
masc. = masculinum
ni. = nifal
p. = perfectum
partic. = participium
pl. = pluralis
prep. = prepositio
q. = qal
sg. = singularis
st.abs. = status absolutus
st.constr. = status contsructus
Subs. = substantivum
V. = verbum

FORRÁSMŰVEK JEGYZÉKE

Allis, Oswald T. God Spake By Moses: An Exposition of the Pentateuch. Nutley, New Jersey: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1977.
Alszeghy, Zoltán. A Kezdetek Teológiája Tipografia Dario Detti Róma, 1979
Andersen, Francis I. The Hebrew Verbless Clause in the Pentateuch. New York: Abingdon - Press, 1970.
Barnhouse, Donald Grey. The Invisible War. Grand Rapids: Zondervan Publishing House.
Beck, Horst W. "Die Ökologische Krise Und Die Christliche Lehre von der Schöpfung." 1990.
Bettex, Friedrich. The Six Days of Creation In the Light of Science. Burlington: The German Literary Board, 1916.
Bräumer, Hansjörg. Das erste Buch Mose: Kapitel 1 bis 11. Berlin: Evangelische Versandbuchhandlung O. Ekelmann Nachf., 1986.
Buttrick, George Arthur, ed.. The Interpreter's Dictionary of the Bible. Nashville: Abingdon Press.
Cupitt, Don. Creation Out of Nothing. Philadelphia: Trinity Press International, 1990.
Davis, John J. Paradise to Prison: Studies in Genesis. Grand Rapids: Baker Book House.
Elwell, Walter A. ed,. Evangelical Dictionary of Theology. Grand Rapids: Baker Book House.
Encyclopaedia Judaica: Vol. 5. Jerusalem: Keter Publishing House.
Fields, Weston W. Unformed and Unfilled: The Gap Theory. New Jersey: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1978
Ganoczy, Alexandre. "Schöpfungstheologie Heute." Theologische Literaturzeitung. 111.8 (August, 1986). old.563-569.
von Rad Gerhard. Das erste Buch Mose: Genesis. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1972.
Gesenius, Wilhelm. Hebräische Grammatik: Völlig Umgearbeitet von E. *Kautzsch*. Hildesheim: Georg Olms Verlag, 1985.
Gesenius, Wilhelm. Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch Über Das Alte Testament. Berlin: Springer-Verlag, 1962.
Gibson, John C. L. Genesis. Edinburch: The Saint Andrew Press, 1973.
Graves, Robert; Patai, Raphael. Héber Mítoszok: A Genezis Könyve. Budapest: Gondolat, 1969.
Gruber, L. Franklin. Creation Ex Nihilo: The Physical Universe A Finite And Temporal Entity. Boston: The Gorham Press,1958.
Gunkel, Hermann. Schöpfung und Chaos in Urzeit und Endzeit: Eine Religionsgeschichtliche Untersuchung über Gen 1 und Ap Joh 12. Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1985.
Hamar, István. Az Ember a Teremtett Világ Élén: A Bibliai Őstörténet Tanítása Az Ember És A Természet Viszonyáról. Budapest: Ráday Kollégium Nyomda, 1989.
Harris, Robert Laird. Theological Wordbook of the Old Testament. Chicago: Moody Bible Institute of Chicago, 1980.
Hauck, Albert. Realencyklopädie für Protestantische Thologie und Kirche. Leipzig: J.C. Hinrichs Buchhandlung, 1906.
Kaiser, Walter. Hard Sayings of the Old Testament. New York: International Bible Society, 1973.
Keil, C.F.; *Delitzsch*, F. Commentary on the Old Testament. 1985.
Kustár, Péter. Az Ószövetség Megértése. Debrecen: 1988.
Leupold, H.C. Exposition of Genesis: Vol. I, Chapters 1-19. Grand Rapids:
Mandelkern, Solomon. The Mandelkern Biblical Concordance. Lipsiae: Veit et Comp. 1956.
Mcfall, Leslie. A héber igerendszer rejtelmei. Debrecen: A Debreceni Református Teologiai Akadémia tanulmányi füzetei, 1989
Morris, Henry M. The Genesis Record: A Scientific and Devotional Commentary on the Book of Beginnings. Grand Rapids: Baker Book House.
Muntag, Andor Ószövetségi Teológiai Előadások - Budapest 1985
Pákozdy dr., László. A Biblia Általános Ismertetése.
Peake, Arthur S. A Commentary on the Bible. London: Thomas Nelson and Sons Ltd., 1948.
Poncin, Don. "The Gap Theory Explained." Canyonview Bible Expositor.
Pritchard, James B., ed. Ancient Near Eastern Texts: Relating to the Old Testament. Princeton: Princeton University Press, 1969.
Scofield, C.I. Magyarázó Jegyzetek a Bibliához. Budapest: Evangéliumi Kiadó, 1993.
Waltke, Bruce K. "The Creation Account in Genesis 1:1-13: Part II: The Restitution Theory." Lectures at Western Conservative Baptist Seminary, Portland, Oregon, Oct.1-4, 1974
Westermann, Claus. Genesis 1-11: A Commentary. Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1984.
Westermann, Claus The Genesis Accounts of Creation Philadelphia: Fortress Press 1964
Whitcomb Jr., John C. The Early Earth. Winona Lake, Indiana: Baker Book House Company, 1972.
Williams, Ronald J. Hebrew Syntax An Outline. Toronto: University of Toronto Press, 1974.
Willmington, H.L. Willmington's Guide to the Bible. Wheaton: Tyndale House Publishers, 1987.

56 *Alszeghy* Zoltán : A kezdetek teológiája Tipografia Dario Detti Roma, 1979. 9.old.

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Szirtes András /III. évf. teol. hallg. /

A MEGGYŐZÉSRŐL

A. Pratkanis - E. Aronson: A rábeszélőgép c. könyve alapján

Bevezetés

1992-ben jelent meg a két amerikai szociálpszichológus Pratkanis és Aronson Age of Propaganda, The Everyday Use and Abuse of Persuasion című könyve. A magyar fordítás – Vámos Miklós munkája – még ugyanabban az évben napvilágot látott az AB OVO kiadónál.

A könyv témája nem új felvetés eredménye, hiszen a meggyőzéssel már az ókori retorika is foglalkozott, és a szociálpszichológia (maga a két szerző is) is jó néhány évtizede kutatja. A könyv így a téma összefoglalását nyújtja olvasmányos, népszerű stílusban. A szerzők terve szerint mindenkinek szól, hiszen a meggyőzés kérdései – a választási kampányok, a média működése, a fogyasztói társadalom reklámáradata révén – mindannyiunkat érintenek, és fontos, hogy el tudjunk igazodni. A könyvben szereplő számos példa szinte mind mai kérdésekkel foglalkozik: ez is jelzi a téma időszerűségét.

Mindezen túlmenően a téma olyan kérdéseket is felvet, amelyek – úgy vélem – szolgálatunk szempontjából szintén fontosak. A korábbi példákban említettekhez hasonlóan ugyanis, mi is – elnézést a reklámízű megfogalmazásért – el szeretnénk valamit adni. Nevezetesen ránk (gyülekezetekre, és így igehirdetőkre, evangélistákra,...) bízatott Jézus Krisztus evangéliuma, hogy azt tovább adjuk az azt nem ismerőknek. A továbbadásnak, a missziónak a hogyanja azonban kérdéseket vet fel, és valóban újra meg újra vizsgálnunk kell módszereinket – azaz azokat az utakat, ahogyan az evangéliumot továbbadjuk. Ezt több szempontból lehet és kell tenni. A Biblia nyilvánvalóan beszél számos dologról ezzel kapcsolatban (imádság, gyülekezeti háttér, helyes igeismeret, stb.). Ámde fontosnak érzem mindezeken túlmenően további nézőpontok felvetését. Érdemes – és ma talán különösen is fontos – a kommunikáció egészét, annak sokféle vonatkozását áttekinteni. Egyrészt látnunk kell milyen az a környezet, amelyben ma az evangéliumot hirdetnünk kell: milyen ez a mai kor, amelyet át- meg átszó a média és sok általa közvetített hatás. Milyenek vagyunk mi és embertársaink, mint korunk gyermekei? Másrészt felmerül a kérdés, hogy a kommunikáció, a meggyőzés különböző módszerei közül mi az, amit mi is követhetünk.

A következőkben a könyv alapján szeretném végigtekinteni a meggyőzés kérdésének különböző oldalait, egyfajta általános vázlatot adni. Nem szándékom mindenre kitérni, a válogatás és a hangsúlyeltolódások személyes érdeklődésemet mutatják. A dolgozat alapja a könyv, de néhány ponton más irodalmak alapján kiegészítettem. A kiegészítéseket, saját meglátásaimat a könyvből vett anyagba bedolgoztam, ezért a dolgozat nem tekinthető teljes mértékben recenziónak vagy kritikának. Célom a téma önmagában megálló összefoglalása volt, amely – remélem – ugyanakkor a könyv elolvasásához is kedvet csinál.

A meggyőzés: régi és új kérdés

Meggyőzésről akkor beszélünk, amikor más emberekben olyan véleményeket, nézeteket akarunk kialakítani illetve olyan viselkedésre akarjuk őket felhívni, amelyekkel kapcsolatosan nincs kellő ismeretük, hozzáértésük, tapasztalatuk vagy cselekvés előtti bizonytalanságukat nem tudják eloszlatni. A meggyőzés rokon fogalmai (rábeszélés, befolyásolás, propaganda, stb.) a jelenség különböző oldalait vagy megnyilvánulási formáit hangsúlyozzák, némelyik egyfajta értékeléssel.

Bár a meggyőzés régóta hozzátartozik az emberi közösségek életéhez, a történelem folyamán szerepe – a növekvő munkamegosztás révén – növekedett. Egyre kevesebb jelenségre van sok embernek közvetlen rálátása, így egyre inkább egymásra vagyunk utalva az információáramlásban, véleményformálásban stb. A XX. századra kialakultak a nagybani tömeg-meggyőző technikák: a fejlett országok beléptek a „rábeszélőgép" korszakába. A média, a hirdetések világa, a politika jelenségei erről tanúskodnak. A szociálpszichológia érdeklődését számos kísérlet jelzi. A könyv visszatérő kérdése, hogy a kommunikáció korszakában vajon az egészséges meggyőzés vagy a gátlástalan rábeszélés lesz-e jellemző, és így életünket meghatározó. Felkészülhetünk-e az alattomos propaganda ellen, vagy kiszolgáltatottak vagyunk? Egyáltalán van-e erkölcsös útja a meggyőzésnek?

Érdemes egy rövid történelmi visszapillantást tenni. A meggyőzés kérdéseivel az ókorban a retorika foglalkozott, amely Görögországban a Kr.e. VI. századtól kezdve fokozatosan alakult ki. Életre hívói azok a társadalmi változások voltak, amelyek révén az egyes ember egyre fontosabbá vált. Az athéni demokráciában minden szabad polgár maga képviselte ügyeit, ebben pedig a helyes beszéd, nyelvhasználat döntő volt, hiszen az élet szóban zajlott. A meggyőzés útjai és az igazság kapcsolatát a különböző filozófusok nem egyformán ítélték meg (szofisták, Platón, Arisztotelész), mégis talán jellemzőnek tekinthetjük azt a véleményt, amit Cicero így fogalmazott meg: *„A bölcsesség ékesszólás híján keveset használ az államhatalomnak, viszont az ékesszólás bölcsesség híján sokat árt neki."*

Nem lehet ugyan egyértelműen felmagasztalni az ókort napjainkkal szemben, mégis néhány különbség jól mutatja a változásokat. A mai meggyőzni akaró közlések általában rövidek (egy reklám kb. 30 másodperc), jelmondatokra és jelképekre építenek, amik elsősorban az érzelmekre hatnak. Ezzel szemben az ókorban (és még később is) a beszédek domináltak, amik már hosszúságuknál fogva is alkalmasabbak voltak a téma részletes kifejtésére. Egy hosszabb beszéd ugyanakkor éppúgy lehet félrevezető, érzelmekre ható és manipulatív, mint egy rövid jelmondat. Elég csak a század diktátorainak beszédeire gondolni.

A XX. századot egyre növekvő mértékben jellemzi az üze-

netdömping: számtalan forrásból, a legkülönfélébb témákban egymás után ömlenek ránk a hírek, információk, felhívások. Ennek következménye egyrészt egyfajta telítettség, aminek következtében figyelmetlenné válunk. Így fontos dolgok is elsikkadhatnak. A telítettségből cinizmus is fakadhat, amely egy ország szintjén a demokráciát teheti tönkre. Az üzenetdömping másik következménye az, hogy egyre kevesebb idő jut a mérlegelésre – az üzenetek egy része kimondottan is azonnali döntést sürget. Ezzel szemben az elmúlt századokban több idő jutott a megfontolásra, és így a valódi szándékok, indítékok felismerésére is.
Ez utóbbival kapcsolatosan az is jelentős különbség, hogy a retorika századokon keresztül az iskolai tananyag része volt, míg ma általában nagyon keveset tudunk a meggyőzés törvényszerűségeiről. Ezek ismerete pedig nemcsak hatékony közléstovábbítókká tehet, hanem védekezni is megtanít a 'beetetésekkel' szemben. Mindkettő kimondott célja a könyvnek.

A kérdés hazai aktualitása

Aronson és Pratkanis könyve elsősorban amerikai tapasztalatokra épít (ahogy ezt a példák is mutatják), így felmerülhet a kérdés, mennyiben érvényes az a magyar viszonyokra.
A propaganda XX. századi jelenségei közül nem egy ismerős a mi számunkra is. A téma aktualitását mégis sokkal inkább az elmúlt öt évben lezajlott változások adják. Magyarországon (a többi volt szocialista országgal együtt) rohamléptekkel alakult és alakul át a mindennapi élet számos olyan területe, ahol a meggyőzés különböző eszközei működnek. A politikában a többpárti demokrácia új elemei (választási kampány), vagy a kialakuló fogyasztói társadalom különböző jellegű reklámjai számtalan példát szolgáltatnak. A könyv példái így szinte hirtelen számunkra is érthetővé váltak.
Éppen a hirtelen változás velejárója az, hogy egyszerre és válogatás nélkül özönlöttek be azok a megközelítések, módszerek, amik az USA-ban és a nyugat-európai országokban évtizedek alatt alakultak ki. Így a negatív hatásokkal szemben szinte semmilyen védekező mechanizmust sem tudtunk kiépíteni. A rábeszélőgép működéséről (azon belül például a reklámok hatásáról) még kevesebbet tudunk, mint az amerikaiak vagy nyugat-európaiak.
A folyamatnak nyilván számos összetevője van. Az egyik a politikai változások révén kialakult általános nyitottság, aminek a révén természetesen mindenféle hatásnak inkább ki vagyunk téve. Ugyanakkor a 'Nyugathoz való felzárkózás' jegyében teret kapott az a vélemény, hogy minden jó, ami onnan jön, és az ország fejlődése érdekében minél több mindent át kell vennünk. Ez a pozitív előzetes értékítélet még inkább gátolja a szükséges értékelő és védekező mechanizmusok kiépülését.
A jelenségekkel kapcsolatban nyilvánvalóan eltérő vélemények születtek. Megvan ugyanakkor a veszélye annak, hogy bizonyos kérdésekben cinikus vélemények válnak uralkodóvá a társadalomban, vagy annak egyes rétegeiben. Az egyik ilyen terület talán a politikához való viszony, a demokrácia intézményeinek (parlament, választások) működése.
Úgy gondolom, hogy a fenti példák jól mutatják, hogy a téma Magyarországon nagyon is időszerű.

A meggyőzés lélektanáról

Az ókorban is vizsgálták már, hogyan befolyásolhatják egymást az emberek, mi tesz egy közlést meggyőzővé. Arisztotelész, Cicero kidolgozták retorikai elméleteiket. A modern elméletek a pszichológia nagy irányzataihoz kapcsolódnak.
A pszichoanalitikus meggyőzés-elmélet szerint az egyébként szokványos dolgok rejtett jelentései a tudatalattiban hatnak, és így rejtett érzelmeinkre hatva befolyásolnak. Egy időben a reklámszakemberek mindent elkövettek, hogy a dolgok titkos jelentéseit megtalálják. E. Dichter kézikönyve szerint például: tojás – növekedés és termékenység, kesztyű lehúzása – erotikus és intim jeladás, stb. Az elmélet a reklámszakmában nem vált be.
A tanulás-elmélet szerint a közlés akkor meggyőző, ha a befogadó azt megtanulja és elfogadja. C. Hovland modellje a tanulást négy szakaszra bontja; a meggyőzés akkor hatásos, ha az a befogadót mindegyik szakaszban eléri. A szakaszok a következők: 1. Figyelemfelkeltés, 2. Az érvelés megértése, 3. Az érvelés elfogadása, 4. Cselekvésbeli igazodás a tanultakhoz. A tanulás legfontosabb motívuma az ösztönzés: az üzenetet leginkább akkor tanuljuk meg és fogadjuk el, ha az valamilyen előnnyel jár. A kísérletek azt mutatták, hogy a meggyőzés akkor is hatásos lehet, ha az üzenet a befogadót nem mindegyik szakaszban éri el.
A kognitív megközelítés szerint a befogadó nem passzív alanya a meggyőzésnek, így igen fontosak azok a gondolatok, érzések, amelyek a befogadót az üzenet vételekor jellemzik. Az üzenet értelmezése, a reakciók függnek az egyéntől, a környezettől, a vonzóerőtől.
Aronson és Pratkanis könyve a felmerülő kérdéseket a kognitív megközelítés szemléletmódja felől vizsgálja.

A következőkben a meggyőzés lélektanának két fontos tényezőjéről szólunk.

Kísérletek kimutatták, hogy az emberek különböző helyzetekben egyaránt rábeszélhetőek, csak nem azonos módon. R. Petty és J. Cacioppo nyomán beszélhetünk a rábeszélés fő- és mellékútjáról. A mellékúton az üzenet a figyelmetlen embert éri el. A meggyőzést egyszerű dolgok mozgatják: a beszélő vonzósága, a körülöttünk lévő emberek viszonyulása az üzenethez, az üzenet elfogadásának előnyei és hátrányai. A főúton az üzenetet alaposan mérlegeljük, ellenérveket fogalmazunk meg, esetleg további kérdéseket teszünk föl. A két út megkülönböztetése lehetséges mind a közlő mind a címzett oldalán: a beszélő közelíthet bármelyik úton és a címzett is bármelyiken fogadhatja az üzenetet. A vegyes esetekben nyilvánvalóan minimálisra csökken a meggyőzettetés esélye.
További kérdés nyilvánvalóan az, hogy mi befolyásolja választásunkat a fő- és mellékút között. A választást nagyban befolyásolja az a tény, hogy környezetünk roppant mód üzenetgazdaggá vált. Az ember takarékoskodni akar kognitív energiáival, és ezért általában csak akkor szánja rá magát a gondolkodásra, ha a kérdés személyesen érinti. Hajlamos az üzenetek mellékúton való fogadására: figyelmetlen, így gyakran a fontos dolgok is elsikkadnak. A propaganda épít erre, és a mellékúton közelít. Ugyanakkor éppen ez, a mellékúton való közelítés (például a rövid jelmondatokra építő reklámok stílusa) egy olyan hozzáállást alakít ki, amely szerint a kérdésekről így lehet/kell szólni, és lehet is dönteni. Az így indukált modellt pedig általános kommunikációs modellé tesszük. Kérdés, hogy ez a '22-es csapdája' mennyiben rémálom és mennyiben valóság már ma is.
Az is valószínűsíthető viszont, hogy eleve van valamilyen hajlandóságunk a fő- és mellékút közül az egyik preferálására. Személyiségjegyeink és szocializációnk hajthatnak egy általában is racionálisabb vagy érzelmibb kommunikáció irányába. Nyilvánvaló, hogy az egész meggyőzés kérdésében jelentős szerepet játszik az, hogy a szűkebb és tágabb környezet milyen meggyőzési és döntési mintá(ka)t mutat. Ma e minták igen nagy részét a média (főleg a TV) közvetíti.

A másik fontos lélektani törvény a kognitív disszonancia redukciója. A. Camus szerint az ember egész életét azzal tölti, hogy megmagyarázza, miért nem abszurditás az élete. A megmagyarázás, belemagyarázás, ésszerűsítés jelenségét magyarázza L. Festinger 1957-ben leírt elmélete a kognitív disszonanciáról. Eszerint, amikor agyunkban két ellentétes tudattartalom (gondolat, hiedelem, vélemény) van, kényelmetlen feszültség (disszonancia) keletkezik. Ez annyira zavaró, hogy az ember igyekszik a lehető legrövidebb úton megszüntetni: valamelyik vagy mindkét tudattartalom megváltoztatásával (ennek módjai a ferdítések, hazugságok, félremagyarázások). Ez különösen akkor van így, ha önbecsülésünkről van szó. A propaganda úgy használja ki a disszonancia eloszlatásának kényszerét, hogy először maga teremti meg az üzenet címzettjében a disszonanciát (lelkiismeretfurdalást ébreszt, megszégyenít,...), majd a disszonancia megszüntetéséhez kiutat ajánl, ami egyben saját céljainak felel meg (például, hogy egy bizonyos terméket vegyünk meg).
A fentiekben leírt redukciós elméletnél azonban a valóság árnyaltabb: az ember nem ennyire meghatározott módon működik. Az egyensúly elméletek kritikáján belül a szociálpszichológia beszél korlátozott feszültség-redukcióról, amikor a pozitív és negatív elemek tartós tudati feszültségben tartják az egyént. A korlátozott redukciónak számos oka lehet: meghatározza a feszültséget létrehozó hatások jellege, az egyén személyisége, értékrendszere. Egy fontos elem az őszinteség. „Az őszinteséget azért érezzük az emberi nagyság jelének, mert az őszinte ember képes szembenézni önértékelésének disszonáns mozzanataival, önmagát ellentmondások marcangolta egységként képes megmutatni." Ezekben az esetekben a feszültséget az élet hozza.

Van viszont, amikor az ember maga indukálja a feszültséget. A feszültségkeresés jelen van a kockázat, a játék, az alkotás területén. Bizonyos esetekben az emberek a feszültségkeltéssel, és annak tartósításával mozgathatók meg (rémhírek terjedése, pánik).

A meggyőzést előkészítő elemek

Aronson és Pratkanis könyvének 3. főrésze a 'premeggyőzés' elemeivel foglalkozik. A meggyőzni akaró üzenet elején vagy már előtte (előző üzenet pl.) számos dolog mozgathatja a címzettet a későbbi elfogadás felé. Ezek az elemek nem tartalmaznak érveket, hanem önmaguk erejénél fogva mozgatják gondolatainkat, így befolyásolva hozzáállásunkat a témához, kialakuló véleményünket. Ilyenek az egy-két szavas megjelölések (címkék), a képek, a párhuzamok, a kérdések, a kontextus, az áltények (faktoidok).

Szavak, címkék

Tudatunkban az egyes szavakhoz nemcsak további szavak, hanem érzések, benyomások, emlékek, értékítéletek is kapcsolódnak. Így egy-egy jelenség, dolog megítélésében jelentős szerepet játszanak azok a szavak, kifejezések, amelyeket ahhoz társítunk, vagy amelyek társítását mások sugallják. A reklámok előszeretettel építenek erre, amikor egy-egy szóval, kifejezéssel „címkézik meg" a termékeket. A kísérletek is kimutatták a címkézés hatását, így például ugyanaz a termék inkább fogyott, ha azt írták rá: „75% színhús", mint amikor azt, hogy: „25% zsírtartalom". A címkézés eszközei gyakran olyan szavak, amelyeknek több jelentésük is van: ilyenkor a befogadók fantáziája alakítja ki a végső következtetést. R. Nixon például 1968-as választási beszédében „tiszteletreméltó békét" ígért Vietnamban., amit ki így, ki úgy érthetett, de Nixont mindenképpen pozitívan tüntette fel. A címkék jelentős szerepet játszanak az előítéletek kialakításában és fenntartásában, egyes emberek vagy csoportok kirekesztésében. Erre számos mai és történelmi példa kínálkozik.
Vannak azután olyan kifejezések, amelyek révén a helyzet éppen úgy alakul, ahogy azt a szavak meghatározták. Ezek az önmagukat beteljesítő jóslatok. Több kísérlet is bizonyította, hogy a vaktában 'okosnak' címkézett gyerekek, valóban okosabban gondolkodtak azután, míg a 'bolondnak' titulált elkezdtek bolondosan viselkedni.
A szavak és a nyelv fontosságát és a gondolkodásunkban betöltött szerepét jól ábrázolja G. Orwell: 1984 c. regényében, ahol elsőrendű jelentőséggel bír az „újbeszél" terjesztése és használata.

„Az újbeszél célja nemcsak az, hogy az Angszoc híveinek megfelelő világnézet és észjárás kifejezési eszközéül szolgáljon, hanem az is, hogy minden más gondolkodási módot lehetetlenné tegyen. A szándék az, hogy ha egyszer az újbeszélt véglegesen elsajátították és az óbeszélt elfelejtették, eretnek – vagyis az Angszoc elveitől eltérő – gondolat szó szerint elgondolhatatlan legyen, legalább is amennyire a gondolat a szavaktól függ. Szótárát úgy szerkesztik, hogy egyfelől megadják a pontos és sokszor nagyon finom kifejezési lehetőséget minden olyan jelentésnek, amelyet egy párttag ki akarhat fejezni, másfelől kizárnak minden más jelentést, sőt annak lehetőségét is, hogy közvetett módszerekkel el lehessen jutni ilyen jelentésekhez. Ezt részben új szavak kitalálásával érik el, főleg azonban azzal, hogy a nemkívánatos szavakat kiküszöbölik, illetőleg megfosztják maradék, nempártszerű jelentéseiktől, sőt, amennyire lehetséges minden másodlagos jelentésüktől."

Az említett jelenségek hátterének magyarázatához G. Allport gondolatait hívjuk segítségül. A világban való eligazodáshoz szükségünk van a dolgok, jelenségek és emberek csoportosítására, mert külön-külön kezelhetetlenek számunkra. A csoportosítás a szavak, nevek révén történik meg, amikor is több dolgot egy névvel ellátva csoporttá vonunk össze. *„A név elvon a konkrét realitásból egy bizonyos szempontot, és a legkülönbözőbb konkrét létezőket ennek az egyetlen szempontnak az alapján csoportosítja. A csoportosítás aktusa eleve arra kényszerít bennünket, hogy minden egyéb szemponttól eltekintsünk, jóllehet más szempontok alapján talán a meglevőnél jóval építőlábbabb csoportokat tudtunk volna létrehozni."*
Vannak olyan megnevezések, címkék, amelyek a többinél nagyobb erővel érvényesülnek gondolkodásunkban, és így lehetetlenné tesznek más jellegű csoportosításokat, elnyomnak részletkülönbségeket, stb. Allport az ilyen címkéket elsöprő erejűeknek nevezi. Ilyenek például a valamilyen fogyatékosságra utaló elnevezések (vak, béna,...), vagy a csoport-címkék (néger, zsidó,...). Az elsöprő erejű címkék egy tulajdonság aránytalan felnagyításával elterelik a figyelmet a valóság többi oldaláról.
Különbséget tehetünk az egyes szavak között a bennük meglévő érzelmi hangsúly mértéke szerint is. Szóhasználatunk az azonosításon túl egyfajta értékítéletet is közvetít (néni/nyanya, néger/nigger,...) , illetve bizonyos hozzáállásra, viselkedésre sarkall (félelem, elzárkózás, kinevetés,...).

A szavakkal gyakran egy-egy csoportot címkézünk meg, gyakran olyanokat akik valamilyen szempontból egy/a másik oldalon állnak. Ilyen címkékkel (kommunista, burzsoá imperialista,...) gyárthatunk ellenséget, illetve sorolhatunk be bárkit és bármit az ellenségesnek ítélt csoportba. Ezek a szavak és megjelölések valódi jelentésüket egyre inkább elveszítik. Használatukkal úgy oldunk meg problémákat, hogy valójában nem oldunk meg semmit.

Képek

Világfelfogásunk részeként képek is rögzülnek tudatunkban. Ezek a képek jelenségeket eseményeket, arcokat, megoldási és magyarázati utakat, stb. tartalmaznak. Közöttük világlátásunk meghatározásában azok a legfontosabbak, amelyeket tipikusnak, jellemzőnek ítélünk. Ezeknek a képeknek a kialakításában korábban a mítoszok és mesék játszották a legnagyobb szerepet, ma pedig a média, különösen a TV.

A TV-t az emberek jelentős része a valóság hű tükrének tekinti, pedig abban egyes szerepek és arányok torzítottan jelennek meg. Az USA-ban a főműsoridőben adott műsorokban háromszor annyi férfi szerepel, mint amennyi nő. A színesbőrűek, a gyerekek és az öregek jóval kevesebbszer szerepelnek annál, mint amekkora az arányszámuk a lakosság egészéhez képest. A figurák zöme vezető vagy értelmiségi. A bűnözés a TV-ben tízszer olyan gyakori, mint a valóságban. Vizsgálatok kiderítették, hogy a megrögzött TV nézők (több mint napi négy óra) gyakrabban vallják a faji megkülönböztetés különböző válfajait; messze felülbecsülik az orvosok, ügyvédek és sportolók számát; alacsonyabbnak gondolják a nők képességeit a férfiakéinál; a valóságnál nagyobb szerepet tulajdonítanak az erőszaknak a társadalomban; azt hiszik, hogy manapság kevesebb az idős ember, és egészségi állapotuk rosszabb.

A TV képeinek hatása kisebb azokon a területeken, ahol személyes tapasztalataink is vannak. A bűnözés és erőszak viszont olyan terület, amivel kapcsolatosan a média szinte az egyetlen hírforrásunk.

A média hatását illetően egy politológus úgy fogalmazott, hogy *„nem mindig sikerül az emberek szájába rágni, hogy mit gondoljanak, de azt igen, hogy miről gondoljanak valamit."*

Párhuzamok

Egy új dolog vagy jelenség megítélését, azzal kapcsolatos döntésünket az is befolyásolja, hogy milyen múltbeli, emlékezetünkben meglévő eseményhez vagy más ismerős dologhoz hasonlítják. A múltbeli emlékekhez kapcsolódó vélemények és érzések a párhuzamba állítás révén átöröklődnek az új jelenségre is. Természetesen ez azon is múlik, hogy mennyire fogadjuk el a párhuzamot – mindenesetre a rábeszélők gyakori taktikája a párhuzamba állítás. Jó példa erre az a Öböl-háború idején megfogalmazott dilemma, hogy Husszein=Hitler vagy Irak=Vietnam.

A rábeszélők által sugallt párhuzamok azért hatásosak, mert ritkán vizsgáljuk meg, hogy a hasonlóság mennyiben ül és mennyiben nem.

Kérdések

Számos kísérlet bizonyította, hogy válaszainkat, döntéseinket befolyásolják azok a kérdések, amiket a témában feltesznek. A közvéleménykutatásnak, interjúkészítésnek ebben a tekintetben megvannak a szigorú szabályai – a rábeszélés emberei viszont ezeket általában átlépik.

A kérdés megszövegezése rejtettebben vagy nyíltan már sugallhat egyfajta (elvárt) választ, de más utakon is hathat(nak) a kérdés(ek). A kérdésekben használt szavak – amint ezt korábban láttuk – már egyfajta álláspont kialakítását sugallhatják (Mekkora sebességgel ütköztek össze (ill. csapódtak egymásba) az autók?) Ha a kérdésben már valamilyen ismert dologgal kapcsolatos más információ szerepel; akkor az emlékezetünket befolyásolhatja. (Például egy zöld autó képe után azt kérdezzük, hogy volt-e tetőcsomagtartója annak a kék autónak...) A kérdések tartalma mellett a sorrend is módosíthatja véleményünket.

A kérdések meghatározóak, mert kialakítják a döntéshozatal szerkezetét, felvázolják a lehetséges alternatívákat.

Kontextus

Egy következő tényező, amit megemlítünk a kontextus. Az a (szöveg)környezet, amibe ágyazva egy döntő kérdés vagy felhívás elhangzik, nyilvánvalóan szintén hatással van a majdani válaszra. A kontextus beállíthat egyfajta gondolkodást, sugallhat bizonyos összehasonlításokat, míg másokat ezzel háttérbe szorít. A választási alternatívák között megjelenő, a többinél gyengébb alternatíva (egy romos lakás az ingatlanügynöknél) a többi választására is kihatással van. Az ilyen ún. „fehér egerek" mellékelése a beetetés jó eszköze.

Faktoidok

A faktoid szót Norman Mailer alkotta, szerinte „olyan tény, ami csak azóta létezik, hogy az újságokba bekerült". Aronson és Pratkanis meghatározása szerint egy tényre utaló állítás, amelyre nincs bizonyíték. Szokásos elnevezéseink rémhír, pletyka, rágalom, hallomás.

Érdekes megfigyelni azt, hogy a különböző faktoidok milyen jelentős mértékben meghatározzák vélekedéseinket. A történelem számos példával bizonyítja ezt: gondolhatunk akár a náci Németország propagandájára, de akár egy-egy közelmúltbeli választási kampányra is. Ismert mondás: *„Ha valamit cáfolnak, akkor az biztos igaz."*

A faktoidok rábeszélő erejével kapcsolatban az alábbi három fontos tényezőt említhetjük meg: 1. Akik elhiszik őket, nem járnak utánuk, általában azért, mert szavahihető ismerőstől hallották, vagy a médiából úgy fogadják, mintha hír lenne. Ugyanakkor gyakran nehéz is ellenőrizni, hiszen „kiszivárogtatott információ". 2. A faktoidok kielégítik bizonyos szükségleteinket, segítenek racionalizálni egyes feszültségeinket, táplálhatják például előítéleteinket. A faktoidok ismeretében bennfentesnek tüntethetjük fel magunkat. A terjesztés során egyébként gyakran módosítjuk is őket. 3. Hozzájárulnak világképünk formálásához, meghatározzák, hogy mivel foglalkozzunk. Még a megcáfolt faktoidok is hatással vannak ránk.

A rábeszélő személye

A meggyőzés hatásosságában nem kis jelentőséggel bír a beszélő (kommunikátor) személye. Már Arisztotelész is megfogalmazta, hogy *„a jó embereknek könnyebben és szívesebben hiszünk: s ez igaz, bármely kérdésről légyen szó, különösen akkor, ha a teljes bizonyosság lehetetlen, és a vélemények megoszlanak."*

Kísérletek során ugyanakkor az is világossá vált, hogy a beszélő különböző jellemzői (megjelenés, szakértelem, korábbi híre, kora, neme, bőrszíne,...) összetett módon hatnak, és természetesen függ a hallgatókban meglévő vagy kialakuló képtől. Valójában nyilván az a döntő, hogy a hallgató hogyan ítéli meg a beszélőt, és nem feltétlenül a beszélő önmagában vett tulajdonságai. Valójában egy igen összetett folyamattal van dolgunk, mert például egy reklámban a Klinika sorozat főorvosát alakító színészt hitelesnek fogjuk tartani az egészséges táplálkozás kérdésében...

Mivel a forrásról alkotott véleményünk nem kis kihatással van majdani döntésünkre, a meggyőzésért küzdők figyelnek is arra. A kérdésnek természetesen két oldala van: ha valamely fontos és valóban értékes dologról kell beszélni.

akkor hiba lenne az üzenetet egy nem megfelelő beszélővel hatástalanítani, másrészt viszont a politika és a reklámok gyakran pusztán a beszélő jó „image"-ával akarnak ránk hatni.
A beszélő/forrás szerepével kapcsolatban még más részletkérdések is (pl. a forrás személyes érdeke a meggyőzésben) vethető fel, amikre itt nem térünk ki.

Az üzenet formája

Aronson és Pratkanis több pontban is foglalkozik az üzenet továbbításának a meggyőzésben játszott szerepével. A felmerülő kérdések közül csak az érvek-ellenérvek szerepére térünk ki.
Egy üzenet kifejtésében a görögök óta elismert forma az érvek és ellenérvek révén való bemutatás. Arisztotelész szerint *„az ütköztetett érvek jelentősége könnyen érzékelhető, különösen azért, mert egymás mellé helyeződnek, meg azért is, mert logikus gondolatmenet két ellentétes következtetést összevetni s bebizonyítani, hogy az egyik hamis."*
A századokban végzett kísérletek fő kérdése az volt, hogy valóban hatásosabb-e a kétoldalú (érv-ellenérv) bemutatás az egyoldalúnál. Az eredményeket a következőképpen összegezhetjük:
A kétoldalú üzenet (amikor is a beszélő tárgyilagosabbnak, hitelesebbnek fog hatni, ugyanakkor az ellenérvekkel azt mutatja be, hogy a kérdés nem is olyan egyszerű) akkor hatásosabb, ha a befogadók/címzettek iskolai végzettsége magasabb, illetve ha a kérdésben már vannak ismereteik, vagy rendelkezésre áll alternatív információ is. Akkor is hatásosabb a kétoldalú üzenet, ha a beszélővel/forrással szemben gyanakvó a befogadó/címzett. Az egyoldalú üzenet viszont akkor hatásos, ha a befogadók eleve egyetértenek a forrással, illetve ha az üzenet témája teljesen új.

Az érzelmek kérdése

A korábban elmondottakból is világos, hogy a meggyőzés gyakran érzelmeinken keresztül ér célhoz. A könyv több fejezeten keresztül foglalkozik az érzelmek felkeltésével mint a meggyőzés egyik eszközével. Nézzünk meg ezek közül egyet, a félelemkeltést.
Nyilvánvaló, hogy a félelemkeltéssel lehet hatni az emberekre. Mennyire érdemes viszont rájuk ijeszteni? Általánosságban a nagyobb ijedtség inkább sarkall cselekvésre, de nem mindenkit. A kísérletek szerint a magas önbecsüléssel rendelkezők között a legmagasabb azok aránya, akiket cselekvésre késztetett a nagy ijedtség. Az alacsony önbecsüléssel rendelkező emberek nem feltétlenül tudják kezelni a nagy félelmet, ezért első reakciójuk a menekülés, később viszont valószínűleg ők is tesznek valamit.
Ugyanakkor az is kiderült, hogy ha az emberekben azt az érzetet keltjük, hogy a veszéllyel szemben tehetetlenek, akkor a magas önbecsülésűek is a homokba dugják a fejüket. Összességében tehát a félelem motívuma akkor a leghatékonyabb, ha az üzenet nagy ijedtséget kelt, tartalmaz kifejezett útmutatást a veszély elhárítására/csökkentésére, az ajánlott cselekvést a befogadók alkalmasnak találják, és elhiszik, hogy képesek a véghezvitelére.
Mint a meggyőzés annyi eszközével, a félelemkeltéssel kapcsolatban is felvetődik az etikai kérdés: ki és milyen kérdésben élhet vele, a félelem ugyanis rendkívül komoly motiváló és gondolat-irányító erő.

Tehát? – Összefoglalás

Aronson és Pratkanis könyve a meggyőzés számos elrettentő példáját mutatja be, és ebben a dolgozatban is számtalanszor utaltunk a veszélyekre, a manipulációkra, a rábeszélőgépre mint olyanra. Mindez a meggyőzés ellenségévé, és mindenféle módszertani kérdés elől elzárkózóvá tehet bennünket. Ugyanakkor viszont – mint mondtuk – egymásra vagyunk utalva: egymás információforrásaiként kell élnünk. Mi tehát a helyes álláspont?
A könyv utolsó fejezetében a szerzők is megfogalmazzák az ismertetett módszerek alkalmazásának etikai kérdését. Ki, kit, mikor, miben és milyen módon befolyásolhat? A könyv a teljes válasszal adós marad. Amit megfogalmaz, az egy törekvés olyan meggyőzési módokra, amelyek a kérdések alapos és gondos megvitatásával járnak. Ez az az irány, ami felé a kommunikációnak tartania kell, mert a társadalom csak így lehet szabad és felelős felnőttek közössége.
Az általános tanulságokon túlmenően térjünk most vissza a bevezetőben felvetett, missziónkat érintő kérdésekre! Egyik kérdésünk erre a mai korra, a szokásos, uralkodó kommunikációs formákra, jelenségekre vonatkozott. Véleményem szerint a könyv jól rávilágít olyan jelenségekre, amik mára igen meghatározókká váltak, ugyanakkor viszont keveset tudunk róluk, átsiklunk felettük. A meggyőzés számos módszere, technikája mindennapossá vált, az ember pedig gyakran kiszolgáltatottjaivá. Így például a reklámok szinte láthatatlanul propagálják a fogyasztás filozófiáját, amely – úgy látom – egyre inkább meghatározóvá kezd válni Magyarországon is. A hatások célpontjai nem ritkán a gyerekek... Mindez, a többi könyvben említett (és nem említett) jelenséggel együtt, alkotja evangéliumhirdetésünk mai környezetét. Szükség van arra, hogy jobban ismerjük ezt a környezetet, benne magunkat is, hogy az Ige üzenetével a mai embert tudjuk megszólítani.
A másik kérdés éppen ennek a megszólításnak a mikéntjére vonatkozott. Nevezetesen, hogy látva a meggyőzés kérdéseit és mai problémáit, milyen utakat választhatunk és milyeneket nem. A fogyasztás filozófiáját terjesztő rábeszélőgép mindenáron saját céljait akarja elérni: egyszerű hatásokkal manipulál, gyors döntéseket vár. Eközben egész gondolkodási, döntési mechanizmusunkat is alakítja. Mennyiben kell nekünk ehhez alkalmazkodnunk? Melyek azok a megközelítések, amelyek méltóak üzenetünk tartalmához, az evangéliumhoz? Van-e a Bibliának az emberről, az emberek közötti kommunikációról olyan felfogása, amely a meggyőzés kérdéseiben etikai útmutatásokkal szolgálhat? Milyen követendő példát mutatnak Jézus tanításai, beszélgetései ebből a szempontból? Az evangélizáció ugyanakkor csak egyik szelete az egész kérdéskörnek. Alaposan megvizsgálva – úgy gondolom – gyülekezeti életünk, bibliaolvasásunk sok kérdése új megvilágításba kerülhet. Gondolok itt például a kánaáni nyelvre, amely gyakran csak a valóság eltakarására szolgál.
Ahhoz, hogy válaszaink legyenek, előbb kérdéseket kell feltennünk. A fentiekben ezt próbáltam megtenni. Remélem, hogy a felvetett gondolatok segítenek a válaszok felé való továbblépésben.

Vigyázat! Lehet, hogy a cikk rá akar beszélni valamire!

Irodalom

G. Allport: Az előítélet, Gondolat, Budapest, 1977.
E. Aronson – A. Pratkanis: A rábeszélőgép, AB OVO, 1992.
Csepeli György: Bevezetés a szociálpszichológiába, Jegyzet, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
G. Orwell: 1984, Európa Könyvkiadó, 1989.
Ritoók Zs.- Sarkady J.- Szilágyi J.: A görög kultúra aranykora, Gondolat, Budapest, 1984.
Csepeli, 325.old.
Csepeli, 291-297.old. (A megismerési egyensúly elméleteinek kritikája)
Orwell, 329-330.old.
Allport, 267-280.old. (Nyelvi tényezők)

Hunter Vadász János

Az első diakónusok

ApCsel 6:1-7

Milyennek szeretnéd látni a gyülekezetet, melynek tagja vagy? Az első újszövetségi gyülekezet Jeruzsálemben sok jó tulajdonsággal rendelkezett, amely a mai gyülekezetekben is kívánatos:
– a tagok Szentlélekkel beteltek voltak,
– a tagság a világ minden tájáról származó megtért emberekből állt, nemcsak jeruzsálemi zsidók voltak a tagjai.
– Ezek rendszeresen részt vettek az összejöveteleken, imádkoztak, hirdették az evangéliumot. Jó sáfárok voltak. Az üldöztetések felett győzedelmeskedtek.

Voltak azonban negatív dolgok is. Nem ment minden tökéletesen. Anániás és Safira hazudtak az adakozásnál. A gyülekezet az első időben nem adta át magát teljes mértékben a missziónak. A város határain túl, a jövevények között nem misszionált. Az üldöztetések által nagy leckét kaptak.

A jeruzsálemi gyülekezet gyorsan növekedett. A felsőházban összejövő 120 tagú gyülekezet pünkösdkor 3000 új taggal szaporodott. Jöttek azonban mindezekkel nehézségek is, amint azt az ApCsel 6:1-ben olvassuk:

"Azokban a napokban pedig, mivel nőtt a tanítványok száma, zúgolódás támadt a görögül beszélő zsidók között a héberek ellen, hogy mellőzik a közülük való özvegyasszonyokat a mindennapi szolgálatban."

Mi okozta a nehézséget?

Az ApCsel 2:43-47, valamint az ApCsel 4:32-37 versekben azt olvassuk: amikor megvalósították a vagyonközösséget, sok munka- és jövedelem nélküli ember maradt Jeruzsálemben.

A hívők eladták földjüket, házaikat, értékes vagyontárgyaikat, és amit ezekért kaptak, átadták az apostoloknak, akik azt a hívők közt szétosztották a megélhetés biztosítására. Ebben az időben történt, hogy a görögül beszélő zsidók panaszkodni kezdtek, hogy az ő özvegyeikkel nem bánnak olyan kedvezően, mint a héberek özvegyeivel.

Az apostolok gyülekezeti tanácskozást tartanak

Meg vagyok győződve arról, hogy imádkoztak, kérték a Szentlélek vezetését, és így ajánlották a gyülekezetnek, hogy válasszanak hét diakónust a szolgálatokra. Nem hierarchikus egyházi rendszer kiépítése volt a cél, hanem a gyülekezet közösségi szolgálatainak jobb elvégzése. Így született meg a döntés: *"Válasszatok ki magatok közül, atyámfiai, hét férfit, akikről jó bizonyságot tesznek, akik telve vannak Lélekkel és bölcsességgel, és őket állítsuk be ebbe a munkába"* – olvashatjuk az apostoli rendelkezést az ApCsel 6:3-ban.

"Jó bizonyságuk van"

Nemcsak jellemesek, erkölcsösek, hanem a közösségben jó véleménnyel vannak róluk. Tiszteletreméltók a közösségen belül és kívül.

"Szentlélekkel teljesek"

A diakónusok szolgálata nagyon fontos, ők elsősorban az Úr szolgái, azután pedig a gyülekezetéi. Szolgálatukat a Szentlélek vezetése alatt végzik, ezért Isten eszközei ők.

"Bölcsességgel teljesek"

Nem furfangosak, rafináltak, okoskodók, sem törvényeskedők, hanem élettapasztalatokon alapuló gyakorlati bölcsességgel rendelkeznek.

Az apostoli levelekben még részletesebben van leírva, milyen előfeltétele van és mi teszi alkalmassá az egyént a diakónusi szolgálatra: *"Először megpróbáltassanak, azután szolgáljanak, ha feddhetetlenek"* (1Tim 3:10).

A gyülekezet diakónusokat választ

Az apostolok ajánlatát a gyülekezet elfogadta és hét embert választott. Milyen módszerrel választottak, Lukács nem írta le. De a leírtakból arra következtethetünk, hogy imádkozó szívvel, demokratikus módon választottak.

A gyülekezet felavatja a diakónusokat

"Az apostolok elé állították őket, és miután imádkoztak, rájuk tették kezüket" (ApCsel 6:69). Nincs leírva, hogy csak az apostolok tették rá kezüket, de a későbbi levelekből következtethetünk arra, hogy ezt az apostolok, később pedig a felavatottak tették. Pál apostol óva intette Timóteust: *"A kézrátevést ne siesd el senkinél!"* (1Tim 5:22). A kézrátétellel szimbolizálja az imádkozás által kapott áldást Istentől.

Pál egyike volt azoknak, akik Timóteust hasonló módon avatták fel a szolgálatra. Ezért is figyelmezteti e szavakkal: *"Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot, amelyet prófécia által kaptál a vének kézrátételével."* (1Tim 4:14).

Amikor Pált és Barnabást az antiókhiai gyülekezet kiküldi a misszionáriusi szolgálatra, ezt írja az ApCsel 13:3-ban a ige: *"Akkor böjtölés, imádkozás és kézrátétel után elbocsátották őket."*

A diakónusi tisztség hivatal

Miért választottak diakónusokat? Azért, hogy legyen a prédikátorokkal szemben egy szervezett érdekképviselet a gyülekezetben?
– Azért, hogy legyenek egyének, akik a prédikátor, a lelkipásztor számára kiadják a feladatokat?
– Azért, hogy a lelkipásztor felett legyen egy ellenőrző testület, amelyik elbírálja: jól végzi-e munkáját?
Ilyet az igében sehol sem olvashatunk, de sok – úgynevezett evangéliumi gyülekezetben – ezt tekintik a diakónusok, presbiterek a legfontosabb feladatuknak.

A lelkipásztort, a prédikátort azért hívjuk, választjuk – némelyek szerint –, hogy ha építkezés van, legyen a gyülekezetnek építésvezetője, anyagbeszerzője is. Ha nincs gondnok, legyen gondnoka is. Ha nincs házmester, legyen házmester is. Ha nincs elég anyagi alap, akkor intézkedjen azok megteremtéséről is. Azért, hogy a gyülekezetnek legyen egy mindenese, aki úgy sem jár be dolgozni, ráér a gyülekezet minden ügyes-bajos dolgát elintézni, hiszen azért fizetjük. Úgy hiszem, hogy az ige ilyet sehol nem tanít. Igen hasznos, ha a gyülekezetek diakónusokat választanak, *"...mert nem helyes, hogy mi az Isten igéjét elhagyjuk, és az asztalok körül forgolódjunk, válasszatok hét férfiút erre a foglalatosságra... mi pedig foglalatosak maradunk a könyörgésben, az igehirdetés szolgálatában."*

A lelkipásztor és a diakónusok: szolgák, az Úr és a gyülekezet szolgái. A pásztor otthagyja világi foglalkozását és a lelkipásztori hivatást választja teljes idejével.

A diakónus megmarad világi foglalkozásában, és szolgálja az Urat a gyülekezetben polgári foglalkozása mellett. Ahol a gyülekezetben a diakónusok és a lelkipásztor egymás segítőtársai, és tehetségüket, Istentől kapott tá-

Dr. Kovács György

Miért plántáljunk gyülekezeteket?

"Isten... azt akarja, hogy MINDEN EMBER üdvözüljön, és eljusson az igazság ismeretére." (1Tim 2:4)

Egy testvéremmel, aki már évek óta komoly munkát végez a gyülekezet-plántálásban, arról beszélgettünk, hogy hisz-e gyülekezeteink megújulásában, hazánk lelki ébredésében. Hirtelen elérzékenyedett, és a következő vallomást mondta el nekem:

"Nemrég sétálni indultam az erdőbe, hogy vezetést kérjek Istentől. Tavaszi nap volt. Elszáradt kórókat láttam. Harag fogott el, hogy mit keresnek itt ezek a száraz kórók tavasszal.

Egyszercsak megláttam, hogy az elszáradt kórók tövéből friss hajtások sarjadnak. Sírva fakadtam. Megértettem, hogy a gyülekezetekről van szó. Isten minden nemzedékét meg akar újítani. A mi nemzedékünket is, ugyanúgy, ahogy a kóró tövéből friss hajtás fakad. Isten meg akarja újítani a gyülekezeteket. Meg akarja újítani a felekezeteket, az evangéliumi mozgalmakat.

Íme, itt van a megújulás lehetősége, értettem meg. Ha nem élünk vele, törések, szakadások támadnak.

Itt van a lehetősége sok-sok új gyülekezet alapításának, méghozzá békességben, törések és szakadások nélkül.

Az új gyülekezet kezdése nagy-nagy lehetőség, éppúgy, mint ahogy az érett ifjú különválik szüleitől és új családot alapít, gyermekeket nemz és nevel fel. Épp ezért minden gyülekezetnek kötelessége élete során legalább egy új gyülekezetet létrehozni."

Manapság a hazai missziós élet egyik leggyakrabban emlegetett fogalma a gyülekezet-plántálás. Sokakat tűzbe hoz ez a fogalom, mert ott érzik benne lüktetni az egészségesen fejlődő gyülekezet egyik életfunkcióját: a szaporodást, azaz az új gyülekezetek létrehozását. Másrészt pedig lelki szemük előtt látják hazánk missziós szempontból elhanyagolt területeit, városait, falvait és lakótelepeit, amelyeknek eleven, evangéliumot hirdető gyülekezetekre lenne szükségük. Jónéhányan vannak, akik anyagyülekezetükből kirendelve már végzik is ezt a szolgálatot.

Akadnak olyanok is, akik más missziós munkaágakat és a misszió egészének egészséges egyensúlyát féltik tőle, mert úgymond: "túl sok szó esik a gyülekezet plántásról". De tapasztalatunk szerint azoknak a száma a legnagyobb, akik nem sokat, vagy éppen semmit sem tudnak arról, mit is jelent gyülekezeteket plántálni: mi ennek a szolgálatnak a bibliai háttere és mit is jelent mindezt a gyakorlatban megvalósítani.

Ez a bevezető tanulmány, és az ezt követő egész sorozat éppen azt a célt szolgálja, hogy összegyűjtse az igei tényeket és közreadja a már aktív gyülekezetplántálók tapasztalatait e missziós területen.

E tanulmány anyagának összeállítása természetesen korántsem előzmények nélküli. A gyülekezetplántálással kapcsolatos anyag gyűjtését több mint három évvel ezelőtt kezdtük meg a *Közösség Alapítvány* keretében. A munka új lendületet vett, amikor 1994. januárjában *a Mission Forum nevű nemzetközi szervezet támogatásával megalakítottuk a Magyar Missziós Fórumot,* amely kifejezetten a hazai missziós helyzet kutatását tűzte ki célul, elsősorban a gyülekezet-plántálás szempontjából. Egy publikációnk a "Szolgatárs", 1994. júniusi számában jelent meg "gyülekezet-plántálás 2000 évvel ezelőtt és ma" címmel, egy korábbi pedig a református lelkészek lapjában "Az egyház elfelejtett szaporodni" címmel.

Nincs hatékony munka, ha nincs világosan *kitűzött cél,* és e cél megvalósításához *stratégiai látás.* De hiába rendelkezünk mindkettővel, ha nem sarkall bennünket belülről annak biztos tudata, hogy mindennek megvalósítása valóban égetően fontos és sürgős Isten országának építése szempontjából.

Éppen ezért nélkülözhetetlen, hogy a gyülekezetplántálással foglalkozó sorozatot azon érvek számbavételével kezdjük, amelyek indokoltságát alátámasztják.

1. A gyülekezet-plántálás igei érvei

Itt most nem törekszünk teljességre az igei érvek felsorolásában és értelmezésében, hiszen a következőkben még sokat fogunk foglalkozni bibliai példákkal, modellekkel és elvekkel a plántálást illetően. Csak két alapvető szempontra szeretnénk rávilágítani.

a/ Krisztus népe a Máté 28:18-20 szerinti Nagy Missziós Parancsra kell hogy alapozza missziós stratégiáját és annak megvalósítását.

Folytatás az előző oldalról —
H. Vadász János: Az első diakónusok

lentumaikat együttműködve használják, ott a gyülekezet növekszik és megtérések vannak. A kapcsolat nem alá- és fölérendelt, hanem egymás mellé rendelt, ezért ott öröm és békesség uralkodik. Az Úrtól küldött diakónusok közt István személye a legnevezetesebb, aki életével pecsételte meg elhívását. Isten csodálatos módon használta e diakónusokat!

Különös megtiszteltetés a gyülekezet és az Úr részéről abban a kiváltságban részesülni, hogy valakit diakónusnak választanak és felavatnak. De úgy a lelkipásztoroknak, mint a diakónusoknak tudomásul kell venni, hogy ők nem azért vannak a gyülekezet közösségében, hogy őket szolgálják és tiszteljék, hanem azért, hogy ők szolgálják és tiszteljék a gyülekezettel együtt az Úr Jézus Krisztust.

Ebben van egy olyan két szóból álló kifejezés, lyre nem szoktunk különösebben felfigyelni:

egyetek tanítvánnyá MINDEN NÉPET... "(Mt 28:19)

A Missziós Parancs Márk evangéliumában olvas- változatában pedig egy ezzel összecsengő másik kife- sre figyelhetünk fel. Itt az evangélista így idézi az Úr ıcsát:

hirdessétek az evangéliumot MINDEN TEREMT- VÉNYNEK! (Mk 16:15)"

A missziós parancs Istennek azon az egyetemes ıdékán alapul, melyet Pál, a nagy gyülekezet-plántáló a n 2:4-ben így fogalmaz meg:

ten)... azt akarja, hogy MINDEN EMBER üdvözüljön, és sson az igazság ismeretére. "

Tehát a missziónak Isten és Jézus Krisztus szándé- s parancsa szerint:
– MINDEN népet és
– MINDEN embert el kell érnie.
Hogyan lehetséges ez a gyakorlatban?
Csak úgy, ***ha minden országban, minden* *és minden ember számára elérhető gyüleke- ek jönnek létre,*** ahol az evangéliumot hirdetik, és l Isten országáról tanítanak.

Ha igaz, hogy az evangéliumi gyülekezetek még csenek jelen mindenütt, minden ország és nép, illetve ıden ember számára elérhető módon, akkor a missziós ancs értelmében még sok új gyülekezetet kell Isten ma népének plántálnia szerte a világon.

b/ Jézus Krisztus alábbi szavaiban a zsidóságon ili vallási mikrokultúrák közötti feszültség kezelését etjük tetten:

nki sem tölt új bort régi tömlőbe, mert az új bor szétre- ztené a tömlőt, és elfolyna, meg a tömlő is tönkre nne. Hanem az új bort új tömlőbe kell tölteni. Aki pedig ort ivott, az nem akar újat, mert ezt mondja: Az óbor is "(Lk 5:37-39)

E példázatban – témánk szempontja szerinti értel- zésben – a régi tömlő a tradicionális gyülekezeti kere- et, az új bor pedig a ma élő emberek igényeit jelentheti. égi hívők ragaszkodnak a régi gyülekezeti kerethez, rt nekik az a jó. De az új bor új tömlőt, azaz az újonnan gtértek új gyülekezeti kereteket kívánnak. Ez az új gyü- ezetek plántálásának *kulturális indoka.*

szefoglalva: a Bibliában, mégpedig magának Jézus- a tanításában kétféle indokot is láthatunk, miért ntáljunk új gyülekezeteket:
földrajzi érv így fogalmazható meg: mindaddig, amíg ı környezetünkben olyan nép (embercsoport), olyan ber, akinek a közelében nincs gyülekezet: plántáljunk gyülekezeteket!
kulturális ígej érv így hangzik: Az új kulturális környe- ből jött emberek új gyülekezeti kereteket, új gyülekeze- et igényelnek.

2. A gyülekezet-plántálás fontos Magyarországon

Sokan felteszik ezt a kérdést: Szükség van-e yáltalán ma Magyarországon gyülekezet-plántálásra? t nincs már mindenütt gyülekezet? Hát nem valósult már meg Krisztus missziós parancsa, legalább is hazánkban, hogy minden nép, minden embercsoport számára hirdettetik az evangélium? Vajon nem található-e minden helységben, faluban legalább egy olyan gyülekezet, ahol a hívők összejárnak és a környéken élők úgy tekinthetnek rájuk, mint Krisztus igazi követőire?

A válasz rövid és lehangoló: korántsem!

a/ Az első bibliai érvre, a gyülekezet-plántálás földrajzi indokára gondolva sorakozzon itt néhány tény:

- Hazánk közel félszáz városában egyáltalában nincs evangéliumi gyülekezet.
- Mintegy 2500 községben szintén nincs evangéliumi közösség.
- Veszprém megye nyugati, Győr-Moson-Sopron megye déli felében és mindenekelőtt Vas és Zala megyében 14 azoknak a városoknak a száma, ahol egyáltalában nincs kisegyházi, vagy önálló evangéliumi gyülekezet.
- Hasonlóan "válságterületnek" nevezhető missziós szempontból a Jászság illetve Heves és Nógrád túlnyomó része is, de Borsodban, Szabolcsban, a Hajdúságban(!), Csongrádban és Bács-Kiskun megyében is található kritikus övezet.

Talán ennyi földrajzi tény is elegendő annak érzékeltetésére, hogy *hazánkban földrajzi szempontból is fontos* új gyülekezetek létrehozása. Persze nem kell ahhoz elmenni a "válságterületekre", közvetlen környezetünkben is mindenütt akad lakótelep, kerület, község, sőt város is, mely evangéliumi gyülekezet nélkül él.

b/ A Biblia kulturális érvének alátámasztására először szeretnénk idézni egy evangélizálásban és gyülekezet-plántálásban élenjáró lelkipásztor véleményét:

"A legtöbb gyülekezetre, így a mienkre is jellemző, hogy nagyon el vagyunk foglalva saját munkánkkal. Nagyon szükséges, hogy saját lábára álljon a magyar misszió mind lelkileg, mind pedig a misszió támogatását illetően. Érdekes sajátosság, hogy manapság már sok evangélizációs alkalmat szervezünk, amelyben a nem-hívők egy különleges szellemi és kulturális környezetbe csöppennek, amelynek egyik sajátossága a megtérésre való felszólítás. Ugyanakkor az így döntésre jutott hívők abban a környezetben, amelybe bekerülnek, sokszor más légkört tapasztalnak, mint az evangélizáción. Ez sokukban feszültséget kelt, olyannyira, hogy némelyek otthagyják új gyülekezetüket, és máshol keresik azokat az élményeket, amelyeket az evangélizáción átéltek. Többek között ez az oka, hogy kialakul egy éretlen hívő réteg, amely gyülekezetről-gyülekezetre vándorol.
A gyülekezet-plántálás egyik legfőbb haszna épp az, hogy olyan arculatú gyülekezet jöhessen létre, amelyet a friss megtérők maguk alakítanak ki, természetesen érett hitű gyülekezet-plántálók irányításával. Fontos tehát, hogy aki megtér, ugyanazt kaphassa a gyülekezetben, mint az evangélizáláskor. Sok-sok új vagy megújult gyülekezetre van hazánkban szükség."

Egy másik gyülekezet-plántáló pedig így vélekedik:
"Tény, hogy minden gyülekezet, azzal párhuzamosan, ahogy idősödik, egyre nehezebben tud evangélizálni. Persze nem kizárt, hogy a régi gyülekezet is megújulhat. De ha új gyülekezetek jönnek létre, amelyek az adott kultúrában otthon vannak, rugalmasabban tudnak evangélizálni, és így terjed a leghatékonyabban Isten országa.

Az új gyülekezetek úgy működnek mint egy-egy előőrs. Frissességük, nyitottságuk nagyon lényeges."

c/ Fontos azért is gyülekezeteket plántálni Magyarországon, mert a Krisztus parancsának engedelmeskedő minden új missziós munka visszahat a misszió más területeire és serkenti a hívők és az egész gyülekezet lelki fejlődését.

Révész Árpád, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke ezt így fogalmazta meg:

"Hogyan látom missziónk jövőjét, különösen az új gyülekezetek létrejötte szempontjából?
Hatalmas jelentőségűnek tartom, hogy jelenleg a Teológián és a Missziói Főiskolán összesen mintegy 200 diák tanul. Ez azt a lehetőséget vetíti előre, hogy tíz év múlva nem lesz lelkipásztor-hiány. Ez lehetővé fogja tenni, hogy minden gyülekezet igazán a misszióba, és ezen belül új gyülekezetek létrehozásába fektesse energiáját.
A gyülekezeteinkben jelenleg sok helyen tapasztalható "galáciai szindróma" ("Ha pedig egymást marjátok és faljátok, vigyázzatok: el ne pusztítsátok egymást! – Gal 5:15kk), át fog alakulni "antiókhiai szindrómába", vagyis a gyülekezetek missziómunkásokat fognak kiképezni, vagy elküldeni a főiskolára, és a munkába kirendelni, illetve kiküldeni. Hála ezért Istennek, aki mindennek a feltételeit elkészítette."

3. A gyülekezet-plántálás sürgős missziós feladat

Megértettük, hogy a gyülekezet-plántálás igei dolog, valamint azt is, hogy fontos ezt végeznünk Magyarországon. De vajon sürgető feladat-e ez, vagy vannak a missziós stratégiában olyanok, amelyeknek időben ezt mindenképpen meg kell előzniük.

Úgy véljük, égetően sürgős, hogy késedelem nélkül, minél előbb kezdjünk el új gyülekezeteket plántálni. Miért?

a/ Mert Jézus visszajövetele közel van! Jó, ha Ő munkában talál, amikor visszajön.

b/ Mert ha egy dologban lelki látásra jutottunk, semmi sem indokolja, hogy annak végzését halogassuk.

c/ Mert hazánk népe óriási veszélyben van erkölcsileg, lelkileg, szellemileg egyaránt. Ha szeretjük honfitársainkat, azonnal meg kell tennünk mindent megmentésükre.

d/ Mert az országunkat – a rendszerváltást követően – elárasztó új vallások, eszmék, irányzatok az embereket fásulttá tették. Ezért sürgető, hogy az evangélium átütő erejű hirdetésére kész gyülekezetek jöjjenek létre, melyek jelenléte és munkája kizökkentené az embereket közönyükből, és igazi lelki megoldást kínálna számukra.

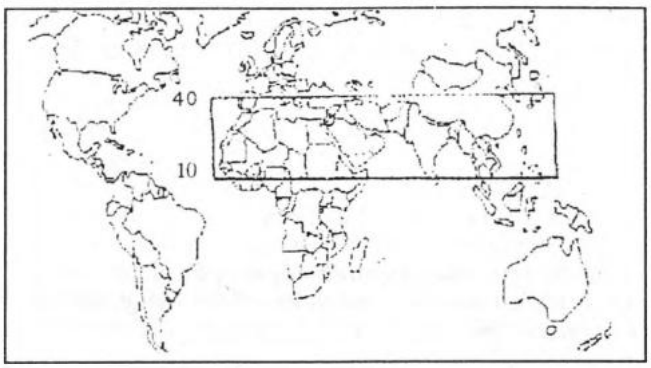
e/ Mert fel kell készülnünk arra is, hogy az állam (és a nagyegyházak) előbb-utóbb útját akarják állni evangéliumi gyülekezetek szaporodásának, akár üldözések árán is. Most még lehet új evangéliumi gyülekezeteket alapítani, tegyük ezt addig, míg itt van az alkalmas idő.

f/ Mert most nagy készség nyilvánul meg különböző gyülekezet-plántáló külföldi missziós társaságok (ABWE, Aliance, "New Eastern Europe for Christ" Mozgalom, ICI, Central Europe Foundation, stb.) részéről a segítésre, mind lelki, mind szellemi, mind szponzorálási téren. Ezt a készséget ki kell kihasználni.

4. Célkitűzések világszerte és itthon

Végül tekintsünk ki egy kicsit a nagyvilágba, milyen gyülekezet plántálási célok fogalmazódtak meg másutt.

a/ Földünknek még sok olyan országa, régiója van, ahol összefüggő, kiterjedt területen egyáltalán nincs gyülekezet. Gondoljunk csak az úgynevezett 10/40-es ablakra, azaz Eurázsiának és Afrikának a 10-edik és 40-edik földrajzi szélesség közé eső régiójának országaira. (Lásd az ábrát!) A legkülönbözőbb missziós társaságok, közöttük nem egy, amelyik kifejezetten az új gyülekezetek plántálását tűzi ki célul, ezekre a területekre hatalmas energiát fordít.

Az ábra magyarázata:

62 ország

3,1 milliárd lakos,

nagyrészt mohamedánok, hinduk, buddhisták.

b/ A hatékony gyülekezet plántálási stratégiával rendelkező DAWN-Ministry elnevezésű missziós társaság azt a célkitűzést fogalmazta meg, hogy Földünkön minden ezer emberre jusson legalább egy evangéliumi gyülekezet, illetve minden településen legyen evangéliumi közösség.

c/ A kifejezetten Közép- és Kelet-Európában tevékenykedő ún. "New Eastern Europe for Christ" Mozgalom vezetője Pavle Cekov az előbbinél szerényebb (és reálisabb) terv megvalósítását fogalmazta meg, mégpedig azt, hogy legalább minden 50 000 lakosú és ennél nagyobb városban legyen evangéliumi gyülekezet.

Ez hazájára, Macedóniára nézve még messze nem a valóság, míg a térség más országaira nyilvánvalóan más küszöbértékeket lehetne megadni.

Hazai viszonylatban elsősorban

- tények feltárása és bemutatása alapján **a gyülekezet-plántálás fontosságának tudatosítását,**
- az országunkban szükséges gyülekezet-plántálási mozgalomra vonatkozó **lelki látás megfogalmazását**, végül,
- minél nagyobb számú, **Istentől elhívott gyülekezet-plántáló kiképzését**, munkába állítását, segítését, bátorítását és végül, de nem utolsó sorban szponzorálását tartjuk fontosnak, különösen az evangéliumi gyülekezetek szempontjából legszegényebb területeken, mindenekelőtt Nyugat-Magyarországon.

Reméljük, mindehhez a tervezett tanulmánysorozat hasznos hozzájárulást fog jelenteni.

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Jobbágy István

A MAGYARORSZÁGI BAPTISTA GYÜLEKEZETI ÉS KÓRUSÉNEKLÉS MÚLTJA ÉS JELENE – III.

A gyülekezeti és kóruséneklés reformja (1960-1968)

Az első nagy korszakváltást a baptista egyházzenében A hit hangjai 1905-ös, illetve az Evangéliumi Karénekek 1913-as kiadása jelentette. Még ezeknél is nagyobb horderejű A hit hangjai 1960-as (IX.) kiadása, amely a gyülekezeti éneklés megújításának mérföldköve, s egyben elindítója annak a reformfolyamatnak, amely a kórusénekléssben (1968), majd pedig a gyermekénekeknél (A hit-hangjai XII., átdolgozott és bővített kiadásában 1981) teljesedett ki.

A hit hangjai IX. kiadás

A gyülekezeti énekeskönyv új kiadását mindenekelőtt az tette szükségessé, hogy az előző már régen elfogyott. Az ötvenes évek súlyos egyházelnyomó politikája miatt azonban szinte gondolni sem lehetett e terv megvalósítására. Emberi számítás szerint a forradalom utáni évek sem voltak alkalmasak egy énekeskönyv, különösen egy reforménekeskönyv hosszú, nyugodt esztendőket igénylő munkálataira. Hosszú ideig szinte a megjelenés reménye nélkül kellett tervezni és dolgozni. Új énekeskönyvünk mégis megszületett! Előkészületként 50 énekkel 1957-ben jelent meg az Evangéliumi énekek című füzet, amelynek anyaga részben belekerült a következő kiadásba. Időközben azonban az elképzelések radikálisan új irányt vettek. Ehhez ösztönzést adott a magyar református gyülekezeti énekeskönyv (1949), továbbá a baptista gyülekezeti énekeskönyvek mintájául szolgáló német baptista Glaubensstimme új kiadása (1948), amely sok tekintetben olyan reformokat valósított meg, mint a kortárs nyugati protestáns énekeskönyvek. Ebben az irányban hatott a holland baptisták új énekeskönyve is (I. kötet 1951, II. kötet 1954), amelynek munkáját az a református Hasper irányította, aki a holland református énekeskönyvben érvényre juttatta a genfi zsoltárok eredeti kottaképét, melyet a magyar református énekeskönyv reformjában is mintának tekintettek.

Bár a külső körülmények egyáltalán nem voltak kedvezőek, a személyi feltételek erre az időre beértek, hogy kialakulhasson egy hatékony, alapvetően azonosan gondolkodó munkacsoport, amely aztán 1957 és 1960 között az egyházvezetés felkérése alapján végrehajtotta a nem mindennapi nehéz feladatot. A bizonyos fokú politikai oldódás jeleként, mivel valószínűleg az állami egyházügyi hatóságok valami engedményt akartak felmutatni a külföld előtt, a kiadás jóváhagyása is megtörtént.

A gyülekezeti énekanyagban két jelentős változás állt be. Egyrészt, a szerkesztői munkacsoport felismerve a megelőző évtizedekben megmutatkozott zenei elsekélyesedést, A hit hangjai I. (1905) kiadását tekintette mértékadónak, amelynek dallamanyaga zömében értékes korál volt; kimaradt tehát az V. (1940) kiadásában ill. ezek VI-VIII. utánnyomásaiban megjelent angolszász-amerikai zenei anyag ("revival songs") nagy része. Másrészt a szerkesztők nyitottak az egyetemes egyházi énekkincs felé. Több, a baptista énekanyagba most először bevett középkori eredetű ill. ezek alapján keletkezett dallam és szöveg jelezte a könyv gyökerezését az ősibb egyházi énekhez. Bővült a protestáns korálanyag az I. kiadásból visszavett, valamint újabban átvett koráldallamokkal, és új színt jelentett mintegy húsz genfi zsoltár – korábban csak három volt található (42, 90, 134) a gyülekezeti énekeskönyvben. A nemzetközi baptista anyagból és más protestáns kiadványokból is számos dallam, köztük újabb, de értékes evangélizációs énekek honosodtak meg az új kiadás révén. Igen fontosnak tartottuk magyar egyházi énekek átvételét, elsősorban a XVI-XVII. század reformátori, de a XVIII. század protestáns énekkincséből is, ugyanígy az ellenreformáció korának magyar dallamaiból. Mindezek forrásai az illető felekezetekben használt énekeskönyvek voltak. A baptizmus tehát régóta esedékes tartozásából először törlesztett a magyar zenei anyanyelvűség felé. A IX. kiadásnak az egyetemes egyházi énekkinccsel való kapcsolata ugyanakkor jelentős nyitást jelentett az ökumené irányába.

Az 550 ének összesen 325 dallamot jelent. Megoszlásuk: óegyházi dallamokból alakított ill. reformáció korabeli dallamok: 15 ének + 17 szöveg); régi világi eredetű, de egyházivá vált dallamok: 8 ének (+ 15 szöveg); genfi zsoltárok: 15 zsoltár (+ 14 szöveg); reformáció utáni (1570-től 1800-ig), metrikus dallamok: 23 ének (+ 59 szöveg); kiegyenlített korálok (1600-1750); 32 ének (+ 70 szöveg); újabbkori dallamok (1750-től napjainkig); 49 ének (+ 41 szöveg); magyar forrásból származó dallamok, a) a XVI-XVII. századból: 22 ének (+ 3 szöveg), b) a XVIII-XIX. századból: 21 ének (+ 4 szöveg); ébredési és evangélizációs dallamok (1800-tól napjainkig): 135 ének (+ 7 szöveg).

A gyülekezeti énekreform nagy nyeresége volt, hogy az addig használatos, zömében dúr, kis mértékben moll dallamok mellé egyházi hangnemek társultak. Ez a törekvés arra támaszkodott, hogy az újabb éneklő nemzedék már magyar népzenét is tanult az iskolában, s a fiatalság segítségével az idősebbek is megtanulhatták a nekik szokatlan dallamokat.

Az énekeket az eredeti dallamalakban és ritmusban közli a könyv. Ehhez a példát a német baptista Glaubensstimme, a holland református és baptista énekeskönyv adta.

A harmonizálás a dallamok stílusához alkalmazkodik, a modális dallamokhoz például modális harmóniák társulnak. A hagyományos baptista énekek dallamait egyszerű, mértéktartó harmóniák igyekeznek egyensúlyban tartani. A harmonizálásnak két követelményt kellett kielégítenie: az orgonakönyv s a négyszólamú éneklés igényét. Ez utóbbi, a magyar egyházakban szokatlan gyakorlat abból adódik, hogy a gyülekezeti tagok nagyrészt énekkari tagok, vagy fiatalabb korukban hosszú évekig azok voltak, szívesen éneklik a hangfekvésüknek megfelelő szólamot; a letétek nagy része jól szól énekkari előadásban is, s amikor még önálló kóruskiadványra nem gondolhattunk, a gyülekezeti énekeskönyv részben annak szerepét is be kellett, hogy töltse.

A szövegek jó része igazításon ment keresztül, más énekeket átdolgoztunk az eredeti alapján, és számos új szöveg vagy fordítás készült az újonnan átvett dallamokra. Az igazításokat és átdolgozásokat nyelvi-stiláris, tartalmi és prozódiai problémák indokolták. A tradicionális énekeknél több esetben eltekintett a munkabizottság főként a kezdősor megváltoztatásától, még ha az prozódiailag kívánatos is lett volna. A genfi zsoltároknál csak itt-ott történt egészen csekély módosítás – Szenczi Molnár Albert stílusának tiszteletben tartásával és a neves himnológus, Csomasz Tóth Kálmán egyetértésével. Más átvett magyar egyházi énekek szövegében, ahol szükség volt, hitelvi vagy prozódiai okokból egy-egy szócserére került sor, több esetben pedig új szöveget kapott a dallam. A legtöbb átvétel azonban szövegváltoztatás nélkül történt.

Az énekek először trinitárius teológiai témakörök alapján (az Atya, Fiú, Szentlélek dicsőítése és munkája; az Atya világteremtő és fenntartó munkája; a Fiú, Jézus Krisztus világmegváltó munkája, ezen belül az ünnepek köre adventtől áldozócsütörtökig, valamint Jézus Krisztus dicsőítése és imádása; a Szentlélek megszentelő munkája – pünkösd), majd kegyelemtani témák alapján (az elbukott ember megmentése: az Úr szava, bűnbánat-megtérés-hit, újjászületés-megigazulás, istenfiúság, hála a kegyelemért; a megváltott ember élete: bizalom Istenben, Krisztusnak átadott élet, gyümölcsöző élet, győzelmes élet vannak csoportosítva). Ezután az alkalmi énekek következnek (gyülekezeti élet: az Úr napja, az Úr gyülekezete, bemerítés, úrvacsora, istentisztelet, imaáhítat, küldetés, gyülekezeti munkások kirendelése, az Úr házának megnyitása; családi élet: házasságkötés és évforduló, gyermekbemutatás, családi áhítat, asztali áhítat; különböző idők és alkalmak: reggel, este, óesztendő, újesztendő, évszakok; halál, örök élet: haláleset, Krisztus visszajövetele, föltámadás, utolsó ítélet, örök boldogság). Függelékben, témakörökre való bontás nélkül sorakoznak a 466-550. számú énekek.

A más szöveggel ismétlődő dallamokhoz is minden esetben adtunk négyszólamú letétet. A letétek úgy vannak elhelyezve, hogy az orgonistának nem kell lapoznia. Tárgymutató, valamint – első ízben – textuárium, szövegírók, fordítók és dallamszerzők adattára és források jegyzéke található a könyv végén.

A könyv szerkesztését Bányai Jenő (1918-) irányította, akiről a kóruséneklés reformjával kapcsolatban még külön is szólni fogunk. Bányai Jenővel együtt Beharka Pál (1929-) készítette a harmonizálást. A szövegi munkálatokat a következők végezték: Balog Miklós (1934-), Békefi Pál (1914-1992), Gerzsenyi László (1931-), Gerzsenyi Sándor 1933-), Jobbágy István 1931-), Páth Géza (1923-), Szak Antal (1917-), közülük különösen nagy szerepe volt a végső csiszolásban és egységesítésben a római katolikus Szak Antalnak*. Himnológiai tekintetben Csomasz Tóth Kálmán segítette a munkálatokat.

A (IX. kiadásban 10.000 példányban megjelent) énekeskönyv bevezetése és elfogadtatása komoly feladatot jelentett. Az ország több központi gyülekezetében bemutatókat, énektanító alkalmakat tartottak. Az énekek megtanításában fontos szerepe volt a kórusoknak. A céltudatos munka eredményeképpen ma a gyülekezetek nagy része az énekeskönyv szinte teljes anyagát biztosan és a kottakép szerint egységesen énekli. (Így állhatott elő az a sajátos helyzet, hogy a nagy protestáns egyházak tagjaival való közös éneklések alkalmával sokszor furcsa "heterofónia" alakul ki, hiszen a baptista gyülekezetek az amazok énekeskönyveiből átvett kottakép szerint énekelnek, pedig az a testvérfelekezeteknél nemigen ment át a gyakorlatba. Ez vonatkozik pl. a genfi zsoltárok ritmikus ill. emelt vezetőhang nélküli éneklésére stb.).

Az Evangéliumi Vegyeskarok

Az az igény, hogy a baptista kórusok túllépjenek a sokáig énekelt, hagyományosnak minősülő angolszász-amerikai és bécsi klasszikus stílus világán, már a 20-as években, Udvarnoki Béla ill. Tóth Gábor zenei vezetők munkássága idején jelentkezett. (Lásd cikkünk második részét a Magyar Egyházzene előző számában). Törekvésükben azonban nem jutottak tovább a német romantikánál (Mendelssohn és más, kisebb szerzők), és a bécsi klasszikus stílusból való újabb átvételeknél (leginkább J. Haydn kórusrészletek). Utánuk Héthalmi Páth Károly volt az első, aki a Kodály és Bárdos által teremtett magyar kórusművészettel megismerkedve néhány zsoltárával és motettájával a 40-50-es évek táján nyitott az újabb kórushangzás felé. E művek fogadására azonban akkor még nem volt meg a kellő készség a baptista kórusok részéről.

Lényegesen nagyobb lépést tett meg Bányai Jenő, aki az 50-es évektől kezdte népszerűsíteni a Magyar Kórus kiadásában megjelent műveket. Ő maga is – Major Ervin tanítványa a Nemzeti Zenedében – komponált, harmonizált az új magyar egyházi muzsika szelemében. A pestszenterzsébeti, a József utcai és a Nap utcai gyülekezetben végzett karvezetői szolgálatot. 1946-ban újjászervezte a baptista Központi Szimfónikus Zenekart, amely a keze alatt önálló zenekari művek előadása mellett oratórikus előadásokhoz is társult: Bach-kantáták és Haydn (a Teremtés és az Évszakok) tételei, Mendelssohn-zsoltárok és mások szerepeltek műsorain. 1948-ban megalakította a Harmónia Kamarakórust (férfikar) majd 1952-ben a hazai baptista zenemisszió egyik legfontosabb tényezőjévé lett Központi Énekkart.

Közben mind több baptista kórus várta egy új, a régi gyűjtemények mellett használható kóruskönyv kiadását. Ennek munkálatai is szinte a kiadás reménye nélkül kezdődtek, míg a váratlanul megkapott egyházügyi hivatali engedély birtokában rohammunkában kellett befejezni. Az Evangéliumi Vegyeskarok 263 kórusművel 1968-ban jelent meg 5000 példányban, míg a II. kiadás 275 számra bővítve 1976-ban hagyta el a sajtót, szintén 5000 példányban. Ezt a közösség létszámához (kb. 12 000 gyülekezeti tag) képest igen nagy példányszámot az is indokolta, hogy a hazai egyházak részéről nagy érdeklődés mutatkozott a gyűjtemény iránt, hiszen hosszú évek után ez volt az első egyházi kóruskiadvány az országban. A kötetet Beharka Pál, Jobbágy István, Páth Géza, Tóth Gábor és Szak Antal szerkesztette.

Időhatára a reneszánsztól napjainkig terjed. Az európai kórusirodalom (G. Aichinger, Bach, Brahms, Bruckner, Cabezón, Cassimi, Ceballos. G.Groce, Fauré, M.Franck, J.Gallus, Gasparini, Goudimel, Gumpelzhaimer, N.Herman, Lassus, Liszt, Palestrina, Perti, Praetorius, Jos-

quin des Prés, Reger, Saint-Saens, L.Schröter, Schütz, Victoria, M.Vulpius, Walter, Vaughan Williams és mások, köztük számos mai egyházi szerző) mellett mintegy 139 darabbal (Ádám Jenő, Bakonyi Sándor, Bárdos Lajos, Berkesi Sándor, Csomasz Tóth Kálmán, Fasang Árpád, Gárdonyi Zoltán, Halmos László, Harmat Artúr, Horusitzky Zoltán, Kapi Králik Jenő, Lisznyay Gábor, Máté János, Murányi Róbert Árpád, Nagy Olivér, Nádasdy Kálmán, Osváth Viktor, Pikéthy Tibor, Sulyok Imre, Szak Antal, Viski János művei) a magyar egyházzene is erősen képviselteti magát a gyűjteményben. Magyar baptista szerzőktől (Bányai Jenő, Beharka Pál, Damjanics Pál, Héthalmi Páth Károly, Körösi Béla, Páth Géza, Ráduly Emil, Tóth Gábor) 37 kompozíció ill. feldolgozás található benne. A magyar egyházi szerzők közül többen nemcsak átengedték műveiket közlésre, hanem felkérésre kifejezetten a gyűjtemény számára készítettek önálló kompozíciókat ill. énekfeldolgozásokat. Többek között Bárdos Ezékiel látomása című nagyszabású kórusműve e gyűjtemény számára készült.* Itt jelent meg először nyomtatásban Kodály "Jövel, Szentlélek Úr Isten!" című kórusfeldolgozása. A korábbi hagyományos baptista karénekekből néhányra új feldolgozást illetve letétet készített Lisznyay Szabó Gábor, s e darabok kitűnően belegyökereztek a szélesebb horizontú új anyagba, ezzel mintegy áthidalták a régi és az újabb kategória esetleges szembenállását.

Szövegi-prozódiai tekintetben a gyűjtemény folytatta a gyülekezeti énekeskönyv által megkezdett vonalat. Valamennyi kórusmű magyar szöveggel jelent meg. A magyar szerzők közlésre átengedett műveinek egy része változatlan szöveggel jelent meg (pl. Sík Sándor zsoltárfordításai), más részüknél a sajátos baptista igényekre alkalmazva – új szöveggel. Számos kórusmű szövege szó szerinti bibliai textus. A szövegírókat a prozódiai igényességen túlmenően a szöveg és zene minél teljesebb egységének elve vezérelte.

(A befejező részlet következik)

* Szövegírója: Jobbágy István (A szerk.)

Szertettel ajánljuk olvasóink figyelmébe a

Magyar Egyházzene

című folyóiratot.

Szerkesztőség:
Déri Balázs felelős szerkesztő,
Enyedi Pál, Farkas Zoltán, Kemény Kinga szerkesztők.

A Szerkesztőség és a Kiadóhivatal levelezési címe: 1093 Budapest, Lónyai u. 3. V/2.

Megrendelésünkkel és azon felül küldött anyagi támogatásunkkal is segítsük e kimondottan hasznos folyóirat működését.

Előfizetési díj egy évre 800 Ft, a Magyar Egyházzenei Társaság tagjainak 600 Ft.
(Az előfizetési díj a postaköltséget nem tartalmazza.)

Ökumenikus teológiai bizottság alakult

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a Magyar Katolikus Püspöki Kar létrehozta azt a közös teológiai bizottságot, amely a magyarországi egyházakat és a magyar társadalmat egyaránt érintő, égető kérdésekkel foglalkozik majd.

A bizottság tagjai a következők: Ladocsi Gáspár rk. tábori püspök, Kovács Endre rk. segédpüspök, Kránitz Mihály rk. teológiai tanár, Veress András rk. teológiai tanár, Kuminetz Géza rk. teológiai tanár, Orosz László teológiai rektor, Sajgó Szabolcs SJ igazgató, Osztie Zoltán rk. plébános, Márkus Mihály református püspök, Pásztor János református teológiai tanár, Szűcs Ferenc református teológiai tanár, Takaró Károly református tábori püspök, Szebik Imre evangélikus püspök, Hafenscher Károly evangélikus teológiai tanár, Győri Kornél baptista teológiai tanár, Hecker Frigyes metodista szuperintendens.

A bizottság március 20-án kezdte meg munkáját.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa március 31-én a Fasori Evangélikus Gimnáziumban tartotta meg kibővített, rendkívüli közgyűlését. E közgyűlésen egyebek mellett a következő előadások hangzottak el: Peter Beier: Az egyház egysége – Európa egysége; Wilhelm Müffmeyer: A leuenbergi egyházi közösség; Márkus Mihály: A leuenbergi egyezmény háttere és perspektívái Magyarországon.

"...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."

ifj. Alföldy-Boruss Dezső

A New Age mozgalom és a vele kapcsolatos rövid kulturális-, vallási analízis

Előadásnak a fő témája a New Age mozgalom, ezért ennek megfelelően próbálom rendszerezni a témát és azt az óriási anyagot, amelyet össze kellett dolgoznom, alkotóelemei láncszemekként kapcsolódnak egymáshoz és bár néha úgy látszik, hogy elrugaszkodom a témától, mégis a cím keretén belül maradok.
A New Age jelentése: új világkorszak. Az asztrológiával foglalkozók állítják, hogy minden 2140 évben egy állatövvel eltolódik a tavasz pontja, vagyis a nap állása március 21-én. Az asztrológia pedig a csillagképek állásának erőt tulajdonít, azt állítják, hogy eddig az emberiség a Hal csillagképe alatt volt, most pedig a Vízöntő csillagképe alá kerül. Bennünket az asztrológia nem szabad, hogy zavarjon, mindenesetre különbséget teszünk az asztronómia és az asztrológia között.

Az asztronómia egy nagyszerű tudomány, a csillagok vizsgálása, az asztrológia pedig csillagjóslás.
A kereszténység számára egészen egyértelmű, hogy a csillagjóslás egy illegitim út a jövő megtudakozására. A Biblia az asztrológiát, a csillagjóslást, és annak minden fajtáját tiltja. Ezért azt, hogy az asztrológusok miként számítják ki, hogy miként kezdődött az új korszak, a New Age, vagy mikor nem kezdődött, bennünket különösképpen nem zavarhat. Mózes 5. könyvének 18 fejezetében találjuk, hogy "ne legyen közted jelmagyarázat". Ez a csillagképeknek a magyarázatát jelenti. A Bibliában ennél korábbról találhatók feljegyzések, amelyek egész világosan tiltják a csillagjóslással való foglalkozást.
Így a Bibliának egyik legrégebbi könyve, Jób könyve – Egyes teológusok szerint Jób az özönvíz utáni időkben élhetett és Ábrahám kortársa lehetett –: "Ha néztem a napot, mikor fényesen ragyogott, és a holdat, mikor méltósággal haladt, és az én szívem titkon elcsábult, és szájammal megcsókoltam a kezemet, ez is bíró elé tartozó bűn volna". Tehát ez a legősibb feljegyzések egyike az ős sumér kultúra idejéből, hiszen Ábrahám a sumér kultúrából jött ki és Jób is ebben az időben élhetett. Ezek az első bibliai feljegyzések a csillagjóslásról, de rögtön egy interpretációval: Isten nem engedi meg, hogy a csillagjóslással foglalkozzunk. Jegyezzük meg itt, hogy "a szívem titkon elcsábult"-nak van pszichológikuma és misztikája. Ha megnézzük Mózes 5. könyvében az erre vonatkozó igehely magyarázatát, ott a következőt olvashatjuk, (Mózes 5. könyvében a 4. rész 19. versében ez egészen egyértelmű tiltás) "se szemeidet fel ne emeld az égre, hogy meglásd a napot, a holdat, a csillagokat, és az égnek minden seregét, hogy meg ne tántorodjál, és le ne borulj, és ne imádd azokat". Ennek különös misztikája van. Az asztrológia és a csillagjóslás által az emberek függőségbe kerülhetnek bizonyos megmagyarázhatatlan erőkkel, úgy vetítve, hogy asztrál függőségbe kerülnek, ám inkább egy spiritualitás átvételét jelenti, mintsem hogy egy valóságos asztrál-függőségről beszélhetnék. Nos, Isten ezt világosan tiltja, mindenesetre az asztrológiát a New Age emberei terjesztik, tehát amikor ezeket a dolgokat elmondtam az asztrológiával kapcsolatban, akkor a New Age egyik spiritualitásának egyik alkotórészét is megemlítettem.

A New Age mozgalom mibenlétét elég nehéz definiálni, úgy érezzük, mintha kifolyna a kezünkből, azért mert egyfelől nem egységes mozgalom ez, másfelől mégis nagyon jól összeilleszkednek a benne levő alkotó elemek. Olyan irányzatok, mozgalmak, és spirituális áramlatok egymásra találása ez, melyek az emberiség kultúrtörténetében és vallástörténetében évezredeken keresztül egymás mellett haladtak. Így pl. a görög misztérium vallások. Ezek ezoterikus (csak a beavatottak számára érvényes, érthető) misztérium vallások, titkos, rejtett, misztikus utakat kínáltak a láthatatlan világba.

Továbbá a középkori rózsakereszteseknek a titkos, tényleg csak a beavatottak számára érthető és élvezhető vallásossága vagy babonasága, a különféle keleti, és távol-keleti vallásoknak a misztikái. Ezek most mind egymásra találtak, és egy áramlatba folynak, a New Age mozgalomba. Hatalmas folyamként az emberiség egész kultúráját áthatva hömpölyög egy új spiritualitás, egy új gondolkozás. Ez kialakít:

1. egy sajátos emberképet,
2. egy sajátos világképet, és amely
3. egy sajátos utat kíván a titokzatos, láthatatlan világ dimenzióiba.

Tehát voltaképpen e 3 szóval, vagy nagy témával lehet a New Age mibenlétét összefoglalni. Beszélnünk kell a sajátos emberképről. Az újkor emberének gondolkozása már másmilyen, mint az azelőtti, és merőben különbözik a kereszténység emberétől. A világ értelmezése egészen újszerű és más, mint eddig volt a kereszténységben, és a boldogsághoz vezető útnak a megmutatása és maga az út is merőben más, amit eddig az európai kultúrkörben ismertünk. Tehát a New Age világkorszak egy spiritualitást je-

lent leginkább. 1962-ben kezdődött bizonyos asztrológiai számítások szerint ez a korszak. Eszerint a kereszténység kora a Hal jegyében volt. A kereszténységnek valóban az egyik jelképe volt a Hal, egyik legősibb keresztény jelvény volt ez, bár ennek a Hal csillagképhez semmi köze sincs. 5 görög betű képezte azt a szót, Iktüsz – hal. Ez akrosztikon, mindegyik betűjéből egy szót lehet megjelölni, tehát mindegyik betűvel egy szó kezdődik. Mégpedig: i = Jézus, k = Krisztus, t = Isten, ü = fia, sz = szabadító. A legősibb keresztény jelvény, hiszen ha a keresztényüldözések idején valaki meg akarta mutatni, hogy keresztény, akkor halat rajzolt a porba, és ezzel, mintegy vallást tett, hogy ő Jézus Krisztust követi. Az asztrológusok arra hivatkoznak, hogy eddig a hal jegyében zajlott az emberiség élete, most azonban a vízöntő, az akvariusz jegyében zajlik majd az emberiség élete, kultúrtörténete és vallástörténete. Most volt ez a forduló a csillagok állásában és járásában, ezért hirdetik, hogy most az ember korszaka jön. Az ember korszaka jön, a nagy ember, a naggyá lett ember apoteózisa, megistenülése. A megistenült rendkívüli ember mintha vizet töltene ki, láthatatlan, titkos energiákat bocsát a földre, és ezekkel az energiákkal kell majd élnünk. Úgy alakul ki az új ember, hogy ezeket a láthatatlan szellemi energiákat felfedezi, önmagában vagy önmagán kívül, s ezeket felhasználva kialakul egy új ember. Ezért mondtam, hogy az antropológiával, az embertan kérdésével kell foglalkozni. Fölfedezi a körülötte levő világban lévő titkos energiákat, ezért megváltozik viszonya a körülötte levő világhoz, a kozmoszhoz, és miközben ezekkel a titkos energiákkal él, amiket a vízöntő önt le a földre, közben megtalál egy új utat, így mondhatom, varázsutat, vagy titokzatos utat,és ezen járva éli az univerzummal való egységét, s belép a holisztikus világképbe.

Lássuk a gyökereket, amelyekből táplálkozik a New Age mozgalom.

A teozófia: amely egy szóösszetétel, teosz = isten, zófia = bölcsesség. Istenről vallott különleges és titokzatos bölcsesség. Helena Blavatsky (1831-91) 1875-ben létrehozta a Teozófus Társaságot. Ez részben a szabadkőművesség porondra lépése volt. 3 fő célkitűzéssel:

1. Létrehozni az emberiség testvériségének közös magvát, közös emberiség megalapítása, ahol eltűnnek a fajok, vallások, társadalmi kasztok és színek közti különbségek, ennek hátterében áll a felvilágosodás szabadkőművességi gondolata. Cél a világtestvériség és a közös vallás létrehozása.

2. Vallások, filozófiai irányzatok, összehasonlító tanulmányozása. Ennek a veszélye a kereszténységre nézve, hogy egyszintre helyezik a vallás-alapítókat, Buddhát Konfuciusszal, Mohameddel és Krisztussal. A keresztyénséget relativizálják, és besorolják a világ vallások közé, mint ha az is az emberi vallásos tudatnak a terméke lenne. Az összes világvallás egyenrangú tárgyalása a keresztyénség relativizálását eredményezi. Jézus Krisztus kijelentette "én vagyok az út, az igazság és az élet. Senki sem mehet az Atyához csak én általam". A keresztyénség olyan utat kínál Istenhez, amely egyedülálló út. Tehát a keresztyén ember nem mondhatja azt, hogy sok út vezet Istenhez. Például, ha valaki Allahot imádja, akkor megtalálhatná az élő Istent, mert Jézus azt mondta, hogy "senki sem mehet az Atyához, csak én általam". Amikor Pétert megvesszőzték, mert Jézusról beszélt, akkor fölállt újra és azt mondta, hogy nem adatott más név az ég alatt a földön az emberek között, mely által nekünk meg kell tartanunk, hanem csak egyedül Jézus Krisztus neve (ApCsel 4:12). Ez jelenti, hogy Istenhez, a teremtő Istenhez egyes egyedül egy út vezet, ez maga Jézus Krisztus. Mondják, hogy Trójának kapuja volt, máshol nem lehetett bemenni, a mennyországnak egy kapuja van, ez pedig Jézus Krisztus. Blavatsky és a teozófusok ezt nem ismerik el, mondván, hogy sok út vezet Istenhez. Így történt a világvallások bekapcsolása az európai kultúrkörbe.

3. Harmadszor az eddig nem ismert erőket, energiákat felfedni, feltárni és azokkal élni. Ez ma az alternatív gyógyászatban s a parapszichológiában valósul meg úgy, hogy eddig nem ismert erőket és energiákat és az emberben szunnyadó rendkívüli képességeket vélnek felfedezni, kiszabadítani.

Összefoglalva:
– közös emberiség, közös vallással,
– ezeket a vallásokat egymás mellett úgy elemezni és tárgyalni, hogy Jézus Krisztus ne legyen egyedülálló, hanem csak egy út az igazsághoz a sok út közül.
– az emberben szunnyadó képességeket fel kell fedezni.
Ez a gondolatkör ment tovább az antropozófiában. Összetett szó: antroposz = ember, szófia = bölcsesség, emberről szóló titokzatos tudomány. Prófétája az 1861-ben született Rudolf Steiner. Steiner a Teozófiai Társaságnak volt európai utazó titkára, 1910-ig. Blavatsky asszony eszméit átvette és beépítette a rendszerébe. Több különféle irányzat összetevője a New Age mozgalom, mégis ezek közül az antropozófia a legjelentősebb. A New Age mozgalom Steinert prófétának tartja. Steiner tudományával a New Age gondolkodást úgy elterjesztette, hogy szinte nincs egy olyan ága már a művészetnek, tudománynak, kultúrának, ahol az antropozófia ne vinne vezető szerepet. Mi ezt észre sem vesszük, ha nem ismerjük ennek a történetét, és Steiner tanait. Az alábbi illusztrációk megvilágítják, hogy az antropozófia mennyire áthatotta a mai ember gondolkozását. Eredményeként lassan kialakul a New Age új embere, a New Age új világszemlélete és a New Age gondolkozásnak a misztikája, amely megvalósítható a különféle alternatív gyógyászatokban és parapszichológiai gyakorlatokban. Ennyit tehát röviden a New Age mibenlétéről.

Most pedig egy másik szempont szerint szeretném a felvetett kérdéseket tárgyalni. Ez pedig a következő:

Tárgyilagos kultúr- és vallásanalízisek alapján nyilvánvaló, hogy keresztyénség utáni korban élünk. Európa elfordult a keresztyénségtől, a Biblia Istenétől. Hazánkban a hivatalosan ateista-materialista kor után két erőtér hat a keresztyénségen kívül. Egyik a kettős ateizmus/keleti és nyugati együtt/ és a miszticizmus. Most az utóbbira fókuszolunk. A materializmus halála után kiderült, hogy az embernek van lelke, és vallásos igénye. Ahelyett azonban, hogy visszatérnének a keresztyénséghez, misztikus éhségüket és szomjúságukat idegen vallásokon próbálják csillapítani. A keresztyénségtől különböző vallásokban próbálnak lelki megnyugvást lelni. Mert nem az történt, hogy az ember nagykorúvá lett, és már nem akar függni semmitől sem, elvetette a keresztyénséget és nem akar vallásos lenni, hanem az ember vallást váltott. Egyszerűen vallás-csere történik Európában. Az ateista fázis után keresztyénségtől idegen vallásokban keresi meg életének célját és az értelmét. Mert az ember keresi a választ, hogy ki vagyok én, választ keres az őt körülvevő világra, és keresi az utat, amely ezekre a kérdésekre neki megnyugta-

tó válaszokat ad. A keresztyénséget maga mögött hagyó ember elvesztette minden bizalmát, hogy visszaforduljon a Bibliához. Egyrészt azért, mert leírták, azért mert 40 évig tudatos agymosás történt, ebben az emberek eleve csak torz képeket kaptak a keresztyénségről.

A keresztyénségnek is sok hibája volt, hogy sokszor nem annak mutatta magát, mint amilyennek kellett volna lenni. Jogosan mutathatnak vissza a középkori egyház harcaira, a középkori egyházak anyagiasságára, meg arra a sok korrupcióra, s így az embereknek nincs bizalmuk a keresztyénségben. Viszont jönnek a keleti vallások, a maguk csábító ajánlataival:

– belső békességre jutsz,
– tudod uralni múltadat, jelenedet és a jövődet,
– rendkívüli képességeket nyersz,
– tudod kontrollálni az egészségi állapotodat,
– sikeres leszel, szerencsés leszel,

és az ember aki megmaradt vallásos lénynek, most az ateista fázis után a könyvstandokon bármilyen misztikus vallásos könyvet lát, megvásárolja, habzsolja és próbálja az életét aszerint átalakítani, átformálni, és nem veszi észre, hogy vallás cseretörtént. Egyszerűen ami jó volt az atyának, elődeinek, ami annyi szépet, kincset, gazdagságot ajándékozott az európai közművelődésnek, az most nem jó, azt leírtuk, keressünk új utakat, amelyek csábítóak, misztikusak és vonzóak. Hogyha valaki ezt a folyamatot, a Bibliában szeretné megkeresni, megtalálja a Jeremiás könyve 2. fejezetében. "Menjetek el Kittim szigeteire és lássátok meg.. Nem cserélték le az isteneket, noha azok nem istenek! Az én népem pedig felcserélte az ő dicsőségét hiábavalóságra. Álmélkodjatok ezen, ó egek és borzadjatok, és rémüljetek meg igen, mondja az Úr, mert kettős gonoszságot követett el az én népem. Elhagytak engem az élő vizek forrását, hogy kutakat ássanak maguknak, és repedezett kutakat ástak, amelyek nem tartják a vizet". (Jer 2:10-13.)

Vallászcsere történik a szemünk láttára Európában. Hogy mennyire áthatja egész közgondolkodásunkat ez a vallászcsere, ezt ábrázolja ez a kép, amelyen a Beatles együttes tagjait látjuk, akik elzarándokoltak Indiába, és fölvették a kapcsolatot egy jógival, akiben a megtestesülést látták, a hinduista tanítás szerint benne van az Isten, ő már egy az istenséggel. Őbenne lehet imádni az istent. Látjuk a Beatles együttes tagjait, akik imádkoznak előtte. Rábeszélték a jógit, hogy jöjjön át Európába, és tanítsa meg az európaiakat meditálni, és az ő közreműködésükkel és a jógi (Mahes Maharishi) közreműködésével létre jött az első transzcendentális meditációs centrum Európában, Londonban. Azóta az egész világot átszövi a transzcendentális meditációs centrumok sokasága. A T.M. amely nem más mint a hinduista ember imádsága. Értjük? Vallászcsere történt. Mint ahogy a Biblia mondja, elhagyták az élő vizek forrását. Pedig jó inni ebből, én ezt tanúsíthatom, hogy Jézus Krisztus békességet ad. Jézus Krisztus a vele való kapcsolat által megtisztítja lelkiismeretünket azoktól a halott dolgoktól, cselekedetektől amelyek szorongást adnak, félelmet gerjesztenek, halálfélelemben tartanak, és miután megtisztítja Jézus Krisztussal való kapcsolatban Isten lelkiismeretünket, utána tudunk szolgálni az élő Istennek (Zsid 9:14). Az európai ember, vagy az európai kultúránk főbb képviselői elfordultak a keresztyénségtől, a lelkükben vákuum keletkezett, ezt be kell tölteni valamivel. Most nem az a feladatom, hogy a különféle pszichotechnikákról beszéljek, és így megmutassam, hogy mi a lényege a transzcendentális meditációnak, de látnunk kell, hogy ez vallás, az indiai vallásnak szerves része, hasonló a jógához, ami szintén a hinduista embernek az imádsága. A hinduista ember úgy imádkozik, hogy jógázik. Mi mondhatjuk neki, hogy ez csak légzőgyakorlat, ő nevet rajta, jó te azt hiszed, de ez az imádság, mi pedig tudjuk, hogy a levegőben benne van a prána – ez azonos az isteni erővel – a kozmikus erő. Minden belégzéskor és kilégzéskor az ember az un. istenséggel találkozok, aki benne van a fában, fűben, virágban, a szélzúgásában, a pusztító árvízben, az anya mosolyában, a gyerek gügyögésében és a szent állatokban. Azzal az isteni erővel lép az ember állandó misztikus szétválaszthatatlan közösségbe, unióba. Vallászcsere történik.

Egy másik

Ismerik bizonyára ezt a képet, amely a jang-jinnek a jelképe. A jang és a jin a kínai univerzál vallásban a két isteni őserő, energia. Az egyik a férfi, a másik a nő. Energia, ami az egész világmindenségben megtalálható, mégpedig úgy, hogy a világmindenségben a csi-nek nevezett energia fellelhető. A makrokozmoszban és az ember kicsiny életében, a mikrokozmoszban egyaránt. A kettő között tökéletes egyensúlynak kell lenni, ezt ábrázolja ez a kép, egymásba úgy belesimuló kör, ahol egyik sem kisebb, mint a másik, és egyik sem nagyobb, mint a másik. A fehér benne van a feketének a közepében és a fekete közepe a fehér, tehát egy tökéletes egymásba fonódás van. Emögött a kínaiak természetvallása rejlik, ami azt hirdeti, hogy a tökéletes kozmikus egyensúly az, ami tökéletes harmóniát és az ember számára is a boldogságot biztosítja. Így az egészséget is, hiszen a betegség oka a kínai vallás szerint az, amikor felborul a kettő közti egyensúly. Mikor a kettő közti egyensúly felborul, akkor jönnek a természeti katasztrófák. Akkor lép be a betegség is az ember életébe. Nem megfelelően áramlik a csi, ez a kozmikus erő, az un. meridiánokban. A meridiánok az érrendszerrel a nyirokrendszerrel nem azonosítható különös és titokzatos energia pályák, ami egy misztikus emberképnek a sajátossága a kínaiak szerint. Ezekben árad a jang jin-t képviselő csi, az energia és így lerajzolva az embert, kialakult az akupunktúrának az anatómiai atlasza. A két fő csatorna meg a meridiánok 365 ponton érintkezik a felszínnel. Ezek a pontok, ahol szúrni kell arany tűvel, hogyha kevés a jang, és ezüst tűvel, hogyha kevés a jin. E mögött vallás van. Ez a kínaiaknak a természetvallása. A mindenáron gyógyulni akaró ember pedig elmegy és aláveti magát ezeknek a különféle terápiáknak, és nem veszi észre, hogy közben egy mediális függőségbe kerül egy olyan emberrel, aki a kínai vallásosság mögött levő szellemiséggel azonosult. Ha az ember lelkileg azonosul misztikus beállítottságú és egy sajátos misztikus világot képviselő emberrel, akkor lelkileg átalakul. Kialakul egy új ember. Nem arról van szó, hogy egyszerűen olyan jelenségeket fedezünk fel és olyan törvényszerűségeket követünk, amelyek eddig is voltak, csak mi nem tudtunk róla, tehát mintha egy a tudományba való előrehaladás állna előttünk, hanem egyszerűen erről: vallászcsere történik Európában. A keresztyénséget rossznak, elavultnak tartják, idejétmúltnak nevezik, és elfogadnak egy másmilyen vallásosságot, egy másmilyent, ami egyáltalán nem biztos, hogy jobb. Sőt, meggyőződésem, hogy nem jobb. Idehívhatnék keresztyén alapokon álló filozófusokat is, akármilyen szinten összemérhetnénk az erőnket a Biblián kívüli vallások filozófusaival, természettudósaival és kiderülne, hogy egyáltalán nem jobb, amit mondanak: Csak egy példát vegyünk. Istenségük azonos az univerzummal = panteizmus. A legtöbb Biblián kívüli vallás ezért alacsonyabb rendű, vagy nem olyan értékes ill. nem

adhat igazi megoldást. Míg a kereszténység, a bibliai üzenet ad megoldást, mert a pogány vagy a Biblián kívüli nagy világvallások istenképe mindig panteisztikus, ami azt jelenti, hogy az egész világszemléletük egy immanens, zárt, bezárt világszemlélet, ahol ebben az immanens világon belül benne van az Isten is. Az isten azonos a világmindenséggel. Egy döbbenetes könyvet olvastam, Egy Guru halálát, leírja egy hinduista szent embernek egy gurunak a kudarcait, megtapasztalásait a saját vallásosságán belül, és azt, hogy végül miként jut el egy evangélizációra, ahol arról beszélnek, hogy Jézus a jó pásztor. Keresztyén lesz és megtér. A szent mondja el a könyvében, hogy amikor diák volt egy indiai kisvárosban, akkor kiment a természetbe és meditáció közben érezte a természettel való egységét, és közben az istenséggel való egységét. Tehát Isten természet és ember egysége, egy immanens zárt rendszeren belül van. A Biblia viszont azt mondja, hogy ez a látható világ elmúlik, annak kívánságával együtt, tehát a látható kozmosz, ami itt van, ez nem örök. Nem is lehet örök, mert megromlott. Nem olyanok a fizikai, biológia törvényszerűségek, mint a teremtéskor voltak. Olyan törvényszerűségek léptek fel, melyek csak pusztítóak és rombolnak, így ha az emberi életet nézem: a halál, a fájdalom, a sírás, az elmúlás. Ez a világ a Biblia szerint elmúlik, az elemek felbomlanak, de új eget és új földet várunk, amely nincs alá vetve ennek a múlandóságnak, és romlandóságnak. (Biblia 2Pét 3:11-13). Az összes Biblián kívüli vallásnak az istensége a zárt egységen belül van. Ez elmúlik és istenük is vele együtt. Akkor majd az emberek odadobják a bálványaikat a vakondoknak (Ézs 2:20). Ennyit ért, nem tudott segíteni. A vélt transzcendencia is az immanencián belül van. És ez mind elmúlik. Ám a zárt egységen kívül lehet egy szilárd pontunk, amibe belekapaszkodhatunk. Abban az Istenben hiszek, aki majd egyszer egy új eget és egy új földet teremt (Zsid 12:26-29). Ha egymás mellé állítanánk a különféle vallásoknak a képviselőit, a keresztyéneknek nem kellene szégyenkezni, nincs miért elhagyni a keresztyénséget. Mert nem jobb az, amit hoznak, amit kínálnak a különféle Biblián kívüli vallások képviselői. Összefoglalva három fő téma köré csoportosíthatjuk a New Age gondolkozást.

1. Egy sajátos emberkép,/ antropológiai aspektus/.
Cél: egy új ember kiformálása. Ennek eszköze az információközlés. Állandóan beszélnek arról, hogy az embernek egy vándorló lelke van. A Biblia nem beszél a lélekvándorlásról. A keresztyénségtől idegen a lélekvándorlás gondolata, de mivel az európai kultúrkörben az történik, hogy az emberek elfordulnak a keresztyénségtől és odafordulnak a természetvallásokhoz, ma egyre többen hiszik a lélekvándorlást. További misztikus alkotórésze az embernek az aura. Az aura az embert körülvevő fényes burok, az embert mint egy energiamező veszi körül. Ha az aura megsérült, akkor az ember beteg, és ezt a sérült aurát kell meggyógyítani. A bizonyításra szóló fotók megtévesztőek. Ezek csak hőfotók. Kialakul egy új ember, egy titokzatos okkult ember, aki különös erőkkel képes cselekedni. Biblia is beszél új emberről, de az egész más. A Biblia homo renátuszt említ. Ez az újonnan született ember. Hiszem, hogy Istennek van arra hatalma, hogy újjá szüljön egy embert. Olvasásra javasolt ige: 2Kor 5:17, Jn 3.

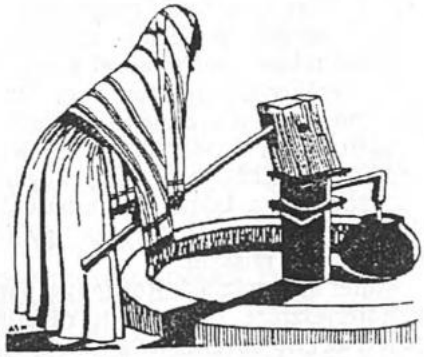
2. Világszemlélet aspektusa
Az ember értelmezi az őt körülvevő világot. Az értelmezését illetően vannak különbözőségek. A Biblia szerint van a teremtő, és van a teremtmény. A látható és a láthatatlan teremtmény. Az Isten minőségileg is különbözik a teremtménytől, mint teremtő. Ezzel szemben a panteisztikus szemlélet átveszi a körülöttünk lévő világ értelmezését, mégpedig pan = minden, teizmus = isten, minden isteni. A világmindenség azonos az istennel. Az ember része az univerzumnak, s mivel utóbbi az istennel is azonos, identitás misztika jön létre, én azonos vagyok a természettel, hiszi a hinduista, a természet azonos az istenséggel, én a természettel való kapcsolatom során megtalálom az istenséget. Világértelmezése is ennek megfelelő. A New Age emberei, és ennek a sajátos gondolkodásnak a prófétái igen magas szinten és modern módon tudják előadni a maguk tudományát. Egyik fő képviselőjük Fritjov Kapra. Atomfizikus, Amerikában él, célja az, hogy minden ember eljusson egy kozmikus élményhez, és eljusson egy kozmikus tudathoz. Gyakori kifejezés: holisztikus = az embernek nemcsak a testét vizsgálja hanem a lelkét is, és még a környezetét is. (Holosz = egész). Eszerint az ember a nagy egésznek a szerves része. Azonos a világmindenséggel, az univerzummal. Aki holisztikusan kezelteti magát az előbb-utóbb nemet mond a keresztyénségre.

3. Egy út, ami a megoldást kínálja, ez pedig egy új misztika.
Misztika = elmerülni valamiben. A középkori misztikus önmagában merült el. A keleti misztikus a természetben. Ez a kettő összeolvadva kínál egy új misztikát. Új út kínálkozik arra, hogy az ember a környezetével, a valósággal, a láthatatlannal kapcsolatba kerüljön. Az emberben rendkívüli képességek vannak, ez a faktor Pszi. Az emberben lévő rendkívüli, vélt energiák azok, amelyeket ki kell bányászni, fel kell szabadítani. Ezek olyan utak, melyek a keresztyénségtől elvezetnek.

Szeretném azt, hogy az előadásom arra szolgált volna, hogy ezeket a hátsó mozgató rugókat, titkos összefüggéseket megismertük és megláttuk volna, hogy milyen vallászcserének vagyunk a szemtanúi. Talán egy kis bizalom ébred a szívünkben. A Reformáció jelszava volt: Retro ad fontes. Vissza a forráshoz. A Biblia szerint, az élő víz forrásához, ami Jézus Krisztusnál található. Ő mondta: "Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik meg vagytok fáradva, és meg vagytok terhelve, és megvigasztallak benneteket".

Fenti előadás elhangzott a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Vallási Szemináriumán tartott előadás-sorozat részeként.

"...nálad van az élet forrása, a te világosságod által látunk világosságot." /Zsolt 36:10/

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Rottmayer János „áttérése"

Az első magyar baptista hívő megingásáról és áttéréséről hangzatos állítások jelentek meg különböző magyarországi folyóiratokban. 1966 óta áll a vita a Magyarországi Baptista Egyház történészei és a szombatot ünneplő adventisták között. Az akkori Történelmi Bizottság kellő indoklásával Bányai Jenő foglalt állást Rottmayer János (1818-1901) és családja áttérése ügyében. Az adventisták azóta kiterjesztették a vitát a nemzetközi sajtóra és oktatási fórumokra.[1]

Baptista igehirdetők Rottmayer János kolozsvári otthonát 1875-től haláláig látogatták. 1866-tól fokozatosan kialakult a baptista gyülekezet a városban, miután Rottmayer János odaköltözött.[2] L.R. Conradi, adventista misszionárius 1890-ben talált rá, és Rottmayer második felesége valóban elfogadta a tanításait. Úgy látszik, ez volt a válasza, mivel Meyer Henrik előbb 1877-ben, majd újrafelvétele után ismét kizárta őt.

Budapesten, a "magyar gyülekezetben" (Nap u.) 1896. november 30-ikán Rottmayer Mária házasságot kötött, és erre a 78 éves örömapa kísérte el, sőt fel is szólalt az istentiszteleten. Ezt a korabeli Békehírnök közölte.[3]

Feldolgoztuk Rottmayer Szabó Andrásnak, 1894-ben, Tahitótfaluba írott levelét,[4] de mindez kevés volt ahhoz, hogy az adventista fél ne vitassa az áttérést. Cikkek, tanulmányok jelentek meg az ügyről. Amint látjuk az amerikai Andrews Egyetemen benyújtott doktori értekezés formájába öntve folyik a versengés mindmáig. A baptisták egyik legismertebb személyisége áttért volna? Az immáron másfél százada hazaérkező hitvallóval missziónk győzelmesen lépett a történelmi Magyarországba, vagy csak egy korai kudarc főszereplője lenne Rottmayer?

Az angol szerző a Hetednapi Adventisták történelme Ausztriában, 1890-1975 alcímű dolgozatát a felekezet évszázados beidegződését követve fogalmazza. Nem képes szabadulni attól, hogy a baptista ember "a teljes igazság felismerésével", elfogadva "a hetedik nap igazságát" vagy valami más ideológiai szlogent, okvetlenül közéjük csatlakozik. Így tett régebben a felekezet alapítója maga is, T.W. Miller, egy szegényebb farmer fia. Határozottan prófétálta, hogy Jézus Krisztus 1843-ban visszatér. A "tejes igazságtól" megvilágosodva elszakadt a baptistáktól. Amikor próféciája mégsem bizonyult igaznak, és mind többen pártoltak el a végítélet jövendölgetőitől, új vezetőjük kijelentette, hogy Jézus Krisztus mindenesetre megtisztította a mennyei Szentélyt. Bibliai idézeteket találtak, bár kissé körülményesen. A felekezet pedig új hódításhoz Erdélyben talált magának területet, ott már évszázadok óta laktak "szombatosok" Bözödújfaluban. Ahogy a szerző meghatározza, így kezdődött "Ausztriában" az adventi misszió.

Miller aposztáziáját Rottmayer Jánosra, a kolozsvári bibliaterjesztőre egyszerűen rávetítették. "Az első baptista lett az első adventistává".[5]

A Theológiai Szemlében Bányai Jenő Erdélyi missziótörténetére megjelent Pechtol és Szigeti megjegyzése. Írásuk a baptista történészeket valósággal lesújtotta. Bányai Jenő kérte az akkori Történelmi Bizottság titkára segítségét.[6] A cáfolatot szerencsés esemény segítette. Szabó András hagyatékából egy kolozsvári levelet adott át 1966 márciusában Vass Ferenc. A levél négy évvel azután keltezett (1894. január 29), hogy Rottmayer L.R. Conradi adventista misszionáriust a lakásába fogadta; és egy évvel előbb, hogy Kolozsvárott bemerítést tartottak, amibe már beleszerkesztették Rottmayer és felesége felvételét. Rottmayer soraiból megérthető a baptista misszió melletti állásfoglalása. Felajánlotta imádságait, pénzét a magyar baptisták javára. A levél hozzászól az akkor súlyos, misszionkat megosztó ügyhöz, a magyar önállósulás kérdéséhez, és Udvarnoki Andrást támogatta. Közismert, hogy az adventistáknál igen fontos a "tized". Rottmayer tizedet ad, de a baptistáknak. Mindez bizonyítja, hogy "nem volt adventista, hanem szívvel-lélekkel baptista". Ez Szigeti Jenő figyelmét elkerülte. Az viszont annál kevésbé, hogy Rottmayer mellékelt "két kicsiny traktátust", amit Hamburgban Mária nevű leánya angolból fordított. Ezeket a hamburgi adventisták adták ki. Az idős édesapa az eszkatológiai iratokat ajánlotta: "Érdemes arra figyelni, mert nem soká tart a kegyelemidő".[7]

1895. július 9-ikén volt az első kolozsvári adventista bemerítés. Christine Pauline Rottmayer és talán mások vették föl a keresztséget. D. Heinz többeket nem említ, Szigeti annál inkább. Pedig legalább Rottmayer Jánosné (szül.: Bastizkie Mária[8]) említhető lenne. Talán méltányolta Conradi a Rottmayer család vendégszeretetét? Nem úgy tett, ahogy a mai adventista prédikátorok, akik újra keresztelik az áttérő baptistákat, pedig semmi új elem

---

1. Daniel Heinz: Church, State and Religious Dissent. Peterlang, Frankfurt a/M, Berlin, Bern, New York, Paris, Wien. 5 kötet. Szeparátum, 64-73. old.
2. A fenti tanulmány tévesen közli a költözés évét 1867-ben.
3. Békehírnök, 1897. évf. 4. old.
4. Rottmayer János levele Szabó Andrásnak, 1894. jan. 29. A levelet Vass Ferenc /1902-1991/ adta át megőrzésre.
5. Pechtol János, Szigeti Jenő: Az erdélyi és alföldi baptista misszió kezdeti korszakai. Megjegyzések. — Theológiai Szemle, 1966. március-április 99-101. old. és Daniel Heinz i.m. 65. oldal.
6. 1966. március 15-i keltezésű levél Bányai Jenőnek. Másolat. A titkár segítő szándékú konklúziója szószerinti.
7. A titkár fenti levelének melléklete. A kolozsvári Rottmayer János magyarsága gyenge, értelem szerinti kifejtő átdolgozásra volt szükség. A titkár, aki két nyelvet ismer, elvégezte a korrekciós munkát. Ezt küldték Szigeti Jenőnek. Kifogása nem nyelvi jellegű volt.
8. Meyer Henrik I. anyakönyve 3. tétel írásmódja szerint.

nincs a keresztelésükben. Mindenesetre az angol szerző Szigeti Jenő sugallatára ezzel a mondattal summázza Conradi kolozsvári tevékenykedését: "Rottmayer és családja az Adventista Egyházhoz csatlakozott".[9]

Pestre jött a menyasszony

1896. november 30-ikán este 8 órakor, a mai Nap utcai gyülekezet akkori megfelelő helyiségében menyegző volt. A nevezetes eseményről elég bőven ír a Békehírnök következő évi első száma 4. oldalán. Rottmayer Mária és Csopják Attila frigykötését, Udvarnoki András igehirdetését a 78 éves örömapa felszólalása követte. Elmondta megtérése, bemerítkezése és a hazatérése élményeit. Azután ismertették a menyasszonyt, akit nevelőanyja nem kísért el. Talán érthető, hiszen adventistává lett, de ugyanezen okból miért jött el az édesapja?

Ami a menyasszonyt illeti, a korabeli Békehírnök írja róla, hogy "R.M. testvérnő gyülekezetünk tagja, irodalmilag képzett és angolul is tud".[10] Ő lenne tehát a traktátusokat fordító, meggyőződéses adventisa menyasszonyi ruhában, akit ilyen különös módon bemutatnak? Szigetinek ez fel is tűnt, és nyomban érvet kovácsolt belőle: "Miért kell egy menyasszonyt a gyülekezet előtt így bemutatni? Természetes lenne, hogy mi a vallása. Vagy mégsem természetes? Ez is az adventistaság bizonyítéka." – írja később Szigeti Jenő.

A dolgot megérthetjük, hogyha arra gondolunk, hogy csak 2 éve jelenik meg a Békehírnök, a vőlegény éppen a főmunkatársak egyike. A két évvel korábbi kolozsvári levél és ez a kijelentés együtt sem támogatja az adventista állítást: "A baptistaság melletti bizonyíték az adventistaság melletti bizonyíték erős alapjává vált" – vélekednek.

Természetesen mindenféle "erős alapnál" is erősebb a házasságkötés utáni élet. Csopják Attiláné (szül.: Rottmayer Mária, 1865-1954)[11] Bécsben baptizált, 1880-ban. Soha egyetlen családtagja sem hallott tőle a szombat kötelező ünnepléséről, vagy semmi hasonlóról.[12] 1907-től a kispesti gyülekezet tagja, hűséges és példaadó élettel tesz bizonyságot baptista meggyőződése mellett. Talán még többet tesz, áldozatos életével, a férjénél, aki hírneves humanizmusáról, jótékonykodásairól az egész városban. 15 gyermeket neveltek föl. Szegény ember mégsem ment el tőlük soha üres kézzel. Leszármazottaik, akik az országban maradtak, nem beszéltek soha péntek esti ünneplésről, vagy a kispesti gyülekezetet irányító férj nem hívott adventista agitátort Kispestre. Ahol a mai napig nincs adventista gyülekezet, pedig mindenütt van a környéken. Rottmayer Mária tehát a család áttérésekor (?) hiányzott, éppen úgy, mint János fivére, akit baptista prédikátornak ismer el az angol író. Ifjabb Rottmayer János (1849-1925) Bécsben volt meghívott lelkipásztor, Pozsonyban úttörőmunkás, Budapesten pedig, Udvarnoki András mellett önkéntesen visszalépő, de annál értékesebb, önkéntes segítő. Szinte minden évben Budapesten töltött heteket, hónapokat. Baranyai Jánossal közös statisztikai évkönyvet adott ki.[13] Magyarországon ismertette a világkonferencián szerzett tapasztalatait. 1914-ben, Kolozsvárott, egy bemerítés után úrvacsorát osztott. 1915-ben tagja volt a "végrehajtó bizottságnak".[14] Fia bemerítését 1916-ban örömmel írja meg a Békehírnökben.[14] D. Heinz mégis azt írja, hogy "Tudatosan terjesztett adventista irodalmat".[15]

A kispesti "I. számú baptista gyülekezet" pénztárkönyveiben Csopjákné adakozásai külön szerepelnek a férje áldozatainak bejegyzései mellett.[16] A helyi prédikátor 1980-ban, a gyülekezet irattárában talált rá a pénztárkönyvekre. Ezekben feljegyezték az angol nyelvben jártas háziasszony baromfiállományából származó bevételeit. Az állítólagos adventistává áttért család leánya ezt nem tette volna meg. A leleményes segítőkészség ténye egyértelmű bizonyíték.

Egy pártatlan vélemény

A már elfelejtett téma 1994. januárjában ismét felszínre bukkant. Bayer György missziói titkár testvértől felkérés érkezett egy bécsi, angol irat misszióstörténelmi véleményeztetésére. A válasz néhány nap alatt elkészült, majd egy újabb esztendő elteltével nyilvánosságra került a pártatlan állásfoglalás. Az eltelt idő értékelési munkájában most nem érvényesült két, régebben befolyásos körülmény, mégpedig az ÁEH és a Szabadegyházak Tanácsa vezetőjének akkori pártfogása. A vita felújításával érveink és tudományos kutató munkánk új értékelés fényébe kerültek.

A "Világ Evangélikál Közössége" (World Evangelical Fellowship) német évkönyvét a Brockhaus Kiadó nyolc éve forgalmazza. Inkább mondható talán darbista irányzatúnak, "elfogult baptistának" egyáltalán. Franz Stuhlhofer vette kezébe D. Heinz tanulmányát, és a válaszunkat is. A magyarországi adventisták és baptisták között szinte harminc éves vitát eldöntő véleményét az 1995-ös évkönyv idevágó szövegének fénymásolatában küldte el általában németül, bár némely része angol.[17] A fordítása a következő:

Rottmayer János "áttérését kétségbe vonják a magyar baptisták. Mivel Rottmayer egyházhoz tartozása a korai baptista történelem számára éppolyan fontos, mint a korai adventista történelem számára, egy kissé közelebb

---

9. D. Heinz i.m. 65. old.: "Rottmayer and his family joined the Adventist Church".
10. BéHi. 1897. január 6. old.
11. Bapt. Hitk. anyakönyve, 2336. tétel.
12. Dr. Somogyi Barnabás /a Csopják házaspár veje/: Nagy idők tanuja. Lelki Élet, 1948. július 1-i szám, 9-10. oldal. A kispesti gyülekezet tagjai közül többen, személyes megkérdezésük alkalmából semmit sem tudtak Rottmayer Mária adventistaságáról.
13. 1910-ről. Nap utcai gyűjt. K.sz.: 355.
14. 3 oldal útleírás Philadelphiából. Béhi., 1911. 232. old. – Béhi., 1914. évf. 137. old. A bemerítő Kozma Imre volt. – Béhi., 1915. évf. 252. oldalon tudatják az augusztus 20-i választás eredményeként. – Béhi., 1916., 186. old. sz.: Vezeti a kolozsvári vasárnapi iskolát. 270. old.: Fia bemerítéséről, augusztus 27-ikéről írt a Békehírnökbe beszámolót.
15. D. Heinz i.m. 67. oldal.
16. Pénztárkönyv 1906-1911. évekről. Csopják Attila és neje külön bejegyzett adakozásaival. – 1927. január 1-től 1939. december 31-ig újabb pénztárkönyv az adakozásaik bejegyzésével. Nagyon különös tétel: "Csopjákné misszió-tyúkja". Ne tűnjék triviálisnak egyházi dialógus szövegében ez a részlet. A világháború utáni nyomor évtizedeiben a farmer-asszonyok szokásait nálunk meghonosító megoldást anyagi lehetőséget teremtő vállalkozásnak tekintjük. Ezért függ össze feltétlenül az üggyel.
17. Franz Stuhlhofer címtelen írásának fénymásolata az évkönyv 215-216. oldaláról. TVG R. Brockhaus, Jahrbuch für evangelikale Theologie 8. évf. Az Evangelikál teológiai munkaközösség kiadása.

kell férkőznünk a témához. A kispesti baptista gyülekezetből bizonyítékokkal szolgáltak, amelyek arról szólnak, hogy mind Rottmayer János, mind Mária leánya baptisták maradtak." A bizonyítékokról már olvashattunk. Ezt Stuhlhofer ajánlása követi: "A kronológiai táblázaton, az 1890-ről feltüntetett adatot 'A német baptista, Rottmayer János és családja elfogadta az adventi üzenetet' (l.: 177. oldal lehetőleg korrigálni kell. Mindenesetre ez a kis részlet is mutatja, mennyire szórtak és átláthatatlanok a nyomok,, amelyeken az osztrák szabadegyházak történésze jár, miközben értelmeznie és értékelnie kell, hogy lehetőleg tisztán álljon össze előtte a kép". [18]

A szerző nyilatkozatát vitazáró véleménynek tekinthetjük, ezért méltó a publicitásra, legalább a magunk szerény lelkészi közösségében.

Az osztrák szerző nagyon mérsékelt ajánlata és véleménye után felvetődik a kompromisszumkészség, ami jellemezheti a kolozsvári, elsősorban tudatos bibliaterjesztőt, és kevésbé határozott felekezet-alapítót. Ahogy Bányai Jenő felenged Rottmayer adventistaságát korábban mereven elutasító véleményét tekintve,[19] mondván: "Zsidónak zsidó, görögnek görög" volt (1Kor 12:13). Csakhogy ebből kicsendül némi bizonytalankodás, legalább is a korábbi dialógus után, óvatos visszavonulást sejtet. Pedig ilyesmiről nincs szó.

Rottmayer Jánost a legkiválóbb európai baptista missziótörténész, Rudolf Donat, az osztrák-magyar baptista úttörők közé sorolja. [20]

Rottmayer János missziómunkája elsősorban a gyermekek között zajlott le. Budapesten, 1880-ban írt jegyzőkönyv szerint Meyer Henrik átadta Rottmayer János vasárnapi iskolájának üdvözletét (Nem a szombati-skolából!). Látta, amint Kolozsvárott készülődik a gyermekekkel karácsonyra. [21] Az adventisták a karácsonyt, volt idő, hogy "fenyőünnepnek", meg "mitrász-kultusznak" emlegették, nem Jézus Krisztus születésnapjának.

A régebben említett osztrák szerző nem tudhatja azt, hogy mi Rottmayer Jánost nem osztráknak, és Erdélyt sem Ausztriának tartjuk. Bizonyos, hogy hazánkban a múlt század végéig sokan beszéltek a családokban németül, de nem tartották magukat németnek. Széchenyi István, a legnagyobb magyar is németül levelezett a szüleivel.

Amikor Rottmayer 1901. március 26-ikán elhunyt, a kolozsvári Ellenzék című folyóirat hírt adott a távozásáról. Az újságíró elfogultan anabaptistának nevezi, a gyülekezetnek pedig felrója, hogy "jobbára külföldiek irányítják" – és a hívek – "anabaptistáink semmiféle hazafias mozgalomról tudomást nem vesznek". Azt azonban meg sem említi, hogy "új vallásba tért át", pedig ezzel alaposan lejáratná. A furcsa ismertetést különben Csopják Attila, Rottmayer János veje, nem hagyta figyelmen kívül a Békehírnök hasábjain. [22]

Fia, az ifjabb Rottmayer János halála hírét hasonlóképpen nem árnyékolja be semmiféle áttérés. Preuss Lajos, a Wesselényi utcai prédikátor felesége értesítette nagynénjét, Csopják Attilánét, édesapja haláláról. "A kolozsvári gyülekezet vénje, a mi kedves édesatyánk és a te drága fivéred, kedves nénikém, ma szép csendesen átszenderült a jobblétre..."[23]

Lesz-e még folytatása a vitának, hogy Rottmayer János, a kolozsvári baptista bibliaterjesztő és családja milyen felekezethez tartozott, aligha jósolható meg. A tényről, a régi vita szélsőségeiről, egyáltalán a realitásáról, a Jó Hír Munkaközösség nevében, az Újpesti Új Lant szerkesztője, gyülekezeti hírlevelük 50. példánya ünnepi számában[24] a közlemény feliratozásával fejezte ki véleményét.

/Grauer Spatz/

---

18. A második idézett szövegrészbe angol mondatként olvasható részlet Heinz kronológiai táblázatára utal, 1890-re. Stuhlhofer ezt "lehetőleg korrigálná" /... die ... Angabe ... möglicherweise zu korrigieren". – Bécs, 1995. február 2-i levél.

19. Bányai Jenő: Rottmayer J. születésének 150. évfordulójára. Béhi., 1968. decemberi szám, 193. oldal.

20. Rudolf Donat: Wie das Werk begann. Entstehung der Baptisten Gemeinden in Deutschland. Kassel, 1958. 478. lap. Rottmayerről a 330, 422. oldalon. Rüschlikon Libr. 286.043.D.677. W.

21. Meyer H. Budapesti jegyzőkönyvek, 1880. dec. 19. Kübler H.

22. Béhi., 1902. évf., 61-61. old.

23. Béhi., 1925. évf. 131. oldal.

24. Új Lant, 1995. március havi száma 4. oldal – Lásd, alább a teljes cikket közöljük.

Az Új Lant 1995. március havi számából idézett cikk:

TÖRTÉNELEMHAMISÍTÁS?

Baptista vagy adventista volt Rottmayer János?

Régi vitát szított föl az ausztriai Bogenhofen városban az 1949-ben alapított szeminárium egyik tanára. Angol nyelvű disszertációját az adventisták amerikai. Andrews Egyetemén nyújtotta be, amelyben megismételte dr. Szigeti Jenő 30 év óta hangoztatott "megállapítását": "Rottmayer János és családja elfogadta az adventi üzenetet. Tehát a Habsburg-Monarchiában az első baptista vált az első adventistává."

A Brockhaus Kiadó egyik évkönyvében (Jahrbuch für evangelikale Theologie, 8. évf. 215-216. old.) Franz Stuhlhofer, mint tárgyilagos, érdek nélküli szerző, pártatlan véleményt írt Daniel Heinz disszertációjáról. Az érveket summázva az angol értekezés "lehetséges korrekcióját" kérte. A hazánkban már régen eldöntöttnek vélt, fölényes állítás ellenében a mi érveinket fogadta el.

Rottmayer János (1818-1901) második felesége ment át az adventistákhoz, miután őt Meyer Henrik (1842-1919) többször kizárta. Ugyanakkor a férj és gyermekei hűségesek maradtak. Ezt a Rottmayer haláláról tájékoztató kolozsvári helyi lap, az "Ellenzék" is megerősíti, miután a Skót Nemzeti Bibliatársulat elhúnyt alkalmazottját baptistának írta. Ezt megelőzően a budapesti "magyar baptista imaházban", Rottmayer Mária és Csopják Attila menyegzőjén, 1896-ban felszólalt az örömapa. Szavait hozza a Békehírnök, és kiegészíti a menyasszony angol nyelvismeretét említve: "A gyülekezetünk tagja". Bár 6 év óta a hamburgi adventista iratterjesztés titkárnője volt.

A Csopják házaspár 1907-ben Kispestre költözött. Ott a feleség a férje oldalán jelentős missziómunkát végzett. A helyi gyülekezet pénztárkönyvébe beírják önálló adakozásait. Tehát nem válhatott adventistává, az iratterjesztésben betöltött alkalmaztatása ellenére sem. Családjuk férfitagja, ifj.Rottmayer János (1849-1925) baptista prédikátor volt, "mégpedig Bécsben és Pozsonyban".

- szó -

Kovács Géza

A százéves Békehírnök missziós múltja és küldetése

100 éve, 1895. március 15-én jelent meg a magyarországi baptisták lapjának – első száma. Méltán ünnepeljük ezt a jeles évfordulót és Istent dicsőítjük azért a felmérhetetlenül gazdag áldásért, amit ez a lap a Magyarországon és az egész világon élő magyar nyelvű baptistáknak jelentett és jelent.

100 év az Isten örökkévalóságához mérten egy porszemnyi idő. Az emberiség történelmében azonban már lehet jelentős. Különösen az utolsó 100 év, amikor a tudomány és technikai fejlődés szédületes iramot diktált az élet minden területén. Világméretű tragédiák és feszültségek évszázada volt ez a 100 év, amikor különösen vigaszra, eligazításra és mennyből eredő szellemi erőforrásra – az Istentől való békesség jó hírére – szorultak az emberek. Gondoljunk az egész emberiséget érintő két világháború szörnyű pusztításaira, a holokausztra, a hidegháború évtizedeire, vagy országunkban a kommunista hatalom elnyomó intézkedéseire, 1956-ra és az azt követő megtorkolásokra. Ezek a külső körülmények fokozott mértékben fontossá tették, hogy eljusson a családokba, a nehézségek közt vergődő hívő testvéreinkhez az írott betűn át az evangélium üzenete, a Szentlélektől ihletett vigasztalás: az Ige szava. Volt idő – az 50-es, 60-as években –, amikor a gyülekezetekben csak ún. "csendes istentiszteletet" lehetett tartani. Ilyenkor csak az írott szöveg felolvasása volt lehetséges. A Biblián kívül a Békehírnök írásai szolgálták leggyakrabban a csendes istentiszteletek anyagát.

Az elmúlt 100 év hallatlan iramú fejlődése éppen a hírközlés, a sajtó területén volt a leggyorsabb. Ma már el sem tudjuk képzelni az életünket rádió, tévé, magnó és videó nélkül. (Sokaknál rabtartó bálvánnyá is lettek ezek!) 100 évvel ezelőtt az írott sajtó – ha nem is fontosabb, de – egyedülállóbb jelentőséggel bírt, mint ma. A kommunikációnak hosszú ideig szinte kizárólagos eszköze volt. Hiszen a rádiózás alig 50-60 éve, a tévézés pedig mintegy 30 éve vált általánossá hazánkban. Elmondhatjuk, hogy közösségünk fejlődésében és összetartásában felmérhetetlen jelentőségű küldetést töltött és tölt be ma is a Békehírnök.

A Békehírnök 100 éve a magyarországi baptista közösség történelmének a kétharmadát teszi ki. Mint ismeretes 1846-ban volt az első országunkat érintő bemerítés. Ettől számítva mintegy 50 év telt el, mire az első magyar nyelvű baptista lap megjelent. Az 1870-es évekig a baptista misszió azonban szórvány-jellegű maradt, másrészt a Bach-korszak diktatúrája lehetetlenné is tette, hogy magyar nyelvű lap kiadására gondolhattak volna. A baptista misszió országunkban Meyer Henrik Magyarországra érkezése, vagyis 1873 után vett lendületet és ekkor lángolt fel az ébredés tüze egyre több helyen az országban. Meg kell azonban állapítanunk, hogy a baptista jellegű evangéliumi ébredés úttörő munkásai Magyarországon nem tanult lelkészek, vagy más magasan képzett személyek voltak, hanem egyszerű iparoslegények, a Szentlélek tüzében égő és odaszánt életű parasztapostolok. Gátló körülmény volt az is, hogy Meyer Henrik – a magyarországi baptista misszió eredményesen munkálkodó úttörő munkása – német anyanyelvű volt, aki több mint 40 éves magyarországi tartózkodása és szolgálata alatt sem tanult meg magyarul – bár féltő atyai szeretetből tette, de – szoros és személyes vezetése alatt igyekezett tartani az egyre szaporodó és népesedő magyar nyelvű munkatársakat és gyülekezeteket is.

Ugyanakkor maga Meyer Henrik és a magyar gyülekezetek is fontosnak tartották, hogy a magyar nyelvű testvéreknek legyenek képzett vezetőik. Így került sor két fiatal úttörő missziómunkás kiküldésére 1889-ben. Udvarnoki András és Balogh Lajos négyéves teológiai tanulmányaik befejeztével 1893-ban tértek haza Hamburgból. Melléjük hívta el az Úr a jól képzett, írói és költői adottságokkal is megáldott és őszintén átadott életű Csopják Attilát. Ők hárman képviselték az öregek: Meyer Henrik, Kornya Mihály és Tóth Mihály mellett, az új, fiatalabb és magyar nyelvű baptista generációt. Vezetésükkel alakultak meg 1894-ben az első önálló magyar nyelvű gyülekezetek. (Tahitótfalu, Pest, Hajdúböszörmény.) Ezek után kerülhetett sor Udvarnoki András és Csopják Attila szerkesztésében 1895. március 15-én a Békehírnök megjelenésére.

Az előzményekből érzékelhető, hogy a március 15-iki megjelenést nem lehet véletlennek tekinteni. Némi magyar, nemzeti jelentősége is volt annak, hogy a márciusi ifjak 1848-as forradalmára való emlékezés napján jelent meg az első szám.

A Békehírnök első számában egy vers köszöntötte a lapot, amelynek valószínűleg Csopják Attila volt a szerzője. A vers első és utolsó versszaka így hangzik:

"Békehírnök, Békehírnök
Megjöttél hát valahára.
Érkezésed annyi lélek
Régen oly epedve várja.

Békehírnök, Békehírnök...
Légy tisztedben dúsan áldott,
Legyen gondod vigasztalni
Itt s ott a hívő családot."

A versből kitűnik, hogy már nagyon várta az immár több ezer tagból álló magyar baptisták közössége a végre megjelenő magyar nyelvű lapot. Az első számok 500 példányban jelentek meg. A vers utolsó sora a "hívő családot" említi. Ezzel megjelölte a Békehírnök egyik fontos missziós célját: elvinni az Ige üzenetét, a közösség híreit a hívő családokba. Ezzel nemcsak a Krisztusban az Istennel létesült közösséget és hitet erősítette, hanem a baptista közösségbe tartozó családoknak az egymással való jó közösségét is munkálta. Kezdettől fogva fontos missziós küldetése volt ez a Békehírnöknek. Fontos volt akkor, amikor a növekedés időszakában még csak néhány család tért meg egy-egy faluban, de fontos az utóbbi évtizedekben is, amikor a sorvadó misszió miatt csak 1-2 család maradt a talán valamikor virágzó gyülekezetből.

100 év egy lap életében hosszú idő. Ennyi idő alatt a szerkesztésben változásoknak kellett történnie. Isten mindig kirendelte az alkalmas eszközöket. Mint ismeretes, Udvarnoki Andrástól és Csopják Attilától a melegszívű és missziós lelkületű Steiner István vette át a szerkesztés szolgálatát. Az ő munkatársa lett, majd követte is a szerkesztésben az írói és költői adottsággal is megáldott dr.Somogyi Imre. Az 1951-1957 közötti kényszerű kihagyás után a sokoldalú és kiváló alkalmazkodási képességű Nagy József lett a lap szerkesztője egészen 1985-ig. Közben egy rövidebb időszakra – Nagy József külföldi tartózkodása idején – dr. Somogyi Barnabás is szerkesztette a lapot. 1985 után Győri Kornél, Gerzsenyi Sándor, majd László Imre vették át a szerkesztés irányítását. Megfigyelhető azonban, hogy a szerkesztők változása hozott ugyan stílusbeli különbségeket, esetleg új rovatokat, de a lap jellege, tartalma és a lapban megjelenő írások műfaji megoszlása nem változott lényegesen.

Missziós szempontból a hitbuzgalmi cikkek és írások a legjelentősebbek. Ezek az írások munkálták és munkálják a közösség tagjaiban a Szentírás egységes és helyes értelmezését, az egységes teológiai látást. Ilyenek a Vezérfonal szerinti vasárnapi igék magyarázatai, egy-egy bibliai könyv magyarázata, az egyes ünnepkörökkel kapcsolatos elmélkedések és tanítások. Ilyen volt pl. az Apostoli Hitvallásról szóló sorozat, amely a közösségünkön kívüli olvasók körében is jelentős érdeklődést váltott ki. A hitbuzgalmi írásoknak és igemagyarázatoknak különösen nagy jelentősége van azok számára, akik betegség, vagy más ok miatt nem tudnak a gyülekezeti istentiszteleteken megjelenni, a közösségi alkalmakon részt venni. Számukra ezt némileg pótolja a Békehírnök.

Az olvasók körében talán legnagyobb népszerűsége és hatása volt és van a missziós jellegű híreknek, beszámolóknak és bizonyságtevéseknek. Különösen, ha a bemerítésekről, evangélizációkról és más missziós eseményekről nem csak száraz beszámolót olvashatunk, hanem konkrétan és eseményszerűen elénk tárul Isten kegyelmének munkája, amelyet egy-egy ember, vagy gyülekezet életében végzett. Az információn túl a testvéri közösség elmélyítését és buzdító példákat jelentettek és jelentenek az ilyen írások. Példaként említem az 1899. február 15-én, 16-án tartott magyarországi baptista gyülekezetek országos gyűléséről szóló beszámolót. E beszámolóban – többi között – ezt olvashatjuk: "A gyűlések befejeztével, 16-án este, a három gyülekezet és a még itt időző vendégek összejöttek szeretet-lakomára, melyen éreztük Megváltónk jelenlétét. Az egyes szónoklatokat felváltották a magyar és német kar- és magánénekek. Hogy »jó volt nekünk itt lakni«, bizonyítja az, hogy csak késő éjfél után mentünk széjjel. Kevés időben sok jó történt."

E beszámolóból felénk sugárzik egy ébredésben lévő testvéri közösség melegsége és öröme, amely ma is kívánatos. – Hasonló hatású 1901-ből a következő beszámoló: "A keresztelésen igen sokan voltak. Keresztelés után egy negyedórai szünet volt. A szünet leteltével megkezdődött az ünnepély, mely igen élénken ment végbe. 2 óra éjfél után volt már, mire ünnepélyünk bevégződött, de még mindig nehezen akartunk széjjel oszlani."

Természetesen nem azt akarom ezek alapján most javasolni, hogy vezessük be mi is az éjfél utánig tartó szeretetlakomákat és ünnepélyeket a gyülekezeteinkben. De a szeretetben való testvéri közösségnek, az előkészített és a spontán megszólaló bizonyságtevéseknek és énekeknek a szívet-lelket megelevenítő erejét, amely az együttlét örömében elveszi az ember időérzékét, nagyon kívánatosnak tartom. A Békehírnökben megjelenő, missziós eseményekről szóló beszámolók az ilyen többre vágyakozást tartottak ébren az olvasókban az elmúlt 100-év során. A szépirodalom is mindig helyet kapott a Békehírnökben. Versek, amelyek általában bizonyságtevő üzenetet hordoznak és a gyülekezetben való előadásra is alkalmasak, szinte egyetlen számból sem hiányoztak. Novellaszerű rövid írások, tanulságos történetek folyamatosan színesítették a Békehírnököt.

Missziós jelentősége és Isten kegyelmét magasztaló hatása van a Békehírnökben rendszeresen megjelenő történelmi tartalmú írásoknak.

Fontos megismerni múltunkat, gyülekezeteink keletkezésének a történetét, a közösségünkben folyó evangéliumi misszió múltbeli alakulását, erejét és győzelmeit. Tanulságul szolgálnak ezek. Ugyanígy fontos megismernünk a sok helyen beálló sorvadás és megerőtlenülés valós történetét és okait. "A történelem az élet tanítómestere" – mondja egy latin közmondás. A jövőt csak úgy tudjuk jól építeni, ha ismerjük és helyesen értékeljük a múltat és a jelent. A közösségünk múltjáról szóló írások az ismereten és a konkrét tanulságokon túl, az identitás-tudatunkat, a közösségünkért táplált felelősségünket is növeli.

Hasonlóan fontos és missziós hatású a Békehírnökben megjelenő, a közösségünk aktuális eseményeiről szóló beszámolók. Így pl. a közgyűlésekről, konferenciákról, fontos tanácskozásokról, a közösség életét érintő határozatokról szóló beszámolók. Egy "család" vagyunk, egymás /vér/testvérei a Krisztus vére által. Éppen ezért érdekel bennünket a gyülekezetek élete, az intézmények – a Teológia, a Szeretetházak, az üdülők – működése, a lelkipásztorok szolgálata, szolgálati helyük változása, stb. A Békehírnök, amely szinte valamennyi baptista család asztalán hetenként megjelenik, táplálja, mélyíti az összetartozásunk tudatát, az egymásért, az egész közösségért viselt felelősségünket. Egy Test vagyunk, így "ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi" (1Kor 12:26). Ezt a Krisztusban való egységünket erősítette 100 éven át a Békehírnök.

Mint ismeretes 1951-1957 között a kommunista elnyomás következményeként nem volt lapja közösségünknek; kényszerű szünet volt a Békehírnök életében. Az 1957-ben újra megjelenő lap nagy örömöt jelentett közösségünk tagjai számára. Örömünket azonban erősen zavarta, hogy egészen 1989-ig az Állami Egyházügyi Hivatal erőteljes cenzúrája érvényesült. Minden írást átolvastak, elfogadták, vagy visszadobták, diktálták a szempontokat, a témákat, megrendelték a politikai jellegű írásokat. Ezt a helyzetet tetézte, hogy 1961. január 24-től 1979-ig, tehát mintegy két évtizedig, a közösségünktől idegen, a kommunista hatalmat és a saját önző érdekeit és hiúságát minden mérték nélkül kiszolgáló Palotai Sándor lett a Békehírnök felelős szerkesztője és kiadója. 1961 januárjában úgy jött, mint a lap megmentője, hiszen Szabó László korábbi felelős szerkesztőt erőszakos eltávolítása után csak az ÁEH bizalmi embere lehetett a lap szerkesztője.

Meg kell vallanunk, hogy rossz emlékű évtizedek ezek a Békehírnök 100 éves múltjából. Gyakran előfordult – különösen jeles évfordulók környékén: április 4-én, november 7-én, különféle békekonferenciák idején -, hogy a Békehírnök írásainak több mint a felét a szocializmust, a Szovjetunió békepolitikáját, a pártunk és kormányunk politikáját dicsőítő írások tették ki. Őszintén meg kell vallanunk azt is, hogy a békés együttélés jegyében, a jó "helyezkedés" miatt magunk is beálltunk ebbe a sorba, néha túlságosan "jó fiúk" akartunk lenni.

Közösségünk tagjainak, a Békehírnök olvasótáborának dicséretére kell mondanunk, hogy nagy többségben megértéssel fogadták ezt a kényszerű helyzetet. Örömmel

Szemelvények a századelő baptista sajtójából

Régi, de ma is időszerű e híres mondás: A történelem az élet tanítómestere. Ezért szánjunk néhány percet a századelő baptista sajtójának olvasására. A majd százéves írásokból meglepő frissesség és elevenség árad. Hiteleink dolgainak mélyebb ismerete segítheti az adott kor alaposabb megértését, és esetenként talán a mait is. Hálásan köszönjük Schöneck Gábor csepeli testvérünknek szorgalmas gyűjtögető, fordítói munkáját, melyből A szemelvények a századelő sajtójából rovatban folyamatosan fogunk részleteket közölni.

BAUER JÓZSEF, nyugalmazott prédikátor

Nekrológ

Ez év (1940) április 7-én fáradt szolgáját, Bauer Józsefet az Úr haza hívta. Az alsó-ausztriai Peischingen született 1862. szeptember 25-én. Békéjét 24 éves korában találta meg. Hite vallomására 1886. június 23-án, Rottmayer tv merítette be Ternitzben, és Bécs-Ternitz gyülekezet tagjául fogadta. Alig telt el egy év, máris bevonták az ifjakat és időseket segítő szolgálatba. Hívő társat, Susanna Schwerdtner személyében a gyülekezetben talált.

Hamarosan nyilvánvaló lett: országa számára Isten teljes munkásául akarja fogadni. Rátermettségét először a bécsi gyülekezet – melyben Rottmayer tv. oldalán, missziós segítőként tevékenykedett – ismerte fel. Ezután szükségét érezte annak, hogy a missziós szolgálatra alapos képzést nyerjen, ezért 1895-ben Hamburg-Hornba ment szemináriumra. Ott Lehmann és Fetzer tanárok, valamint a tiszteletre méltó A. Rauschenbusch prof. lábainál tanult.

Képzése után először a bécsi gyülekezet ternitzi állomásán, azután három évig Bécsben másodprédikátorként szolgált. Ekkor – 1901-ben – halt meg első felesége. A megözvegyültnek hat gyermeket hagyott hátra, akik közül a legkisebb egy éves sem volt. Ez kényszerítette arra, hogy hat hónap múltán újra nősüljön. Isten, Nittnaus Erzsébet tv. személyében ismét hűséges segítőt adott neki, akivel szoros kötelékben élt élete végéig.

1901. novemberében Pozsonyba hívták, és a bécsi gyülekezet ottani állomásának szolgálatába szegődött. 12 éven át szolgált e városban, nagy buzgalommal. Végzett prédikátorként nem szégyellt könyvestarisznyával házról-házra járni, és az emberek érdeklődését az evangélium iránt felkelteni. 10 év alatt végigkolportálta Pozsonyt, egy ház sem volt, melybe be ne ment volna. A környék sok falujába is eljárt. Forgalma – kasseli és neuruppini könyvekből – ezrekre rúgott.

A pozsonyi szolgálatra 1903. április 10-én iktatta be Rottmayer tv. 51 személyt merített be ott, 12 év alatt.

Életútját Isten tovább a Duna mentén, Budapest melletti gyártelepülésre, Csepelre vezette. 1914 májusától 1920 júniusáig dolgozott itt és a budafoki gyülekezetben.

A háború alatt a budapesti gyülekezetet – melynek prédikátorát időnként katonai szolgálatra hívták be – is gyakran gondozta. Különösen nehéz szolgálat volt ez a háborús és forradalmi időkben. Ez idő alatt 36 lelket, köztük 12 orosz hadifoglyot merített be. 1920-ban ismét vándorbotot ragadott. Magyarország sváb területén, a bonyhádi gyülekezet hívását fogadta el. E gyülekezet, előtte nagy megrázkódásokat, károkat szenvedett el,, Bauer tv. nem könnyű örökséget vett át, gazdag tapasztalatainak tőkéjét jó alkalma volt fölhasználni.

Nyugalomba vonulásáig itt, Bonyhádon végezte legfőbb munkáját. 1920-tól 1931-ig szolgált aktívan és 124 lelket merített be. Semmilyen úttól, időtől nem riadt vissza, ha a környező állomásokat kellett szolgálnia. Hűségesen végezte a házi gondozásokat. Ez idő alatt keletkezett Hidason a gyülekezet, és lett önálló, miután kápolnát épített. Sok időt, fáradozást szánt erre.

18 éven át szerkesztette a Dél-, Keleteurópai Egyesülés lapját, a Friedensklänge-t, amely 1930-ban, a Täuferbote kiadásakor szüntette be megjelenését.

A németnyelvű baptisták Egyesülésében több éven át elnökölt. Szerény, jó humorral átszőtt beszámolóiért a konferenciákon mindig szívesen hallgatott előadó volt...

A magyar testvérek között is tekintélye volt. A

Folytatás az előző oldalról —
A százéves Békehírnök missziós múltja és küldetése

vették, hogy az ilyen politikai jellegű írások csökkentették ugyan, de nem változtatták meg a Békehírnök igei és közösségi életünket érintő tartalmát, vagyis a lap főirányvonalát. A libáról tudjuk, hogy nagyon okosan ki tudja válogatni a szemét közé kiszórt búzát, vagy kukoricát, és a szemetet nem eszi meg. Ezt az értelmes magatartást a Békehírnök olvasói is megtanulták a kommunizmus évtizedei alatt.

Most a 100. évforduló ünnepén elfelejtjük a nehézségeket, a kényszerű helyzeteket, és hálásan, Istent magasztalva állapítjuk meg, hogy a Békehírnök mérhetetlenül sok áldás közvetítője volt az elmúlt 100 év alatt. Baptista közösségünk építésének, megmaradásának és missziójának nagyon fontos eszköze volt és ma is az. Hálásak vagyunk az új, szabad lehetőségekért és hogy jelenlegi szerkesztőink élnek is ezzel a lehetőséggel. Köszöntjük a még újnak mondható felelős szerkesztőt: Kolozs Nagy Jánost. Azért imádkozunk, hogy munkatársaival együtt a Békehírnök legjobb hagyományainak megtartásával találja meg azt az utat, amely újat és megújulást munkál a lap életében, különösképpen pedig az egész közösségünk életében. Azt kívánjuk és azért imádkozunk a Békehírnök centenáriumán, hogy ez a lap eredményesen munkálja hitbeli látásunk biblikus tisztaságát, a Krisztusban való egységünket, nemcsak az ország határain belül, hanem a világon bárhol élő magyar nyelvű baptista testvérek között.

Elhangzott a rákoscsabai jubileumi istentiszteleten 1995. március 11-én.

szemináriumi bizottságnak hét évig volt elnöke. Mindezekből látható: vele volt az Úr: szolgálata nem volt gyümölcs nélküli. – Bauer testvér mellék-tevékenységben 8 éven át, 35 éven át pedig teljesen a misszió szolgálatában állt, s ez idő alatt sohasem volt beteg. Isten segítségével 9 gyermeket nevelt föl, mindannyian hívők lettek. Egy ígéretes fiát az I. világháború vette el. – Különösen fájdalmasan érintette, hogy legidősebb fia, nagy adottságokkal bíró fiatalember, József, 4 évi hamburgi szeminárium után, súlyos idegbaja miatt nem léphetett prédikátori szolgálatba... Azt viszont megérhette, hogy legkisebb gyermeke, Márta, Istennek szánt életével a berlini "Bethel" diakonissza-házban szolgáljon.

1931-ben történt nyugalomba vonulása után is élénken foglalkoztatta a gyülekezeti munka. Minden alkalmat megragadott, hogy Isten országa hasznára legyen. Ha prédikációs szolgálatra hívták, akkor sem kérette magát, ha valamelyik állomásra kellett mennie.

Utolsó éveiben szemei zöldhályogban betegedtek meg. Szemevilága kétszeri műtét ellenére is kihunyt, de vaksága sem tette őt egyhamar tehetetlen aggastyánná. Ha prédikációs szolgálatot vállalt – szinte élete végéig szívesen tette –, a szószékre vezettette magát, és emlékezetből mondta el az igehirdetés alapigéjét és az éneklésre ajánlott éneket.

A tétlen otthonülést nem szerette. Botjával szinte minden nap, végig botorkált a falun, hogy a 45 családból álló gyülekezet néhány tagját meglátogassa.

Félévvel halála előtt még eléggé tevékeny volt, ettől kezdve ereje láthatóan gyengült. Súlyos szívbetegség tünetei mutatkoztak. Két utolsó hónapja már nagyon fájdalmas volt. Felesége és leányai figyelmes szeretettel gondozták. Utolsó heteiben már nehezen lehetett kapcsolatot teremteni vele. Ennek ellenére szelleme sokat foglalkozott kedves lelki énekekkel, ezeket mondogatta.

Elköltözése előtt néhány nappal, amikor a külvilág iránt teljesen érzéketlen lett, egyszer csak tisztán, hangosan azt mondta: "A testvériséget, minden testvért és gyermeket még szívből köszöntök!" Utolsó szavai – elköltözésének estéjén – ezek voltak: "Felfelé, hazafelé visz utam!" Utolsó kívánságát az Úr vasárnap este 7-kor teljesítette: fájdalommentesen vette magához az örökkévalóságba. A gyülekezet, volt prédikátorának koporsóját, részvét és tisztelet kinyilvánítása mellett, április 9-én vette körül.

A szerző a 2Tim 4:7-8 alapján szólt, s emlékezett meg az elhunyt életéről, intőn hitének követésére figyelmeztetetett.

Ehhez csatlakozott a magyar Szövetség képviseletében Baranyai testvér. A temetői szertartás után a gyászoló gyülekezet emlékünnepségre a kápolnába ment. Jelenlevő hat prédikátor szólt itt szeretettel, nagyrabecsüléssel, röviden a hazaköltözött munkatársról és Krisztusbani atyjukról.

A jó harcot megharcolta, a hitet megtartotta, abban a tudatban vigasztalódunk: az Úr néki adta az életnek koronáját.

(A fenti nekrológ írója: Lant Emil, Bauer József prédikátor utódja volt Bonyhádon. E megemlékezés a "Täuferbote"-ban jelent meg.)

Ford.: Schöneck Gábor /Csepel/

A következő számtól kezdődően folytatólagosan szemelvényeket közlünk a Fridensklänge írásaiból

III. Jahrgang. 1914

Friedensklänge

Zeitschrift der Baptisten-Gemeinden in Süd-Ost-Europa.

Ein Herr ✠ Ein Glaube ✠ Eine Taufe.

Erscheint monatlich. 15. Septemb.

Gebet in der Schlacht.

Vater, ich rufe Dich!
Brüllend umwolkt mich der Dampf der Geschütze,
Sprühend umgeben mich tanzende Blitze.
Lenker der Schlachten, ich rufe Dich!
Vater Du, führe mich!

Laß deinen Gott walten.

„Der Herr wird für euch streiten, ihr aber werdet (Soll:) stille sein." II. Mose 14, 14.

Als Moseo dem Volke Israel diese köstliche Zusicherung gab, befand es sich in einer überaus bedrängten Lage. Nach

APROPÓ

A magyar baptista missziótörténet megírásáról szóló jubileumra készülünk című Békehírnök cikk (1993/39) juttatta eszembe, hogy a Friedensklange, történelmünk egy szakaszáról bőven szolgál adatokkal.

Mindenki, aki missziótörténetünket kicsit is ismeri, tudja, hogy a magyar baptisták történetét nem lehet e térség misszijától elkülönülten kezelni.

Nagy-Magyarország különböző népeknek volt hazája. Csopják testvér himnuszátköltése is erre utal, amikor e hazá minden népére kéri Isten áldását: "Isten áldd meg a hazát, abban minden népet..." (Ev. Karénekek 1928-as kiadása).

E sok nemzetiségű ország majd minden nyelvén folytattak baptista missziót. Nehéz volna meghatározni, milyen arányban vettek ebben részt magyarok, németek, románok, szlovákok, stb., mert missziójuk határokon is átnyúlt. Mai "tiszta magyar" gyülekezetek jórésze e különböző nyelvű misszió "hagyatéka".

E többnyelven folytatott misszió egy hajtómű fogaskerekeiként kapcsolódtak egymásba. Nyelvi nehézségeiknél nagyobb volt az összetartozás tudata. Bihardiószegi konferenciájukon (1918) pl. magyarul, németül, románul, többlépcsős tolmácsolással értekeztek.

E jól működő mechanizmust erőszakosan megvont határaival Trianon tette tönkre. Szépen indult missziók, virágzó gyülekezetek lettek egymástól elszakítva. – Vajon mi lett velük?

A Budapest központú német misszió Bécstől Bukovináig és Dobrudzsáig, a Magas-Tátrától Délvidékig terjedt, de azon túl is kifejtette hatását.

E földrajzilag egymástól távol levő, de misszió tekintetében összetartozó gyülekezetek, hogy egymáshoz közelebb kerüljenek, Friedensklange névvel 1911-ben lapot indítottak.

Ennek az eleinte Pozsonyban, később Csepelen szerkesztett, s a magyarországi baptisták nyomdájában – Bp. VII. Hársfa u. 33. (Wesselényi utcai kápolna udvara) – nyomtatott lapnak ránkmaradt példányai hitelesen tájékoztatnak e térség baptista gyülekezeteinek első világháború előtti és -alatti életéről, elődeink örömeiről, bánatáról... a magyarországi baptista misszió egy szeletéről.

Schöneck Gábor

INNEN - ONNAN

Az európai zsidóság története

Komoróczy Géza, Az ELTE asszíriológia-júdaisztika tanszékének professzora benyújtotta az ICCJ főtitkárának új tankönyve kiadói pályázatát az európai zsidóság történetéről. A budapesti zsidóságról ebben az évben adott ki 793 oldal terjedelmű könyvet.

A nagyvárosi keresztyén missziók tapasztalatai

Egy nemzetközi csoport városi missziói tapasztalatairól adtak ki könyvet Charles van Engen és Jude Tiersma amerikai szerzők "Mert úgy szerette Isten a várost" címen. A mai világvárosok nyomornegyedeiben új feladatokkal találkozik a keresztyén misszió. A szerzők történetekkel szemléltetik a városokba tömörülő szegény rétegek szélre sodródását, hajlamát a bűnözésre. Egyetlen megelőzésnek a keresztyén evangéliumi üzenet elfogadása mutatkozik.

Nairobi, Mexikóváros, Los Angeles és Madras sürgető kérdéseket mutat be a nagyvárosi misszió megoldatlan és félelmetes problémáiból. A 315 oldal terjedelmű angol nyelvű könyvet az elmúlt év sikerkönyvei közé sorolták.

Keresztre feszítés

Megdöbbentő hírt közöl a "New Network International" sajtóiroda.

Szudánban a nyár folyamán – 1994-ben – két férfit keresztre feszítettek, mivel nem akarták megtagadni keresztyén hitüket és muzulmánná áttérni. A Nafi nevű helység arab származású lakói a 70-es évek elején vették fel a keresztyénséget. Számuk ma mintegy 1200-ra tehető. Hitük miatt többször szenvedtek üldöztetést, mivel a muzulmánok hitehagyóknak tekintik őket, akiket – az Iszlám törvényhozás, a "saria" szerint – halállal kell büntetni.

A két katolikus férfit július 14-én letartóztatták, pár nap múlva azonban – miután 80 ütést mértek rájuk –, szabadon bocsátották. Augusztus 10-én újból börtönbe vetették őket. Mivel mindezek után is kitartottak keresztyén hitük mellett, keresztre feszítették őket.

Női pápa?

Martinus Petrus Muskens, a hollandiai bredai püspökség júliusban kinevezett, és novemberben felszentelt püspöke az Amszterdamban megjelenő "De Volkskrant" című napilap értesülése szerint elképzelhetőnek tart női bíborost, sőt női pápát is.

Nagyon is elképzelhetőnek tartja, hogy a Vatikán a jövőben meg fogja változtatni a nőkkel kapcsolatos álláspontját. Véleménye szerint azonban akár évszázadokba is beletelhet, míg megjelenik az első női bíboros, vagy akár pápa is. Magyar Kurír

Nemzetközi keresztyén-zsidó konferencia

Budapesten tartja az ICCJ (Nemzetközi Keresztyén-Zsidó Tanács) kollokviumát, július 9-től 13-ig. A tanácskozás fő témája: Hogyan beszéljünk Istenről ma? Az előkészületet a hazai zsidó közösség, a római katolikus és az ökumenikus mozgalomban résztvevő egyházak képviselői végzik. Kelet-Európában elsőként Magyarországon indult meg a két világvallás közötti megbékélési folyamat. Most az ortodox keresztyénséget szeretnék megnyerni, és a megbékélés történelmi fordulója felé irányítani. A keresztyén-zsidó párbeszéd hazai fővédnöke Göncz Árpád államfő.

Elhunyt C. Penrose St. Amant

A déli baptisták több, mint 50 éven át egyháztörténelem professzora, Bay St. Louis-ban (Mississippi) lévő otthonában, 1994. november 1-én, 79 éves korában meghalt.

Szakterülete a mai és amerikai egyháztörténelem volt. Miután befejezte iskoláit, egy évig Missouri Államban, a Hannibal-LaGrange főiskolán tanított, majd visszatért egykori iskolájába, ahol maga is tanult, a Baptist Bible Institute-ba egyháztörténelmet tanítani 1943-1959 között. 1959-től 1972-ig a világhírű Déli Baptista Teológiai Szemináriumban (Louisville, KY) volt teológiai tanár és dékán. Abban az évben választották meg szemináriumi elnökké Rüschlikonban, ahol 1977-ig működött. A szolgálati idejére esik annak a nemzetközi tanulmányi programnak, az úgynevezett SITE-nak létrehívása, amelyen hazánkból is sokan bővíthették bibliai ismereteiket. Egyike volt azoknak, akik személyes adományaikból létesítettek segélykönyvtárat, hogy minden kelet-európai SITE-diák friss és kifogástalan baptista teológiai irodalommal gazdagodva térhessen vissza hazájába.

St. Amant testvér filozófiai doktori címet nyert még fiatal korában, a párizsi Sorbonne-on tartott előadásokat. Rendkívül nagy tudású, közvetlen ember és kiváló igehirdető volt. Az amerikai iskolák tantestületei és diákjai most készítik életének részletes ismertetését.

Primary Source, 1995. márc.

Diák-Biblia

Másodszor adta ki a Zondervan kiadó (Grand Rapids, Mich., USA.) az angol Diák-Bibliát. Igen hasznos a nyelvet tanuló, hívő fiataloknak vagy angolul tudó lelkipásztoroknak. A kimeríthetetlen nyelvi lehetőségek és szépségek mellett, ez a változat (ang. rövidítéssel NIV) olyan munkatársak keze alól került sajtó alá, akik közel állnak baptista közösségünkhöz.

A már szokásosnak mondható táblázat a bibliai súlymértékekről, hossz- és űrmértékekről, itt is kiegészül fogalmi kisszótárral, és sok hasznos gyakorlati útbaigazítást tartalmaz a tervszerű bibliaolvasáshoz.

Sajátos kapcsolat az eseményekkel

Philip Yancey és Tim Stafford minden bibliai könyvet bemutat néhány sorral. Az események tanulságait,

a történelmi oktatás részleteit egy mai hívő nézőpontjából ismertetik. 82 ilyen utalás olvasható a Diák-Bibliában teljesen eredeti anyagként. A hivatkozott személyek életét átalakította a Szentírás, mások ellenben drága árat fizettek azért, mivel hanyagolták, vagy éppen megtagadták a bibliai igazságokat. Itt most csak néhányat mutatunk be a negatívumokból és a pozitívumokból.

A Római levél kétségtelenül a legnagyobb hatást gyakorolta a keresztyén történelemre. Augustinus (szül.: Kr.u. 354-ben), az ókor nagy teológusa, ennek a levélnek az alapján változtatott világias életmódján, és 387-ben bemerítkezett. John Wesley (1703-1791), a metodisták alapítója éppenúgy, mint a "modern teológia" megalapítója F.D. Schleiermacher (1768-1834) mind ennek a levélnek tulajdonítja megtérését.

Pál apostol – mondhatjuk – szónoki kérdését: "maradjunk-e a bűnben, hogy megnövekedjék a kegyelem?" (Róm 6:1), cinikusan kijelentéssé torzította egy szerzetes. "Vétkezni fogok, hogy több bocsánatot nyerjek!" Grigorij Jefimovics Raszputyin (1812-1916), a cári család kegyeltje volt. Egy átdorbézolt éjszakán, a háborús viszontagságokért őt okoló pravoszláv arisztokraták megmérgezték, rálőttek, majd amikor látták, hogy a muzsik mindezt túlélte, ütlegekkel verték agyon.

"A megnyílt ajtón a Paradicsomba léptem"

A világ emberisége nemcsak álnok egyházi embereket ismert, többen voltak a hamisítatlan Ige megtartói, akik áldást közvetítettek. Pozitív hatású volt Clairvauxi Bernát (1090-1153), s a vértanu D. Bonhoeffer (1906-1945). A szerzők a magyar Semmelweis Ignác Fülöp (1818-1865) orvos felismerését az Ószövetség tisztasági törvényével állítják párhuzamba (3Móz 11:47). Kortársunk Martin-Luther King (1929-1968) határozott igehirdetései egy hatalmas nemzet irányt vesztett társadalmának mutattak helyes utat.

A protestáns keresztyénség legnagyobb történelmi személyiségei között találhatjuk Kálvin János (1509-1564), és az angol Bunyan János (1628-1688) nevét. Az utóbbi élete annyiban párhuzamos Pál apostoléval, hogy börtönben írta páratlanul szép művét. Róm 1:17-ről Luther Márton kijelentette, hogy Pál apostolnak ez a néhány sora: "számomra a mennyország kapujává vált. Éreztem, hogy újjászülettem, és a megnyílt ajtón a Paradicsomba léptem".

Aki megszerezheti a Diák-Bibliát, az csak bátorítható az olvasására.

Primary Source magyar vonatkozású híre

A magyar baptista történészek készülnek a magyarországi misszió 150. évfordulójára. Az egykori Osztrák-Magyar Monarchiában baptista gyülekezetek keletkeztek a 19. század közepén Bécsben, Budapesten és más városokban. Szebeni Olivér elkészített egy füzetet tizenéves vasárnapi iskolások használatára, Baptista missziótörténelem rövid olvasmányokban címmel (A Baptist History of Mission in Short Readings). A füzetet a Kegyelem Alapítvány (Fund of Grace) adta ki, 14 olvasmányt tartalmaz a korai svájci testvérektől (1525), az első hamburgi bemerítésen (1834) és Rottmayer Jánosék budapesti visszatérésén át (1846) máig. Egy gyülekezeti tag, aki nyomdát nyitott, készítette el a kiadványt, a Kegyelem Alapítvány támogatásával.

Primary Source, 1995. márciusi szám
Rochester, NY.
Grey Sparrow

Fáy István

"Korszerű Újszövetség"

Hosszú évek óta foglalkozom lapunk hasábjain az üzletnek nevezett nemzetközi bűnszövetkezet lépésről-lépésre kiszámított akna-munkájával, amely az Újszövetségben megírt krisztusi igazságokat igyekszik minden erejével megsemmisíteni. Ennek befolyására szüntették meg iskoláinkban a hitoktatást, ezért dobták ki Jézust és írták át a parlament imádságát. Az amerikai materializmus pedig még ezen is túltesz. E mindenre kész tőzsdelovagokat lehetetlenség nemzetiségük, vagy felekezetük szerint meghatározni. Azért is nagyon nehéz ez, mert valószínű, hogy az ilyen kozmopolita, pénzért lihegő kufároknak, akiknek őseit Krisztus korbáccsal verte ki Salamon szent templomából, nincs sem Istenük, sem hazájuk, illetőleg csak egy bálványuk van: az aranyborjú, amihez buzgón imádkoznak, mert ez jelenti a hasznot és a hatalmat. A világ sorsa, az a szomorú tény, hogy emberek tízmilliói halnak éhen, vagy nyomorognak, egyáltalán nem érdekli őket, mert semmi anyagi haszon nem lenne abból, ha segítenének rajtuk.

Azzal viszont nagyon is tisztában vannak, hogy mindazok, akik bármelyik világvallás hitére és erkölcsi normáira építették fel úgy a maguk, mint környezetük életét – legyenek keresztények, zsidók, muzulmánok, vagy buddhisták – ellenségnek számítanak, mert erkölcsi alapállásuk és az isteni parancsokra alapozott életformájuk a nemzetközi üzlet, a kufárok elérendő világuralmának elsőszámú akadályai. Jól tudják azt is, hogy csak abban az esetben érhetik el céljukat, ha a hitükhöz és hagyományaikhoz ragaszkodó százmilliókat, esetleg milliárdokat le tudják győzni a kezükben lévő média agymosásával és e komputerizált világban a munkanélküliség fenyegetésével. Tehát gondolkozni nem tudó nyájjá akarják tenni ezeket, akik a falat kenyérért, az üres szórakozásért, a szexért, az alkoholért, a kábítószerért feláldozzák az emberiség legszentebb sejtjét, a családot, hogy hűséges szolgái legyenek a mechanizált világfalaszternek.

Mai írásomban a kereszténység elleni, példa nélküli gaztettel, az Újtestamentum átírásával foglalkozom. A kérdést több cikkemben is érintettem a múlt esztendőben, mert hitünk és a Krisztus egyháza elleni támadás egyre nyíltabb és fenyegetőbb. Első alkalommal arról írtam "Szent Júdás" című ismertetésemben, hogy Németországban egy fiatal jezsuitákból álló csoport követeli Júdás rehabilitálását, sőt kanonizálását arra hivatkozva, hogy a tanítvány soha nem követett el árulást és a kereszthalálhoz egyedül Jézus szolgáltatta az okot.

Ezt követte a "Merénylet", amely az ateista firkász, Gore Vidal – az ultraliberális, kozmopolita amerikai tömeg kedvence – "First Broadcast" című blaszfémiájával, istenkáromlásával foglalkozik. Ebben azt állítja, hogy Jézus ízig-vérig cionista felkelő volt, aki ügyes trükkel Júdást feszíttette meg maga helyett, így sikerült megszöknie. Az csak természetes, hogy Pál apostol homoszexuális szélhámos, akinek Timóteus a szeretője, akin már Néró is erőszakot követett el.

Az említettek annyira nyilvánvaló tendenciával igyekeznek Krisztus tanításának kigúnyolására, hogy ezzel kapcsolatban meg kellene említenem a szomorú tényt: az amerikai kereszténység túlnyomó többsége liberális mocsárban fuldoklik, amit a marxista "keresztény" teológusok befolyásának köszönhetnek. Ennek eredményeként alapították meg Chicagóban és Phila-

delphiában az úgynevezett "Krisztus Akadémiákat" magukat kereszténynek nevező hittudósok vezetésével, akik kételkednek az Újszövetség hitelében és nemcsak a "történelmi" Jézust kutatják, de többen vannak a tanárok között, akik nem hisznek abban, hogy Jézus valaha is élt. Azt hiszem, nem kell mondani, hogy a hívők százmillióinak hitét megingatni akaró bölcsek, akik "teológusoknak" nevezik magukat, valamennyien az üzlet, az egyeduralom kitartottjai, akik képmutatóan a reverenda mögé bújva züllesztik az Anyaszentegyházat. Hosszú idő óta olvasom a lapok "Religion" rovatában megjelent tudósításokat és látva ezek célzatos rombolását, írtam le a következő megállapítást, mely szerintem a keresztény erkölcsöt megsemmisíteni igyekvő üzleti maffia célját szolgálná. Tehát: "Sürgősen meg kell semmisíteni az Újtestamentumot, mert naiv meséivel és fajgyűlöletével félrevezeti az áligazságaiban és naiv meséiben hívőket." Így érhetnék csak el, hogy minden megkötöttség nélkül, egyházi és állami törvények fölé emelkedve, teljhatalommal uralkodhassanak.

Írásaim után voltak, akik túlzott pesszimizmusnak, lidérces álomnak minősítették félelmemet, többek között lelkész barátaim is. Sajnos teljes mértékben rémlátásomat igazolták az események. A Toronto Star január 8-án az első és 16. oldalán ismertette, hogy egy "Bibliatudósokból" álló csoport "korszerűsítette" Szent Könyvünket. Nancy B. White a következő címet adta tudósításának: "God the Father is also Mother in "correct" Bible"., vagyis Isten, az Atya, egyúttal Anya is a "hiteles" Bibliában. Dicséretére váljon, hogy a "korrekt" szót idézőjelbe tette.

Ezután megtudjuk, hogy a szöveg, amit a korai keresztyénség hitvallói írtak le, és ahogy azt leírták, teljesen megfelelt, mert a hívők minden szavát elhitték és szentnek tekintették évszázadokon át. Az amerikai Bibliatudósok követelményei szerint viszont 1990 óta már nem megfelelő és politikailag nélkülözi a korrektséget. Ezért egy hat tagból álló szakcsoport "helyesbítette" az eddigi tévedéseket.

Isten nem "Atya" ezentúl, hanem "Father-Mother", vagyis "Apa-Anya". Az "Ember Fia" téves meghatározás, ehelyett az "Egy-Ember" használandó. Nincs többé "Isten Országa" csak "Isten Birodalma", habár a kritika szerint ez a kifejezés gyarmatosítást jelent.

Az új fordítás februárban jelenik meg az Oxford University Press gondozásában "The New Testament and The Psalms" (Az Újszövetség és a Zsoltárok) címmel, s az a célja, hogy "egy jó könyvből még jobbat csináljon". Erre azért van szükség, mert meg kell tisztítani a Biblia nyelvét. Sokan vannak ugyanis, akik szerint az eddig használt fordítás nem más, mint: "férfi sovinizmus, fajgyűlölet, antiszemitizmus, azonkívül lealacsonyítása a testi hibában szenvedőknek." (Male chauvinistic, racist, antisemitic, or derogatory to disabled people).

Szinte bohózatba illő, hogy az "Isten jobbja" kifejezést eltörölték e tudós fordítók, mert sérti a balkezes emberek érzékenységét. Ehelyett a "hatalmas", vagy "erős" szavak a helyesek.

A gyakran előforduló "sötétség" ugyancsak megbélyegző, mivel alapvetően rasszista. Azonkívül kirostálták a "vak" meghatározást is és azt "az ember, aki nem lát" pótolja, mivel ez nem sérti azt, aki elvesztette szeme világát.

A "zsidó" megnevezés csak akkor fordul elő, ha elkerülhetetlen. Helyette az "authority" (tekintély, hivatalos személy), azonkívül a "Leaders", az egyházi vezetők a hiteles meghatározás. Bár az is elképzelhető, hogy Jézus idejében egyetlen zsidó sem élt a Szentföldön, vagyis abban az országban, amit a zarándokok így neveznek.

Máris sokan vannak, akik elítélik ezt a "szépítést", mint például Rev. Ken Birch, a Pentecostal Assembly igazgatója, aki szerint a pontosan fordított tudományos nyelvet nem lehet megváltoztatni, mert így a bibliaolvasók körében zavart keltene ez a parafrázis és nem tudnák, hogy melyik teológiai álláspontot tegyék magukévá. A Chicagoi Teológiai Szeminárium professzora szerint az ellentmondások korát éljük, tehát sokféle újítást kell a hívőknek elfogadni. Ez a fordítás kizárólag eszköz, amellyel megkísérelték tágítani az angol nyelv határait. (Shakespeare 50-60 ezer szava úgy látszik nem elég a szappanoperák "textusain" nevelődötteknek.) Általános vélemény, hogy a nyelvi tágítás túllőtt a célon, csak azért, hogy az egyházat lezülleszteni igyekvő merénylők anyagi támogatását és vállveregetését megérdemeljék, akiket ez a bűn terhel.

Dicséret illeti a tudósítás íróját, akinek volt hozzá erköl si ereje elmondani az alábbi esetet: Évtizedekkel ezelőtt, mikor a "Revised Standard Version of The Bible" megjelent, az egyik déli államban tevékenykedő lelkész, lángvágóval égette meg egy példányát az istentisztelet keretében, egész gyülekezet előtt. Azt hiszem, hogy az "Új "Bibliának" nevezett kísérletezéssel is ezt kellene tenni.

Eddig az ismertetés. Olvasóim ebből is láthatják, hogy e modern szakemberek feltételezése szerint Szent Ágoston, Aquinoi Szent Tamás, Szent Jeromos, Luther, Károli Gáspár, Káldi György, Ravasz László csak futólag ismerték a IV-V. század óta felhasznált és elfogadott szöveget, vagyis sem görögül, sem latinul nem tudtak, vagy legalábbis nagyon keveset. Ezek szerint a Vatikán által 1984-ben kiadott görög-latin bibliofil Újszövetség is – amelyhez a bevezető tanulmányt Mr. Carlos M. Martini, az Újtestamentum nagy tudósa írta – valószínűleg azzal a szándékkal készült, hogy ennek naiv meséivel elvakítsa a hívőket, akik aztán kinyitják bukszájukat, hogy legyen miből fedezni e "tévtanok" hirdetését.

Tehát ezt a sok évszázados "félrevezetést" igyekeztek pótolni a liberális, humanista, esetleg marxista tudósok és amennyiben ezeknek a "Biblia-kozmetikusoknak" igazuk van, akkor azt hiszem célszerű lenne, ha a keresztény építészek, szobrászok, festők, zeneszerzők, filozófusok, és költők Szentírástól ihletett remekeit – amelyek a kereszténység első századától napjainkig tartalmat adtak életünknek – megsemmisítenék, nehogy azt a gyanút keltsék az átírással szalonképessé hamisított Szent Könyvet olvasó emberekben, hogy az említett alkotó-lángelmék gyengeelméjűek voltak, mert hittek benne, hogy ennek a szövege megváltoztathatatlan igazságokat tartalmaz. Másfélezer éven át néhány kételkedő filozófus kivételével senki nem gondolta, hogy a harmadik évezred küszöbén lesznek olyan "tudósok", akik megmagyarázzák a Krisztus tanításainak tulajdonított írásokról, hogy azokat kizárólag élénk fantáziájú rasszista kontárok hamisították.

E sötét kép ellenére sem hiszem, hogy a megszelídített szöveg követőkre talál. Az isteni igazságszolgáltatásban azonban nem kételkedem, ezért biztos vagyok benne, hogy a "dies irae", az elszámolás napján megkérdezik ezektől: kinek szolgálnak tulajdonképpen? Azért ha elfogadjuk az igazságot, ami Máté Evangéliuma 6 része 24. versében olvasható, akkor hinnünk kell, hogy "Senki nem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak". Abban viszont egy pillanatig sem kételkedhetünk, hogy ezek, a magukat tudósoknak nevező kufárok a Mammont szolgálják.

Magyarság – 1995. február 25. pp. 7-8.
Dr. Viczián János közlése

Az Alapítvány munkájának ismertetése

"Az Úr...nem azt akarja, hogy némelyek elpusztuljanak, hanem azt, hogy mindenki megtérjen."
/2Péter 3:9/

Az Evangéliumot Minden Otthonba Alapítványt különböző keresztyén egyházakhoz tartozó magánszemélyek hozták létre. Az Alapítvány célja az, hogy a Krisztusról szóló örömhírt hazánkban minden otthonba eljuttassa, elsősorban házról házra járó szolgálattal. Ezt a misszió egyik lehetséges módjának tartjuk. Az Alapítvány nem tartozik egyik egyházhoz sem. Ez persze nem zárja ki az egyházakkal, gyülekezetekkel való együttműködést, amennyiben kölcsönösen egyet tudunk érteni a szolgálat evangéliumi alapjaiban.

A cél megvalósítása az alábbiak szerint történik:

Az alapítványi feltételeket elfogadó keresztyének párosával végigjárják a települések utcáit, ill. otthonait. Ez egy-egy településen viszonylag rövid idő alatt, általában akciószerűen történik. A családokat a bekopogtató munkatársak megszólítják és átadnak részükre egy traktátust. Ebben válaszlap található. Ha a család, ill. egy tagja érdeklődést mutat, elküldheti a kitöltött válaszlapot az Alapítvány címére. Kérhet Élet Krisztussal c. anyagot (ez bibliai bevezetés, a Biblia lényeges üzenetének ismertetése, személyessé tétele) Újszövetséggel vagy anélkül. Az anyag két önálló egységből áll. Érdeklődés esetén tehát megkapja a válaszadó az első kötetet. Ebben az anyagra épülő kérdések, feladatok is szerepelnek. A feldolgozás során kitöltött válaszfüzetet a válaszadó megküldi az Alapítványnak. Egy munkatárs a feladatmegoldást átnézi, majd írásban értékeli azt a válaszadó további épülésére. A személyessé tett kérdésekre külön is kitér. Ezután a válaszadó megkapja a második kötetet, feladatokkal együtt. Ezt is visszaküldi, s mi ugyanúgy átnézzük és megválaszoljuk. Ha az anyag és természetesen az Újszövetség olvasása, feldolgozása során, továbbá egyéb lehetőségek felhasználásával megtér a válaszadó, az Alapítvány próbál részére átmenetileg megfelelő lelki közösséget találni, ahol tovább fejlődhet, megerősödhet lelki életében. A cél viszont az, hogy menjen vissza saját gyülekezetébe és ott váljék sóvá (Máté 5:13). Ha nem volt gyülekezete, akkor is az ő egyéni döntése, hová tagozódik be.

A fenti rövid bemutatást kiegészítik még lényeges szervezési, előkészítési lépések:

Az Alapítvány Baráti Körének tagjait (ez az Alapítvány munkája iránt érdeklődő, azért imádkozó hívő emberek csoportja) a rendszeresen megküldött körlevelekben értesítjük a készülő akciókról. Az ő imádságuk az egyik legfontosabb lelki háttere egy-egy akciónak. Közülük kerülnek ki leginkább a munkatársak is.

A kiválasztott településen is előre meghirdetjük az akciót megelőzően az Alapítvány szolgálatát (helyi újság, kábeltévé, hangosbemondó, plakát). Ezzel egyértelműsítjük és tudatosítjuk, milyen szervezet, mikor, milyen céllal jön a településre. A nyíltság és egyértelműség elengedhetetlen ebben a munkában. A szolgálatban résztvevőket eligazítjuk az elvi (pl. Közreműködés feltételei) és gyakorlati kérdésekben. Felkészítjük őket a megszólítás, személyes evangélizálás, stb. végzésére. Biztosítjuk részükre a szükséges traktátusokat, segédeszközöket. A munkában először részt vevő munkatársak egy-egy tapasztaltabb testvér mellett indulnak az otthonokba.

Ha mód van rá, a szolgálatot a helyi gyülekezet(ek) bevonásával végezzük. Mindamellett lényeges megkötés, hogy a misszióban olyan személyek vegyenek részt, akik Jézus Krisztust személyes Megváltójuknak és Uruknak tudják vallani (hiszen a megszólított családoknál is bizonyságot kell tenniük Krisztusról!).

Valamennyi helyi lelkészt levélben előzetesen megkeressük és tájékoztatjuk őket tervünkről.

A házról-házra járás mellett elképzelhető, hogy szükség esetén postai úton keressük meg a település otthonait (címzetlen nyomtatvány szétküldésével). A későbbiekben egyéb módszerek (újság, rádió, televízió stb.) is szóba jöhetnek.

A falusias/családi házas településeken/településrészeken a bekopogtatás kézenfekvő megoldás. Zárt társasházak, panelépületek esetén számolnunk kell a postaládába helyezéssel is.

Kiket hívunk, várunk az EMO munkájába?

Mivel nem pusztán írások széthordásáról van szó az EMO-munkában – ezt a posta is megtehetné –, hanem emberek Krisztushoz hívásáról, csak olyan emberek tudják ezt megtenni, akik maguk már döntöttek Krisztus mellett. Mivel munkánk nem emberi kezdeményezés, hanem Istentől elindított misszió, amelybe Ő állított bele bennünket, felelősek vagyunk ezért a munkáért.

Ezért meg kell fogalmaznunk, hogy kik jöjjenek a traktátusosztó akciókra!

Az alábbiakat egyes szám első személyben fogalmaztuk meg, hogy kiki önmagára nézve átgondolhassa. Nem mi kívánunk másokat minősíteni, mivel a szívek vizsgálója és ismerője Isten. Mindenkinek az Isten előtti felelősségére és lelkiismeretére bízzuk: döntse el, hogy tudja-e ezeket önmagáról jó lelkiismerettel elmondani ill. önmagára nézve vállalni!

1. Tudom, hogy Jézus Krisztus megbocsátotta bűnömet, és megszabadított a bűn hatalmából. Tudatosan elfogadtam Jézus Krisztus kereszt-áldozatát, így Isten kijelentése alapján bizonyos vagyok abban, hogy örök életem, üdvösségem van Krisztusért.
Olvasd: Kol 1:13; Jn 8:34, 36; Róm 3:22-26; 1Jn 5:11-13; Róm 8:14-16!
2. Jézus nemcsak Megváltóm, hanem Uram is, akinek szavát kész vagyok elfogadni, Őt pedig követni. Tudom, hogy a feltámadt és élő Úr velem van, vezet engem, igéje szól nekem is, s meghallja, ha kiáltok hozzá.
Olvasd: Lk 6:46; Jn 14:15; Mt 28:20b; Zsolt 119:105; Zsolt 116:1!
3. Tudom, hogy az Úr belehelyezett az Ő egyházába, gyü-

lekezetébe, hogy ezáltal olyan testvérekkel éljek közösségben, akiket Ő hitre, közösségre, szolgálatra és bizonyságtételre hívott el.
Olvasd: 1Thessz 1:4-9!
4. Jézus parancsának engedve szeretném az örömhírt továbbadni másoknak. Tudom, hogy Uram és Megváltóm arra méltatott, hogy munkatársa legyek. Előtte el kell számolnom a rám bízott feladattal. Kész vagyok áldozatot is hozni azért, amivel Ő megbízott. Tudom, hogy senkit sem tudok meggyőzni saját elveszett voltáról, sem Jézus egyedüli Megváltó voltáról. Ugyanúgy hitet ébreszteni sem. Minderre csak Isten képes Igéje és Szentlelke által. Hiszem azonban, hogy Jézus Krisztus általam és velem akar munkálkodni, ezért indulok mégis, hogy Róla bizonyságot tegyek.
Olvasd: Mt 28:18-20; Mk 16:15; Róm 10:13-14; Jn 15:15-16; 1Kor 3:11, 13-15; Mt 6:33; Mt 10:37-39; Jn 16:8-11; Jn 6:44; Róm 10:17; Jn 15:4-5, 16!
5. A mai tévtanítások veszélyei miatt, az Ige intése alapján nem munkálkodom együtt olyan személyekkel, akik más Jézust is, más lelket is, és más evangéliumot is képviselnek és hirdetnek, mint ami a Szentírásban van. (Azokra gondolunk, akik: nem fogadják el a Szentírás isteni tekintélyét, Biblián kívüli kijelentéseket fogadnak el, illetve az úgynevezett pünkösdi/karizmatikus mozgalommal egyetértenek.)
Olvasd: Gal 1:6-7; 2Kor 11:3-4!
6. A missziói szolgálat alkalmával folytatott beszélgetéseim során nem kezdeményezek hitvallási, tanításbeli és politikai vitákat, mivel nem akarok másról beszélni, mint Jézus Krisztusról, mint megfeszítettről. Amíg az Alapítvány munkatársaként szolgálom Uramat, kész vagyok az Alapítvány rendjét, irányítását és intését elfogadni.
Olvasd: 1Kor 2:2; 2Kor 4:5; 1Kor 14:33, 40; 16:16; Zsid 17:17!
Ne magadra nézz, hanem Uradra! Ő tesz alkalmassá a szolgálatra!

EMO-morzsák

(Bepillantás az EMO traktátusosztó akcióba)

Az ajtónyitó gyanútlanul átvette a traktátust. Amikor felismerte, hogy "szentes" írás, kemény hangon szólt:
– Vegye vissza, vagy a kukába dobom!
– Kérem, előtte még olvassa el, hogy megtudja, mit akar eldobni.

*

– Magát is szereti az Isten! – a megszólított férfi elgondolkodik, majd így szól:
– Tényleg? Nos, akkor arra tud-e ön válaszolni, miért van villámhárító a templomtornyon? A saját házát sem védi meg a Mindenható?

*

A diáklány a kerítés rácsán keresztül átveszi a traktátust. Kérdezzük őt, van-e egyházi kapcsolata.
– Nincs. A nagymamám sem foglalkozott ilyesmivel, de azért megnézzük, miről szól ez az írás.

*

Egy idősebb, szomorú nő jött ki a kerítéskapuig. Munkatársunk elmondta jövetele célját. A fájdalmas tekintet nem oldódott.
– Rajtam már semmi sem segíthet – volt a válasz. Majd megfordult és ment a ház felé. Nem nézett vissza. Eltűnt. Munkatársunk egy darabig még várt. Majd nehéz léptekkel ment tovább.

*

A középkorú asszony beengedte az EMO munkatársait a konyhába. Beszélgetés indult meg.
– Jézus Krisztusról szeretnénk szólni Önnek. Hallott már róla?
– Igen!
– És az Ön számára ki Jézus?
Az asszony nekitámaszkodik a tűzhelynek és kissé zavartan, de egyértelműen kimondja:
– Ő az én Megváltóm!

*

A megszólított kézbe veszi a Tud-e Isten beszélni? című traktátust.
– Igen, szoktam beszélni Istenhez. Hol nyersen, hol barátságosan, attól függően, hogyan mennek dolgaim.
– De, kedves néni, ebben az írásban arról van szó, hogy az Isten tud-e beszélni magával. Hallja-e az Isten szavát? Istennek nagyon fontos mondanivalója van a maga számára!
– Vagy úgy! Tényleg, ez a címe az írásnak.

*

A csengetésre nem ajtó nyílt, hanem ablak. A beszélgetés az ablak és a kerítés távolságán ível át. A néni mozgásképtelen. Hetente kétszer látogatja meg valaki. Nincs más lehetőség, mint a postaládába helyezni a szóróanyagunkat, és majd két nap múlva beviszi a néni segítője. Addig a szoba rabja, egyedül marad és vár...

*

A házaspár behív a lakásba. Ezt nem illik visszautasítani. Ráadásul hideg idő van, a cipő is átázott. Ellenőrző kérdéseik közül az első:
– Önök hogyan gondolják hol lesz a mennyország? – Megállapítjuk magunkban, hogy Jehova tanúinál vagyunk. Majd következik Armageddon és a többi. Békességgel válaszolgatunk. A beszélgetés végén még arra is lehetőségünk nyílt, hogy szelíden kimondhassuk:
– Önök a tanaik és "igazságaik" foglyai. Olyan jó, hogy Krisztus kegyelméből szabadok lehetünk! Igen, ha a Fiú megszabadít, akkor valósággal szabadok lesztek...

*

A falusi ház udvarán üldögél az egész család az esti szürkületben. Szülők és három gyermek. A szülők indulat nélkül beszélnek:
– Mindketten munkanélküliek vagyunk. Hogyan tovább? Ez a fő problémánk.
Ez is igen nagy probléma. – Kedves Olvasónk, hogyan folytatná a beszélgetést?

*

A középkorú férfi a konyhában fogad. Átveszi a traktátust. Megnézi, majd így kiált:
– Kislányom, szólj a nagymamának, őt keresik!

*

– Maguk melyik egyházhoz tartoznak? – hangzik a gyanakvó kérdés.
– Az Alapítványt nem egyház(ak), hanem magánszemélyek hozták létre, akik persze hű egyháztagok is. Számunkra nem az a kérdés, hogy melyik egyházhoz tartozik valaki, hanem hogy Jézus Krisztusról hallhasson, akár tartozik egyházhoz, akár nem.
– Akkor jó, mert én halálomig ahhoz az egyházhoz akarok tartozni, amelyikbe beleszülettem.
– Mi nem akarunk elhalászni senkit. Azt viszont valljuk, hogy nem elég egyházhoz tartozni, ugyanis az a döntő, hogy Krisztushoz tartozunk-e! Ismeri-e Ön Jézus Krisztust?

*

A megszólító és a megszólított között levő kerítés kapuja nem nyílik meg. Viszont megnyílik a megszólított:
– Nem tudok továbblépni bűneim felett. Mindig előttem vannak, terhelnek és vádolnak.
Az első (vagy utolsó?) találkozás során áldott beszélgetés indult meg. Van szabadulás a bűntől. És szabad erről a szabadulásról itt és most szólni.
Mert él a Szabadító!

Összeállította: Göllner Pál

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE

Gyűjtötte, válogatta: dr. Gerzsenyi László

Baleset következtében sokan bent rekedtek egy szénbányában. Nagy tömeg gyűlt össze, hogy segítsenek eltakarítani a törmeléket és kimentsék a bányászokat. Egy idős, őszhajú férfi is odarohant ásóval a kezében, és tíz ember erejével kezdett dolgozni. Valaki felajánlotta, hogy felváltja az idős embert. "Állj félre az útból! – kiáltotta az öreg ember –. Két fiam van a mélyben!" Csak a megtéretlen lelkek iránti szeretet segíthet abban, hogy igyekezünk megmenteni őket. A lelki munkás eredményessége öt feltételtől függ: megtért szív, a Szentírást magába rejtő elme, a lelkek iránti szeretet, imádkozó élet és Isten Lelke.

Lélekmentés

◆

Az egyik csata után egy tábori lelkész annyira megsérült, amint a lova elesett, hogy egy egész éjszaka kénytelen volt fekve maradni a csatamezőn. Amint feküdt a sötétben, hangokat hallott: "Ó, Istenem!" Erre azt gondolta, hogy segíteni kellene a sóhajtozó emberen. Nem tudott járni, ezért elkezdett hengergőzve a szenvedő mellé jutni, és a holttestek közt végre odaérkezett a haldokló-hoz, akinek Krisztusról beszélt. Miután ezt a szolgálatát befejezte, érte küldtek, hogy legyen jelen egy haldokló tiszt mellett, akihez két katona vitte oda hordágyon. Így telt el az éjszaka. A katonák az egyik haldoklótól a másikhoz vitték a lelkészt, akiknek Krisztust prédikálta, és akikkel imádkozott, miközben állandóan a hordágyon feküdt. Lélekmentés

◆

A tapasztalat azt mutatja, hogy a siker nem annyira a képességtől, mint inkább a lelkesedéstől függ. A győztes az, aki testestül-lelkestül rászánja magát a munkára.

Lelkesedés

◆

Egyszer egy vasutastól megkérdezték, hogy eddig mi segítette a legjobban az előrehaladást a vasúti közlekedésben. Ezt válaszolta: "A jobb mozdonyok és a forróbb kazánok." Napjainkban erre van szüksége a gyülekezeteknek is: jobb motorok, tehát szorgalmasabb munkások és nagyobb lelkesedés, míg végül elmondhatjuk: "Az Úr háza iránti féltő szeretet emészt engem." Lelkesedés

◆

Érdekes történetet mondott el egy indiai misszionárius, akit egy távoli faluba hívtak, hogy merítsen be és fogadjon be a gyülekezeti közösségbe több mint hatvan felnőttet, akik a hinduizmusból tértek meg Krisztushoz. A misszionárius észrevette, hogy egy fiatal fiú ül hátul a sarokban, és erősen figyeli, hogy mi történik. Végül a fiú is előrement, és megkérdezte tőle a misszionárius, hogy ő is akar-e csatlakozni a gyülekezethez. Amikor a fiú igennel válaszolt, a misszionárius ezt a tanácsot adta neki: "Fiam, te még nagyon fiatal vagy, és ha fölvennélek és később elesnél, akkor kárt okoznál Krisztus ügyének. Hat hónap múlva ismét ide jövök. Légy hűséges az Úr Jézushoz ez alatt az idő alatt, és aztán, ha úgy találjuk, hogy kitartó és hűséges maradtál, bemerítelek és örömmel befogadlak a gyülekezetbe." Ekkorra már az egész gyülekezet fölállt és valaki az összes nevében ezt mondta: "Miért kell addig várni, hiszen ez a fiú vezetett mindnyájunkat az Úr Jézus Krisztushoz." Ifjúság

◆

Egy cápavadász hajóskapitány kötött ki egy vasárnap a tengerparton, és elment az ottani kis kápolnába. Miután vége lett az istentiszteletnek, a lelkipásztor beszélt a kapitánnyal, és azt tapasztalta, hogy az igehirdetés semmilyen benyomást nem tett az ember értelmére. Végre a kapitány őszintén beismerte: "A tény az, hogy mialatt ön prédikált, én azon gondolkoztam, hogy hol volna a legjobb cápákra vadászni. Az én szívemben már semmi másnak nincs helye, csak a cápáknak." Ha mindenki ugyanilyen őszinte volna, akkor be kellene vallaniuk, hogy azért nincs rájuk hatással az istentisztelet, mert a szívük túlságosan tele van a világ ügyeivel. Istentisztelet

◆

A valódi keresztyén olyan a világban, mint a vitorlás hajó az óceánon. Nem a hajón kívüli víz süllyeszti el a hajót, hanem a hajóba kerülő víz. Ugyanígy, a keresztyén nem vész el, bár e világban él, hiszen itt kell bizonyságot tennie. Ha azonban a világ beköltözik az életébe, akkor tönkreteszi halhatatlan lelkét. Mennyire vigyáznak a tengerészek, hogy ne kerüljön víz a hajóba. Ugyanígy kell a keresztyénnek is szüntelen vigyáznia és imádkoznia, hogy a Sátán és a világ ne találjon utat a szívéhez.

Világiasság

◆

Az izráeliták panaszkodtak a manna miatt. Azt hiszem, a manna volt a legjobb étel, amit a világ valaha látott. Isten készítette, és ő tudta, hogy miként alkossa a legjobb táplálékot. Minden tápérték benne volt egyetlen fogásban, amire az izráelitáknak szükségük volt a pusztában való meneteléshez. Ennek ellenére nem tartották ízletesnek. Az volt a baj, hogy Egyiptomban tönkretették ízlelőszerveiket az ottani hagymákkal. Amikor az ember a hagymát kívánja, akkor egészen biztos, hogy nem kívánja a mannát. Amikor gyülekezeti tagjaim közül némelyek nem szeretnek jelen lenni az imaalkalmakon, és nem találnak örömet az istentiszteleteken és a munkában, bizonyosra veszem, hogy Egyiptomban jártak, és jól behagymázták magukat. Tehát el lehet képzelni, hogy a legrosszabb keverék az, amikor a hagyma és a manna összekeveredik.

Világiasság

◆

Egyszer egy pesszimista és egy optimista beszélgetett a világ állapotáról. A pesszimista ezzel a lesújtó következtetéssel zárta a beszélgetést: "Azt hiszem, én sokkal jobb világot tudtam volna teremteni a jelenleginél." Az optimista így válaszolt: "Igazad van, éppen ezért vagyunk itt. Most menjünk és csináljuk meg, hiszen ezért vagyunk itt." Szolgálat

◆

Volt egy ragyogóan prédikáló barát, aki bárhova ment, nagy tömegeket lelkesített fel ragyogó ékesszólásával, kulturált beszédével és a géniuszával. Az értelem és a tudás minden vonzó ajándékával rendelkezett. Mindenütt vele volt egyik szegény, vak testvére is, akinek egyáltalán nem voltak ajándékai, hanem egyszerűen szent életet élt,

és térdepelve imádkozott, míg az erő és intelligencia embere prédikált. Egy napon, amikor a gyülekezet megint föllelkesült és szokatlan tűzbe jött a prédikációtól, a prédikátornak látomása volt. Látta, hogy megnyílt az ég, és a nagy trón dicsősége áradt le a földre. De azt is észrevette, hogy legnagyobb meglepetésére a mennyei dicsőség nem az ő fején nyugodott meg, hanem a a lábánál térdeplő alázatos testvérén, és az ő arcáról tükröződött tovább a tömegre. Attól kezdve már tudta, hogy az erő nem az ő géniuszából és ékesszólásából származott, hanem mellette térdelő testvérének tiszta életéből és buzgó imádságaiból.

Ima

◆

Egy nagy kanna megkevert festék volt a szobában, mire a festék így szólt: "Hamarosan befestem a házat." Erre az ecset méltatlankodva felkiáltott: "Nem te, hanem én fogom befesteni azt." A falnak támasztott létra is felszisszent: "Milyen messze tudnál eljutni nélkülem?" A festő hallotta mindezeket az öntelt megjegyzéseket és így válaszolt: "Talán jobb lesz, ha szabadnapot veszek ki. Kíváncsi vagyok rá, hogy befestik-e a szobát, mire visszajövök?" Még a legtehetségesebb munkás is csak eszköz Isten kezében.

Együttmunkálkodás

◆

Egy Koreában működő misszionárius közölte, hogy az egyik koreai prédikátort néhány évvel ezelőtt a szöuli börtönbe zárták tizennyolc bűnözővel együtt. Ott tartották öt hónapig. Mire kijött, mind a tizennyolc bűnöző megtért és keresztyénné lett.

Bizonyságtétel

◆

Három kőfaragó dolgozott egy kövön. Egy idegen megkérdezte az elsőtől, hogy mit csinál: "Naponta 10 dollárért dolgozom." Aztán megkérdezte a második munkást is: "Faragom ezt a követ" – válaszolta az idegennek. Végül a vándor megkérdezte a harmadik kőfaragót, hogy mit csinál, és ezt a választ kapta: "Katedrálist építek." Minek tekinted szolgálatodat?

Szolgálat

◆

Négy gyermek sétált egy tó partján, amikor a legfiatalabb, az ötéves kislány virágot akart leszakítani és beleesett a tóba. A legidősebb fiú, a tizenkét éves bátyus beugrott a vízbe, és sikeresen kimentette a testvérét. Amikor a gyermekek apja meghallotta az esetet, ezt kérdezte a harmadik gyerektől, a tízéves fiútól: "Segítettél-e a húgod megmentésében? "Ezt válaszolta: "Igen, amikor Márton közeledett a parthoz, megragadtam a kabátját és segítettem kihúzni." "Jól van!" – felelte az apa, majd odafordult a hatéves fiúhoz, a negyedik gyermekhez is, és ezt kérdezte: "És te is segítettél." A gyermek, aki még mindig törölgette a könnyeit, így válaszolt: "Ó, papa, én sikítottam." Az emberek megmentéséért végzett munkában nem mindenki képes beugrani a tengerbe, hogy mentse a fuldoklókat, vagy nincs ereje ahhoz, hogy kihúzza őket, de egészen bizonyos, hogy még a leggyengébb is tud szünet nélkül Istenhez kiáltani.

Imádság

◆

Észak-Kanadában letelepedett egy farmer, aki elevenen elfogott egy farkast. Eszébe jutott, hogy a hajókat néha úgy tisztítják meg a patkányoktól, hogy az egyik patkány nyakára kis csengőt kötnek. Az a ragyogó ötlete támadt, hogy hasonló módon tisztítja meg a közeli erdőket a farkasoktól. Csengőt erősített az elfogott farkas nyakára és szabadon engedte. Másnap a juhok éles fülükkel észlelték a csengő hangját, és az egész nyáj az erdőbe rohant. Egy óra múlva a juhok visszatértek, egy bárány kivételével. Másnap ugyanez történt, és megint eltűnt egy bárány. Ekkor kezdett megvilágosodni a farmer előtt, hogy az a csengő, amit a szürke farkas nyakára erősített, ugyanaz volt, mint amit a vezérjuh hordozott a nyáj előtt az előző nyáron. Az éles fülű juhok megismerték a csengő hangját, és ösztönüknek megfelelően igyekeztek csatlakozni a múlt évi vezérjuhhoz, de ehelyett a farkasra találtak, amely rájuk csapott. Hasztalan dolog bűnösökkel bűnösöket menteni; a lelki munkát csak lelki fegyverekkel végezhetjük; csak isteni bölcsességgel menthetjük meg a lelkeket.

Lélekmentés

◆

Valaki így becsmérelt egy fiatal keresztyént: "Megtértél? Az egész csak holdvilág." A keresztyén ezt mondta: "Köszönöm az illusztrációt. A hold a naptól kölcsönzi fényét, és mi az Igazság Napjától, Krisztustól vesszük a fényünket."

Keresztyénség

◆

Az óceán egyik északi szigetén világítótorony működött, amelyben négyen teljesítettek szolgálatot: a világító torony őre, a felesége és két munkatársuk. Egy napon a három férfit elsodorta egy lavina. Sohasem tértek vissza. Az asszony szeme előtt söpörte el őket a jégáradat. Hónapokkal később, amikor az utánpótlást vivő hajó elérte szigetet a négy embernek szükséges élelmiszerrel, a hajósok csak az asszonnyal találkoztak és megkérdezték tőle: "Hogy vészelted át a telet?" Ő így válaszolt: "Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy égve tartottam a világítótorony lámpáját." Adja Isten, hogy amikor a fölmentés ideje elérkezik, mindegyikünk elmondhassa: "Égve tartottam a lámpát!" – még akkor is, ha az lehetetlennek tűnt.

Vigyázat

◆

Egy fiatalember mondta el: "A házasságkötés után hamarosan meglátogatott bennünket az édesapám és körülnézett a házunkban. Megmutattunk neki minden szobát, majd így szólt hozzánk: »Igen, itt minden nagyon szép, de ha valaki végigjárná ezeket a szobákat, nem tudná meg, hogy ti Istenhez vagy az ördöghöz tartoztok.« – Végigmentünk mi is a szobákon, és láttuk, hogy édesapámnak igaza volt. Azonnal eldöntöttük, hogy ettől kezdve nem maradhat úgy egyetlen szoba sem a házunkban, hogy ne legyen benne valamilyen üzenet egy képen vagy feliraton arról, hogy mi a Királyt szolgáljuk."

Keresztyénség

◆

Az egyik püspök mondta a következőket: "Indiában töltött első éveim alatt jónéhány hónapig dolgoztam egy faluban, és csak tizenhárom lélek tért meg. Két évvel később újból visszatértem oda, és már nyolcszáz megtértre találtam. Pedig azóta egy misszionárius sem ment közéjük, miután távoztam. Minden keresztyén Krisztus bizonyságtevője lett." Így nyerték meg az embereket az első évszázadban. Így kell továbbadnunk az üdvösség evangéliumát!

Bizonyságtétel

◆

Moody egyszer így tett bizonyságot: "Sokan karbatett kézzel mondják: »Ha egyike vagyok a kiválasztottaknak, akkor üdvözülök, és ha nem, akkor nem üdvözülök. Semmi haszna, ha emiatt aggódom.« Arra gondolok, hogy az Úr Jézus látta, hogy az emberek megbotlanak a kiválasztás tanában. Tehát miután már harminc-negyven év

óta a mennyben volt, az egyik vasárnapon lejött és beszélt Jánossal Patmosz szigetén: «Írd meg ezeket a gyülekezeteknek!« János írni kezdett. Nagyon gyorsan mozgott a tolla. Aztán az Úr, amikor János már csaknem mindent leírt, ezt mondta: »János, mielőtt befejeznéd a könyvet, írj bele még egy meghívást: "A Lélek és a menyasszony így szól: Jöjj! Aki csak hallja, az is mondja: Jöjj! Aki szomjazik jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen!"

Üdvösség

◆

A távirász tizennégy órás munka után elszunnyadt, ezért a csupán huszonöt kilométernyi távolságban levő California óceánjárón nem értesültek időben a Titanic katasztrófájáról, hogy elinduljanak a mentő akcióra. A Titanic közelébe kerülhettek volna alig két órán belül, jóval azelőtt, hogy a Titanic elsüllyedt. A California motorjait leállították április 14-én vasárnap este tíz óra tizenöt perckor, mivel jéghegyek közeledését észlelték. Néhány perccel később a távírász odakúszott az ágyához és elaludt. Valószínűleg éppen akkor szunnyadt el, amikor az eszeveszett S.O.S. jelzés odaérkezett a Titanicról. A motorok leállítása nem akadályozta volna meg a távirászt ez üzenet vételében, ha éber lett volna. Azonnal továbbíthatta volna a hírt a kapitánynak. Vigyázat

◆

Azt mondják, hogy amikor a gallok Kr.e. 390-ben közeledtek Róma felé, hang hallatszott az éjszakában, amely figyelmeztetett az ellenség beözönlésre. Azon a helyen, ahol a hangot hallották, a rómaiak később oltárt emeltek Aius Locutiusnak, a figyelmeztető istennek. De az a szomorú, hogy mindez túl későn történt. Amikor Róma hamuban hevert, minden szépségétől, kincseitől, erejétől kifosztottan, miután a beözönlő hadak éhes szörnyetegként letiporták, a megmaradt polgárok oltárt építettek. Tisztelettel elismerték az istenek felajánlott segítségét, amitől elfordultak saját ostobaságuk miatt. Az oltár emlékeztette őket vigyázatlanságukra. Vigyázat

◆

Byron leírta, hogy Bonnivard, egy börtönlakó mélyedéseket vésett börtöncellájának a falába, hogy felkapaszkodjék a magasban levő ablakhoz, és megtekintse hazájának csodálatos hegyeit. Sok éven át volt már Chillon börtönében, a közelében levő tó vízszintje alatt. Egy napon egy madár kezdett énekelni börtönének ablakában, és azt nagy élvezettel hallgatta. A dal életre keltette megkövült szívét. Vágyakozni kezdett azután, hogy körültekintsen azon a vidéken, ahol szabadon röpülnek a madarak. Ezért mélyedéseket vésett a falba, és fölkapaszkodott az ablakig. Körülnézett, és látta a mozdulatlan hegyeket. Látta évezredek havát és megtanulta a türelmet. Ez a pillantás új életet adott neki, új látást kapott, amely élete végéig kísérte. Ebből a látásból nyugalmat, erőt és szilárdságot nyert. Ha fölemelkedünk Istenhez, akkor az ő szemével látjuk az életet, és örökre megvigasztalódunk, mert valami fenséges és túláradó dicsőség vár ránk ez élet után, ahol most börtönben vagyunk. Ragadjuk meg a halhatatlanság égbenyúló csúcsait. Isten ígéreteibe mélyedéseket vések hitem lábainak. Hit

◆

A polgárháború idején egy bebörtönzött rabnak fogolycserét ajánlottak háromszor, de mindig lemondott róla egy beteg fogolytársa érdekében. Eljött a negyedik alkalom is a fogolycserére. Addig már többször is próbálta meggyőzni egyik fogolytársát Krisztus kegyelméről, de az ember visszavágott ezekkel a szavakkal: "Nem hiszek abban a vallásban. Semmi bizonyítékát nem látom valódiságának." A mi foglyunk negyedszer is lemondott a szabadság lehetőségéről, és ez esetben éppen a keresztyénséget gúnyoló fogolytársa érdekében. Ezúttal kedvességével és krisztusi áldozatával megtörte a hitetlen ember szívét, és végül megnyerte őt Krisztusnak.

Önfeláldozás

◆

Whitefield, egy nagy ébredés lánglelkű prédikátora, egyszer Philadelphiában az egyik bírósági épület balkonján prédikált. Prédikációja közepén föltekintett az égboltra és így kiáltott fel: "Atyám, Ábrahám, kik vannak a mennyben? Vannak ott episzkopálisok?" Whitefield maga válaszolt a kérdésére: "Nincsenek." Aztán tovább kérdezett: "Vannak ott lutheránusok? Presbiteriánusok? Metodisták? Baptisták?" Mindegyik kérdésre ezt válaszolta: "Nincsenek!!" Aztán így folytatta: "Akkor kik vannak a mennyben?" Jött az elsöprő válasz: "Isten gyermekei vannak itt, akik megmosták ruháikat a Bárány vérében!" Odafordulva hallgatóságához, Whitefield kijelentette: "Ha így áll a helyzet, feledkezzünk meg felekezeti hovatartozásunkról, és igyekezzünk szeretni egymást. Járjunk Isten előtt, mint az ő gyermekei." Egység

◆

Egy nagy gyárvárosban egy férfi a halálos ágyon feküdt. Amikor egészséges és erős volt, fiával együtt dicsekedett vele, hogy nem hisz Istenben. A legutolsó napok próbájában azonban kezdett megrendülni a hitetlenségében, mert semmibe nem kapaszkodhatott. Fia nagyon akarta, hogy az apja úgy haljon meg, mint ahogy élt, ezért így erősítette: "Apám, légy férfi, tarts ki!" Az apja ezt válaszolta: "De semmi sincs, ami mellett kitarthatnék."

Hitetlenség

◆

Van egy nagy katedrális Európában, ahol a templom mindkét végén orgona díszeleg. Az egyik orgona válaszol a másik orgona hangjára, és a zene leírhatatlanul csodálatos hatást gyakorol a hallgatókra. Eljön az az idő, amikor a menny és a föld összhangban dicsőíti a Megváltót. Öröm lesz itt és öröm lesz odafönn, Jézus itt és Jézus ott. Orgona szól az orgonának, halleluja a hallelujának.

Örök élet

◆

Van egy történet egy egyiptomi királyról, aki áldozatot küldött országa egyik bölcsének, és arra kérte, hogy küldje vissza neki az áldozat legjobb és legrosszabb részét. A bölcs visszaküldte az áldozat nyelvét. Nincs a földön hatalmasabb eszköz, mint az emberi beszéd, amivel lehet a jót és a gonoszt is szolgálni. A nyelvünkről kelnek szárnyra a kedvesség vagy az átok szavai. Onnan erednek az áldás és a csapás üzenetei. A zsoltáros azt kérte, hogy Isten tegyen zárt a nyelvére. Jézus is figyelmeztette hallgatóit a nyelv bűneire. A nyelvünk irányítójára, a szívünkre kell vigyáznunk, mert a nyelv csupán eszköz. A szívtől veszi parancsait. Aki vigyázni akar a beszédére, annak a szívére kell vigyáznia. Be kell fogadnia Krisztust, hogy ő tartsa kezében a királyi jogart, és ő irányítsa életünket és akaratunkat. Nyelv

◆

Szakítsunk időt a búcsúcsókra. Nyugodtabb lelkülettel megyünk el a napi munkára. – Szakítsunk időt az esti imádságra. Álmunk nyugodtabb lesz, ha kérjük Isten őrizetét. – Szakítsunk időt a kedves beszédre azok iránt, akiket szeretünk. Amikor nem is hallják a szavunkat, úgy értéke-

lik azokat, mint a legnagyobb bölcsességet. – Szakítsunk időt a bibliaolvasásra. Annak kincsei megmaradnak akkor is, amikor már nem foglalkozunk a politikával, a tőzsdével vagy a napi apró-cseprő dolgokkal. – Szakítsunk időt a kedvességre. Kicsiny udvariasságok egyre értékesebbé válnak, és túlszárnyalják azt a hírnevet is, amire vágyakozunk. – Szakítsunk időt arra, hogy együtt legyünk a családunkkal. Az örökké elfoglalt és megterhelt apának és anyának a gazdagsága nem nyújthat otthont annak a gyermeknek, akivel sohasem törődtek. – Szakítsunk időt Krisztus megismerésére. Eljön az óra mindnyájunk életében, amikor kezének érintése a sötétben többet ér, mint mindaz, amit a napvilágnál írtunk vagy följegyeztünk kis szociális világunkban. – Mivel mindnyájunknak időt kell szakítanunk a meghalásra, miért nem szakítunk időt az életre – hogy úgy éljünk életünket, hogy már most elkezdjük az örökkévalóságot. Idő

◆

Két fiú ment szőlőt szedni. Az egyik boldog volt, mert megtalálta a szőlőfürtöket, a másik panaszkodott, mert a szőlőben magvakra bukkant.

Két ember volt a kórházban, és megkérdezték tőlük, hogy hogyan érzik magukat. Az egyik így szólt: "Ma már jobban vagyok." A másik ezt mondta: "Tegnap valamivel rosszabbul voltam."

Amikor esik, az egyik ember ezt mondja: "Ezután még nagyobb lesz a sár", de a másik így szól: "Végre nem lesz annyi por."

Két fiú vizsgálja a bokrot. Az egyik észreveszi, hogy sok a tüske, a másik meglátja a rózsát.

Két gyermek néz át a színes üvegen, és az egyik így szól: "A világ kék színű", és a másik ezt mondja: "Minden ragyogó."

Két fiúnak van méhkaptára, az egyik mézet kap a méhektől, a másik fullánkot.

Az egyik ember ezt mondja: "Boldog vagyok, hogy élek". A másik panaszkodik: "Sajnos, egyre romlik az életkörülményem."

Valaki így szól: "A jóságunk gonoszsággal keveredik." A másik így folytatja. "Gonoszságunk összekeveredik a jósággal."

Te melyik ember vagy? Hogyan fogadod az áldásokat? Kétféle módon lehet átvenni az áldásokat. Itt az ideje, hogy önvizsgálatot tartsunk, és hálásak legyünk az áldásokért. Hála

◆

Haydn társaságában egyszer más híres művészek is jelen voltak, és egyikük megkérdezte, hogy az ember miként nyerheti vissza belső erejét a leghamarabb, miután nagyon kimerítette magát. Többféle módszert javasoltak. Amikor Haydnra került a sor, a következőt ajánlotta: "Otthonomban van egy kis kápolna. Amikor fáradtnak érzem magam a munkától, bemegyek oda és imádkozom. Ez az orvosság még sohasem mondott csődöt." A tapasztalat azt mutatja, hogy Haydnnak igaza volt. Az Isten előtt hitből mondott imádság megnyitja minden erőnek a forrását. Ima

VIDÁM ESETEK

Gyűjtötte, válogatta: dr. Gerzsenyi László

Ezer tanuló járt az egyik iskolába. Egyszer látogatók érkeztek az igazgatóhoz, és megkérdezték tőle, hogy hány tanuló van az intézetben. rövid gondolkodás után így válaszolt: "Körülbelül kétszáz."

◆

Lány: "Apa, az iskolában mellettem ülő fiúnak pontosan olyan ruhája van, mint nekem."

Apa: "Csak nem azt akarod mondani, hogy új ruhát vegyek."

Lány: "Úgy gondolom, hogy ezzel még mindig jobban jársz, mint ha engem összetévesztenek a fiúval."

◆

Tanár: "Mi a vákuum?"

Diák: "A vákuum... a vákuum... Tudom, mi az, csak nem tudom megmagyarázni, pedig itt van a fejemben..."

◆

Egy bíró ment a fogorvoshoz, és miután leült a székbe, így szólt: "Kérem, húzza ki a fogamat, az egész fogamat, és semmi mást, csak a fogamat!"

◆

Egy ember a vízbe esett, és elkezdett segítségért kiabálni: "Nem tudok úszni! Nem tudok úszni!" Valaki arra ment és odakiáltott: "Én sem. De legalább nem kiáltom világgá."

Évekkel ezelőtt egy amerikai gyülekezeti tag megígérte Istennek, hogy jövedelmének a tizedét mindig az gyülekezeti oltárra helyezi. Az első heti fizetése 50 dollár volt, amiből öt dollárt a perselybe tett. Nemsokára előléptették, és attól kezdve 200 dollárt kapott hetenként, amiből minden vasárnap a perselybe helyezett 20 dollárt. Az egyik napon azonban odament lelkipásztorához, és megkérdezte tőle, hogy miként mentesülhetne a fogadalma alól, mert nagyon fölemelték a fizetését. A lelkipásztor ránézett az atyafira, és így válaszolt. "Sajnos, nem tudom önt föloldani a fogadalma alól, de mégis tudunk tenni valamit. Mindjárt letérdelünk, és azt kérjük Istentől, hogy csökkentse az ön fizetését annyira, mint amennyi az első héten volt, amikor még szívesen adta oda az ötven dollárból az öt dollárt." A panaszkodó testvér nem ment bele az ajánlatba, hanem megértette, hogy mit üzen neki az Úr.

◆

Az irodából távozó főnök ezt mondta a titkárának: "Visszajövök délben, vagy négy harminckor, vagy pedig holnap reggel, és ez egészen biztos!"

◆

Egy mérges üzletember ezt a levelet diktálta titkárának: "Uram, titkárnőm nem vállalta annak leírását, amit

önről gondolok, és mivel úriember vagyok, én sem diktáltam le neki az önről alkotott véleményemet. De tudnia kell, hogy minek tekintem önt..."

♦

A főnök dühösen odaszólt titkárnőjének, hogy nem kell átírnia a levelet, csak küldje el úgy, ahogy lediktálta. Másnap a következő levél érkezett az alábbi címre: Mr. O.J. Squizz, Squizz Soap Company. "Mr. O.K. vagy O. J. , vagy az ördögbe is, nézze meg! Squizz, micsoda név! Squizz Soap Company, Detroit, ez Michiganben van, ugye? Kedves Mr. Squizz: Öö... Az utolsó szappanküldeményük szörnyű volt, és meg akarom önökkel értetni, hogy... Törölje ki! Meg akarom mondani, hogy ha önök nem szállítanak... küldenek... szállítanak... nem küldenek nekünk rendes szappant, akkor többé ne szállítsanak, pont, vagy amilyen írásjel szükséges. Hol tartottam? Új bekezdés. Azok az ostobák át akarnak rázni bennünket. Ön miért úgy festi az arcát, mint az indiánok a hadiösvényen? A szállítmányt holnap visszaküldjük. Majd én megetetem velük a szappanjukat, az ostobákkal. Most pedig olvassa el ismét a levelet. Nem, nem olvassuk el ismét. Már így is elég sok időt pocsékoltunk a szappanosokra. Tegye borítékba és írja oda a nevemet! Menjünk ebédelni!"

♦

A nap végefelé az életbiztosítással foglalkozó ügynök végre bebocsátást nyert a főnökhöz, aki így szólt hozzá: "Tekintse nagy kiváltságnak, hogy beléphetett, mert eddig már hét ügynököt küldtem el a mai napon!" "Tudom, mert mind a hét ügynök én voltam" – mondta halkan az ügynök.

♦

A falu pesszimistája mindig panaszkodott valami miatt. Sok éven át szűkös volt a termés, és ezért volt is oka a méltatlankodásra. Az egyik évben azonban csodálatosan gazdag volt a betakarítás. A krumpli bőven termett, és csak nagy krumpli volt a földben. A falusiak azt gondolták, hogy végre nem panaszkodik a társuk. Meg is kérdezték tőle, hogy mit szól a gyönyörű krumpliterméshez. Amint körülnézett a bőségesen termő földeken, kesernyésen megjegyezte: "Most meg az a baj, hogy nincs apró krumpli, amivel a malacokat etethetném."

♦

Egy fiatalasszony elvitte elkészített ételét a gyülekezetbe a közös szeretetvendégségre ezzel a megjegyzéssel: "Még csak kétfajta ételt tudok készíteni: fasírozottat és mézes süteményt." Egy férfi állt a közelben, és látva a különös készítményt, megkérdezte tőle: "Nos, ez melyik a kettő közül?"

♦

A vendégprédikátor az istentisztelet kezdete előtt vette észre, hogy kettétört a műfogsora. Odasúgta a padban mellette ülő gyülekezeti vénnek: "Sajnos, nem tarthatom meg prédikációmat, mert kettétört a műfogsorom." A gyülekezeti vén mosolyogva válaszolt: "Nincs semmi baj. Van a zsebemben egy fogsor, próbálja ki." A vendég kipróbálta, de nem pászolt. Aztán a gyülekezeti vén egy másik fogsort húzott ki a zsebéből, majd egy harmadikat, és végül a negyedik éppen illett a vendég szájába. Amikor vége lett a prédikációnak, a vendég így szólt a fogsort kölcsönző testvérnek: "Milyen jó, hogy ebben a gyülekezetben fogász a gyülekezeti vén." Amaz így mentegetőzött: "Ó, én nem fogász vagyok, hanem temetkezési vállalkozó."

♦

Az egyik vasárnap reggel valaki a százforintosát tízesekre váltotta fel az egyik cukrászdában. A kiszolgáló nő megjegyezte: "Remélem, élvezni fogja a prédikációt."

A tanító megkérdezte a kisleányt az első tanítási napon, hogy hogy hívják az apukáját. Ezt felelte: "Apu." "De hogy nevezi őt az anyukád?" "Nem nevezi sehogy, mert szeretik egymást."

♦

Tanító: "Kisfiam, tudod-e, hogy hogyan készítik a gyufát?"

Tanuló: "Nem tudom, de nem hibáztatom a tanítóbácsit sem azért, hogy nem tudja."

♦

A kislány kiábrándultan ment haza az iskolából, és azt mondta, hogy többé nem megy iskolába. Ezzel indokolta döntését: "Sem olvasni, sem írni nem tudok, beszélni meg nem engednek."

♦

Egy kisgyerek sírva ment haza az iskolából, és megkérdezte tőle egy járókelő, hogy miért sír. Ezt felelte: "Elvesztettem tíz forintot, amit a tanár bácsi azért szokott adni, mert valaki a legjobb az osztályban." Az együttérző felnőtt megszánta a gyermeket, és adott neki egy tízforintost, majd tovább kérdezte: "Na, és hogyan veszítetted el a tízforintosodat?" "Úgy, hogy ma nem én voltam a legjobb az osztályban."

♦

Egyes tanulók isznak a tudomány forrásából, mások meg csak gargalizálnak a forrás körül.

♦

Néhol azt várják prédikátoruktól az emberek, hogy olyan kecses legyen, mint a hattyú; olyan barátságos, mint a veréb; olyan erős, mint az oroszlán; úgy tudjon éjszakázni, mint a bagoly, és olyan kevéssel beérje, mint a kanári.

♦

Manapság prédikációcskákat mondanak az igehirdetőcskék a keresztyénecskéknek.

♦

"Ma megpróbálom követni az olajfúrást végző munkásokat, akiknek ez a jelszavuk: ha húsz percen belül nem találsz olajat, hagyd abba a fúrást! Ma csak húsz percig fogok prédikálni."

Talán teológiai hallgató volt...

A görög szemináriumon néhány hónap után egyik csoporttársunk megkérdezte az oktatónkat, hogy amikor eredeti szöveget olvas, görögül gondolkodik-e, vagy lefordítja magának a tartalmát angolra.

A prof elgondolkodott:

– Tudják – válaszolta –, még csak néhány éve vagyok képes úgy olvasni a görög szövegeket, hogy az angol jelentésük eszembe sem jut.

– Nekem ez azóta megy, amióta ide járok! – szólt be valaki a hátsó sorokból.

– Akármit olvasok görögül, nem jut eszembe az angol jelentése.

Bölcs megállapítások

Az építő és romboló kritika között mindössze az a különbség, hogy az előbbit mi gyakoroljuk, az utóbbi minket ér.

♦

A sikeres ember megkapja, amit akar. A boldog ember örül annak, amit kap.

♦

A múzeumok a múltat őrzik meg számunkra, a hulladékfeldolgozók a jövőt.

Reader's Digest

A BAPTISTA KIADÓ AJÁNLATA

Baptista kiskönyvtár

Győri Kornél: A reformáció harmadik ága; A hitvallás és a baptisták	50 Ft
Baptista hitvallás	55 Ft
Győri Kornél: "Vizsgáljuk meg útjainkat!"	40 Ft
Dr.Somogyi I. – Kié a hatalom a gyülekezetben?	30 Ft

Évenként megjelenő kiadványok

Múlt, jelen, jövő 1995	280 Ft

Emlékkönyvek baptista történelmünkről

Emlékkönyv a Baptista Teológiai Szemináriumról	35 Ft
Emléklapok 3.	35 Ft
Emléklapok 4.	40 Ft
A bővelkedő kegyelem tanuja	35 Ft

Segédkönyvek

Győri Kornél: Gyülekezeti élet I.	65 Ft
W.L. Heindrich: Teológia gyermekeknek	200 Ft
Dr. Almási Mihály: Az úrvacsora mint szolgálat	595 Ft
LeFever: Ötletgazdag tanítási módszerek	600 Ft

Hitvallásos irodalom

Dr.Udvarnoki Béla: Új élet Krisztusban	155 Ft
J. F.MacArthur: Karizmatikus káosz	290 Ft

Spurgeon könyvek

C.H.Spurgeon: Engem keressetek!	180 Ft
C.H.Spurgeon: A kapu előtt	55 Ft

Billy Graham könyvei

Dr.B. Graham: Békesség Istennel	– fűzve	50 Ft
	– kötve	85 Ft
Dr.B. Graham: A Szentlélek	– fűzve	50 Ft
	– kötve	85 Ft
Dr.B. Graham: Közelgő lódobogás		150 Ft
Dr.B. Graham: Szemeimet a hegyekre emelem		150 Ft

Versek, elbeszélések, bizonyságtételek

Lukátsi Vilma: Egy csipet só	110 Ft
Dr.Judson: Judson Adoniram élete	180 Ft
Gerzsenyi Sándor: Eldőlt a szívemben	105 Ft
Venyercsán L.: Legyőzött honfoglalók	110 Ft
Mustármagok – Szerk.: dr. Somogyi Barnabás	320 Ft
Itt az aratás! – Szerk.: Pálinkás Ibolya	100 Ft

Ének–zene

Evangéliumi karénekek	330 Ft
Jézus az Úr – Jesus is Lord!	110 Ft
A hit hangjai	480 Ft
A hit hangjai II.	70 Ft
Bibliaköri énekek kísérete	200 Ft
Zeng az ének 1.	120 Ft
Beharka P.: Gyülekezeti harmónium-(orgona-) játék	350 Ft
Beharka P.: – Gyülekezeti orgonajáték II.	350 Ft

Hanglemezek és kazetták

"Zengd Jézus nevét!"	120 Ft
"Jertek és lássátok!"	120 Ft
Evangéliumi karénekek 1. 2. 3. Darabonként	330 Ft

Tanulmányi anyagok

Dr.Komesz M.: Kertet ültetett Isten (Hittankönyv I.)	
Oktatókönyv	300 Ft
Olvasókönyv	270 Ft
Dr.Komesz M.: Ki vagy te, Uram? (Hittankönyv II.)	
Oktatókönyv	345 Ft
Olvasókönyv	325 Ft
Sunders: Egyéni evangélizáció /füzetekkel együtt/	600 Ft
AKI GYŐZ – Hat hasznos lecke a győzelmes hívő életről	40 Ft
Neighbour: Útravaló a lelki növekedéshez	220 Ft
A.T. Willis: Tanítványság I-II.	600 Ft

Játék

Bibliai és művelődéstörténeti játék	155 Ft

Evangélizációs traktátusok

VÁLASZ – Kereszt alakú hívogató prospektus	10 Ft
JÉZUS – Aki felel minden kérdésedre	1 Ft
ISTENnek terve van veled!	1 Ft
Döntöttem Jézus Krisztus mellett – Hogyan tovább?	1 Ft

A fenti kiadványok megvásárolhatók, megrendelhetők a Baptista Kiadó könyvesboltjában.

A könyvesbolt nyitvatartási ideje:

Hétfőn: 9-18, Kedd-Csütörtök: 9-16, Péntek: 9-13

Címe: Budapest – 1062 Aradi u. 48.
Tel.: 112-7626/21, 132-79-85
A bolt vezetője: Gaál Attila